

ΛΙΓΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Γράφουμε λοιπόν στο προηγούμενο σημείωμά μας, για την απουσία των σύγχρονων Εκκλησιών από τις κάθε λογής πνευματικές εκδηλώσεις, παρότι το αναμφισβήτητο υπάρχον, σημαντικό σε αριθμό, δυναμικό, τόσο στο έσωτερικό όσο και στο έξωωτερικό.

Αναζητώντας τα αίτια της αποχής, των δυναμένων να πλουτίζουν το Εκκλησιαστικό πνευματικό λεξιλόγιο της εποχής μας, θα σταθούμε σε τρία κυρίως κατὰ τὴν γνώμη μας ἀνασταλτικά στοιχεία.

Τὸ πρῶτο εἶναι, ἡ χρονικὴ στενότητα ποὺ ἔχουμε ὅλοι μας κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς καθημερινῆς πραγματικότητας, ποὺ μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὴν ἐπιβίωση καὶ ὅχι μὲ τὶς πνευματικὲς μας ἀνησυχίες. Ἐὰν ποὺ ἀποθάνει τελικῶς σὲ θάρος τῶν ἀτομικῶν μας φιλοδοξιών, καὶ μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ κάποιο ἄλλον προορισμό, ποὺ ἔσως θὰ μᾶς ταίριαζε περισσότερο.

Τὸ δεύτερο, εἶναι ἡ διστακτικότης καὶ ἡ δειλία ποὺ διακατέχει πολλοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἐνῶ μποροῦν νὰ δώσουν πολλὰ, ἐν τούτοις διστάζουν γιὰτὶ δὲν ξέρουν πῶς θὰ γίνῃ δεκτὸ τὸ ὅ,τιοὶς μήνυμά τους, ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους τους. Φοβούνται νὰ μὴν γελοιοποιηθοῦν ἢ μὴπως ὑπάρξουν ἀρνητικὲς ἀντιδράσεις στὰ ὅσα θὰ διατυπώσουν, περὶ ἢ ἔμμετρα, καὶ ποὺ θὰ ἀποκαλύπτουν ἕνα κομμάτι τοῦ ἐαυτοῦ τους.

Τὸ τρίτο, τέλος, στοιχεῖο, εἶναι ἡ ἀποφυγὴ δημοσιότητας γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ γράφοντος. Ἀλλὰ τότε, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ τεκμηριωθῇ καὶ νὰ κριθῇ τὸ κείμενό του, ὅταν δὲν ἀναφερθῇ ἡ πηγὴ του; Ἐὰν εἶναι ἔσως αὐτὸ, τὸ χειρότερο ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποὺ ἐπικαλούμεθα. Ἐὰν σὺν μαρτυρίᾳ τῶν ὅσων ὑποστηρίζουμε, ἔχουμε στὰ χέρια μας δεκάδες κείμενα Εκκλησιῶν, ἐπωνύμων πάντες, οἱ ὁποῖοι ὁμῶς, ἐπιθυμοῦν νὰ δημοσιευθοῦν τὰ γραφτά τους τελείως ἀνώνυμα. Ἐὰν πρόκειται γιὰ ἀξιόλογα κείμενα, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ὅποια εἶναι ἔμμετρα καὶ δίνουν μὲ χαρακτηριστικὴ εἰκόνα τοῦ πνευματικοῦ ἀλλὰ καὶ ψυχικοῦ ἐπιπέδου τοῦ Εκκλησιαστικοῦ κόσμου. Ἐξέχεται, αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνῃ, καὶ γι' αὐτὸ περιμένουμε πάντα τὴν ἄδεια τους γιὰ νὰ τὰ δημοσιεύσουμε, ἐπώνυμα.

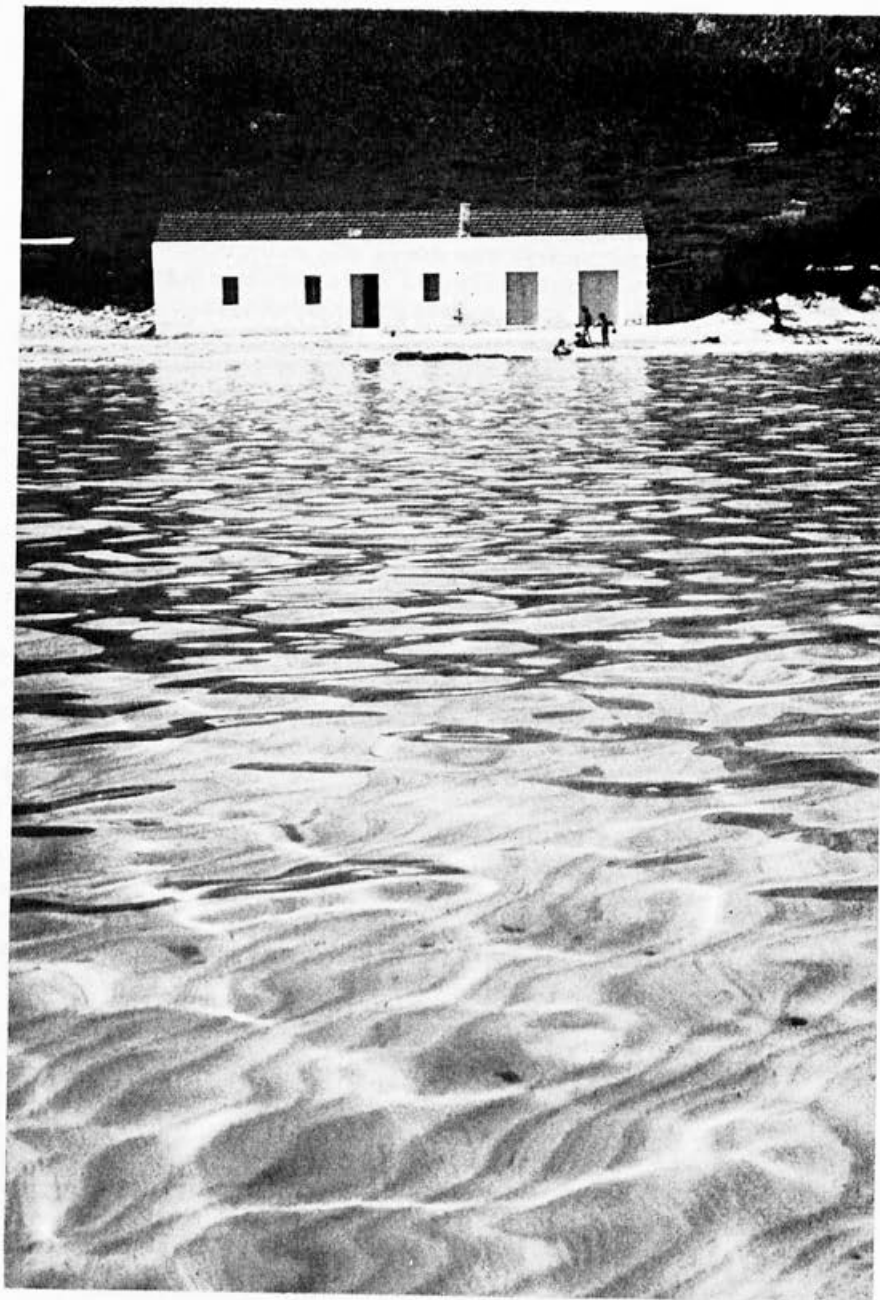
Ἐὰν ἐδῶ ἀκριβῶς, μὲ τοὺς συμπατριῶτες μας, παρατηρεῖται ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ συμβαίνει μὲ ἄλλους. Ἀντὶ νὰ ἐπιδιώκουν νὰ ἱδοῦν τὸ ὄνομά τους κάτω ἀπὸ ἕνα γραφτὸ τους, οἱ δικοί μας τὸ ἀποφεύγουν, ἔστω κι' ἂν αὐτὸ ἀποθάνει τελικὰ εἰς θάρος τους.

Στὸ κάτω - κάτω τῆς γραφῆς, αὐτὸ εἶναι καὶ μὲ ὑποχρέωση ἀπέναντι στὸν τόπο μας, ὅτι εἶναι ἐκανὼς νὰ συναγωνισθῇ ὁμύτιμα καὶ κατὰ πολὺ ἀνώτερον, ἄλλες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδας.

Τὸ περιουτικό μας, περιμένει τὴν ἐντολή τους γιὰ νὰ τοὺς παρουσιάσῃ ἀπὸ τὶς σῆλές του.

Ἀρης Π. Πισισέλιος





Άννίτας Π. Παναρέτου

«Κυ; ατισμοί στο Διακόφτι»

Τὰ Κύθηρα καὶ ὁ Ὅσιος Ἀνθιμος (Κουρούκλης)

4 Σεπτεμβρίου

Ἡ νήσος Κύθηρα μικρά εἰς ἑκτασιν, εἶναι πλουσία εἰς πνευματικὴν καὶ εκπολιτιστικὴν δράσιν χάρις εἰς τοὺς κατοικοὺς της.

Ἡ ἐκκλησία τῶν Κυθήρων σεμνύνεται καὶ καυχᾶται δια τοὺς Ἀγίους της. Ἔχει τὸν Ὅσιον Θεόδωρον ἀσκήσαντα εἰς τὰ Κύθηρα (12 Μαΐου), τὴν Οσιομάρτυρα Εὐέσσαν (1 Αυγούστου), τὴν θαυματουργὸν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Μυρτιδιωτίσσης (24 Σεπτεμβρίου). Επίσης τὸν Ὅσιον Ἀνθιμον, γεννηθέντα εἰς Κεφαλληνίαν, δρᾶσαντα ὅμως, κηρύξαντα εἰς τὰ Κύθηρα καὶ κήτορα τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Βεβαίως θὰ ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἅγιοι, ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς, γνωστοὶ ὅμως τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ὀνόματά των ὁποίων εἶναι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς.

Κατὰ τὸν καζηγητὴν καὶ ἀκαδημαϊκὸν Λίνον Πολίτην, ὁ Ὅσιος ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους ἀνδρας τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα.

Ἦτο σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἱεραποστόλου καὶ Ἱερομάρτυρος Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ. Βιογραφία τοῦ Οσίου ἔγραψεν ὁ Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Ἀραβαντινὸς τὸ 1849. Βιογραφικὰ στοιχεῖα ἐπίσης ἔχομεν ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Ἠλία Τσιτσέλη «Κεφαλληνιακὰ σύμμεικτα», τόμος Β' σελ. 353—356.

Ἐκ τῶν ἄνω στοιχείων προκύπτει ὅτι ὁ Ὅσιος ἐγεννήθη εἰς τὸ Ληξούρι τῆς Κεφαλληνίας τὸ ἔτος 1727, 13 ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Νεομάρτυρος Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ ἔλαβεν τὸ ὄνομα Ἀθανάσιος. Ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννης Κουρούκλης ἦτο ναυτικός, θεοσεβής, τίμιος ἄνθρωπος. Ἡ μήτηρ τοῦ ονόματι Ἀντζουλέττα διεκρίνετο δια τὴν σεμνότητα καὶ τὴν μεγάλην τῆς πίστιν. Εἰς μικρὰν ἡλικίαν ὁ Ὅσιος προσεβλήθη ἀπὸ τὴν τρομερὰν ἀσθένειαν τῆς εὐλογίας καὶ εὐφλῶθη τελείως. Ἡ εὐσεβὴς ὅμως μήτηρ τοῦ κάμνει 40 λειτουργίες ἐπὶ 40 συνεχεῖς ἡμέρας

προσευχόμενη διαρκῶς. Εἰς τὴν τελευταίαν λειτουργίαν καὶ μετὰ τὸ «φῶδου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε», τοῦ ἱερέως, ἀνέβλεψεν κατόπιν θαύματος. Τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἔμεινεν πλησίον τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς του, μετέβαινεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς καὶ παρηκολούθει μετ' εὐλαβίας τὰς ἱερὰς ακολουθίας καὶ ἔμαθε τὰ στοιχειώδη γράμματα. Μετὰ ἐπὶ μικρὸν χρονικὸν διάστημα, ἠκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἐταξίδευσεν μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἰς ἡλικίαν εἴκοσι ἐτῶν εὐφλῶθη καὶ πάλιν καὶ μόλις ἔδλεπεν καὶ ἔλαβεν τὸ ἐπώνυμον «ὁ θεότυφος», τοῦτο ὅμως δὲν τὸν ἠμπόδισεν εἰς τὸ θεάρεστον ἔργον του.

Ἐκάρη κατὰ πάσαν πιθανότητα Μοναχὸς εἰς τὴν Μονὴν Ἀσπέδων καὶ ἐκάρη μετολόσχρημα μοναχὸς εἰς τὴν Ἁγίον Ὅρος, ἤρχισε ὡς μοναχὸς τὰς ἱερὰς περιουσίας του, κηρύττων, νοουετῶν καὶ δημιουργῶν νέας Μονὰς.

Τὸ πρῶτον μετέβη εἰς Χίον καὶ παρέμεινεν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἀγίας Ματρῶνης ἀσκούμενος καὶ διδάσκων ἐπὶ ἐν ἔτος. Εὐσηθίζε πάντοτε νὰ τρῶ ξηρὸν καρπὸν, νὰ πίνῃ ὕδωρ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, νὰ κοιμάται ἐπάνω εἰς τὰ μάρμαρα τοῦ ναοῦ δια νὰ τελῇ παννυχίους τὰς προσευχὰς του.

Λόγω ὅμως τῶν ασκητικῶν αγῶνων ἐνεκρῶθησαν σχεδὸν τὰ σωματικά του μέλη καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον του. (Πελοπόννησος, Ζάκυνθος καὶ Κρήτη, μετὰ μετέβη εἰς Κύθηρα ὅπου ἱδρύσεν τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου.) Ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὴν νήσον Σίφνον, ὅπου οἱ κάτοικοι ἤκουσαν τὸ κήρυγμά του, εἶδον τὴν ἀρετὴν του καὶ τὸν εἰμήσαν πολλοὶ. Μετὰ μετέβη εἰς τὴν νήσον Πάρον. Κατὰ τὸ ταξίδιον του ἀπὸ Σίφνον πρὸς Πάρον, ἠγέρθη μεγάλη τρικυμία με κίνδυνον νὰ καταποντισθῇ τὸ πλοῖον, ἀλλὰ κατόπιν θερμῆς προσευχῆς τοῦ Οσίου ἐπεκράτησεν «γαλήνη μεγάλη» καὶ ἔφθασαν ἀσφαλῆς εἰς Πάρον.

Τὸ θαῦμα ἐγένετο γνωστὸν καὶ ὁ λαὸς μετὰ σεβασμοῦ παρηκολούθει τὰ κηρύγματα του καὶ ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὴν νήσον Ἴον, ὅπου ἐκήρυξεν. Κατόπιν μετέβη ὡς προσκυνητὴς εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ τοῦ σκοποῦ, μετέβη εἰς τὴν νήσον Καστελλόριζον, ὅπου ἡ νήσος ἐμαστιζέτο ἀπὸ ἀνομβρίαν καὶ δια τῶν θερμῶν τοῦ προσευχῶν ἔδρεξε πολὺ. Μετὰ τὸ θαῦμα αὐτὸ οἱ κάτοικοι ἐδοθήσαν αὐτὸν πολὺ καὶ ἐκτίσθη τὸ 1759 ὁ ὠραίος ναὸς τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ὁ ὁποῖος γίνεταί το καθολικὸν τῆς ὁμωνύμου ἀνδρῆς Μονῆς. «Ὅρα σχετικῶς Ἀ. Διαμαντάριον Ὀλίγα περὶ τῆς ἐν Μεγίστης Μονῆς τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, ἐν δελτίῳ Ἱστορικῆς Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας 15)1900 σελ. 252—258».

Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἀπόκειται τὸ σιγίλλιον Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ τοῦ ἔτους 1861, ὡς καὶ ὁ χειρῶν γράφος βίος καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Οσίου. Μετὰ μετέβη εἰς τὴν Ἀστυπάλαιαν καὶ ἀνήγειρεν μονὴν ἀφιερωμένην εἰς τὴν Παναγίαν τῆν Πορταίτισσαν. Εἰδικῶς δια τὴν αἰιογράφην τῆς Εἰκόνης τῆς Παναγίας, μετέβη εἰς Ἁγίον Ὅρος καὶ ἀνέθεσεν εἰς ἔξοχον αἰιογράφον τὴν αἰιογράφην. Ἡ εἰκὼν αὕτη θεωρεῖται θαυματουργός. Καὶ ἐκεῖ ἐτέλεσεν πολλὰ θαύματα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἀπῆλλαξεν τὴν νήσον ἀπὸ τοῦ φαρμακεροῦ ὄφεος καὶ θεωρεῖται προστάτης τῆς Ἀστυπάλαιας καὶ οἱ κάτοικοι τὸν τιμοῦν δεόντως.

Αἱ δύο ὡς ἄνω μοναὶ ἐγένοντο σταυροπηγικαί δια τὸ α ψ ξ α' ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ Ἰνδικ. ἡ σιγγιλίου τοῦ Οἰκουμένου Πατριάρχου Ἰωαννικίου, ἐν τῷ ὁποίῳ μεταξὺ ἀναγράφεται: «Ἐπεδὴ τοιγαρόν ο ἀσκήσει ἐμπρὶ τῶν βίων μοναδικῶν, τῇ δε πατρίδι Κεφαλληννῆς ὡν, Ὁσιώτατος κυρ Ἀνθιμος τούνομα κρίμασιν οἱς οἶδε Θεὸς ἐκ παιδὸς τοὺς σωματικούς υστεριθεῖς οφθαλμούς, τοὺς δε γε τῆς ψυχῆς ἐκ διαμέτρου ἐκκαθαρεῖς τε καὶ ἐλλαφθεῖς τὸν ῥῆσχιον καὶ ἀπράγμονα δ' ὅν εαυτοῦ ἐνστηράμενος οὐ διέλειπε τόπον ἐκ τόπου διαμείδιν ἐπ

»ωφ-λεία των εντυγχανόντων αὐτῷ φιλευ-
 »σεῶν και φιλοχρίστων χριστιανῶν, τη
 »τε του δ' ου σεμνότητι και τῷ κατ' αυ-
 »τόν υποδείγματι πολλοῖς επεμνηστεύ-
 »σατο προς ψυχὴν την ωφ-λείαν τοιούτος
 »ων ἄρα και περί των ιερῶν Σκηνωμάτων
 »ἀξήσιν ευπρίπειαν τε και δ' αμονήν την
 »καρδίαν εκπεφλεγμένους, θεῖον ζήλον πλη
 »σθεῖς ἀνέγειρεν και ἀνωκοδόμησεν εκ
 »δύθρων, εν μεν τη Επαρχία Σίφου κα-
 »τά την νήσον Αστυπάλαιαν εν μοσστή-
 »ριον γυναικείον, επ' ονόματι σεμνυνόμε-
 »νον της Υπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου της
 »Πορταΐτισης, εν δε τη επαρχία Πισσι-
 »δεΐας, κατά την νήσον Καστελλόριζον,
 »ἕτερον μοναστήριον ἀνδρῶν, τιμημέ-
 »νον εις ὄνομα του Αγίου Γεωργίου Μεγα
 »λαμάρτυρος του Τροπαοφύρου». Κατά
 τα ἔτη 1766—1767 ἐγένετο φοβερός
 σεισμός εις Κεφαλληνίαν και κατεστρά-
 φη η Μονὴ Λεπέδων και ἐπέστρεψεν εις
 την γενέτειράν του και ἤρχισεν να ανε-
 γείρῃ και πάλιν την μονήν, γενόμενος
 οὕτω ο νέος κτήτωρ και ἐβέβησεν ειδι-
 κὸν κανονισμόν με κανόνας ασκητικούς,
 οι οἱ ποῖοι ἐρρυθμίζουν την μοναχικὴν ζωήν.

Ο ἴδιος ὁμως διέμενεν εις μικρὸν σπη-
 λαιον, ἐπάνω δε εις δύο πέτρας ἐστήριζε
 τας σάνδας, ἔστρωνε ἐπάνω ἕναν πα-
 λαιὸν τάπητα, ἀγρυπνῶν και προσευχόμε-
 νος. Ἀναφέρει ο βιογράφος του, ὅτι
 μ' ἄν ἐσπέραν ἐκοιμήθη εις την πατρικὴν
 του οἰκίαν και η μήτηρ του ἀντελήφθη,
 ὅτι κατὰ την νύκτα ο "Οσιος — υἱὸς
 της — ἦτο φορτωμένος με σ' ἔδρα και
 ζωσμένος με αλυσσ' ἔδες που δεν τον ἄφ-
 ναν να κοιμάται ἡσυχος.

Μετὰ την ἀνέγερσιν της μονῆς ἤρχι-
 σεν και πάλιν τας ιερὰς του περιόδους
 μετέβη εις την Σίκινον ὅπου την 10/7/1775
 ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐπεράτωσεν
 την ἱερὰν Μονὴν της Ζωοδόχου Πηγῆς.
 «Β. Μυστακίδης, η νήσος Σίκινος. Παρ-
 νασσός Θ' 1885 σελ. 409—413 και Ζ.
 Γαβαλά, η νήσος Σίκινος σελ. 52—57».

Μετέβη ἐπίσης εις την Κρήτην, Πλο-
 πόννησον, Ζάκυνθον. Ἐπίσης εις τα Κύ-
 θηρα, ὅπου ἀ' ἤγειρε το 1773, την ἱερὰν
 Μονὴν του Αγίου Ἰωάννου του Βαπτι-
 στού. Σελίς 41, παρ. 8 του διβλίου.
 Ο Πρωτοπρεσβύτερος Σταύρος Χάρος,
 Αρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Κυθέρων, εις
 ἐπιστολὴν του ἀπὸ 5/7/73, προς τον
 Πρεσβύτερο Κωνσταντῖνο Γκέλη παρέχει
 τας κάτωθι πληροφορίας: ὄντως ὑπάρ-
 χει Μονὴ τιμωμένη επ' ονόματι του γε-
 νεθ' ου του Προδρόμου την ὁποῖαν κα-
 τὰ την παράδοσιν ἱδρυσεν "Ανθιμος τις
 ἀγνώστου καταγωγῆς. Η γνώμη ὅτι ο
 "Ανθιμος οὗτος κατήγετο εκ Κεφαλληνί-
 ας ἐνισχύεται εκ του γεγονότος ὅτι εις
 τον ναὸν του Προδρόμου ὑπάρχει και
 δεύτερον ἅγιον δῆμα τιμώμενον επ' ονό-
 ματι του Αγίου Γερασίμου του Κεφαλλη-
 νίας. Κατὰ την παράδοσιν πλοῖον πλῆ-
 ρος ΒΑ παράλια της νήσου κατελήφθη
 ὑπὸ τρικυμίας, ο δε Κυβερνήτης ἐδεήθη

εις τον Θεὸν περί της σωτηρίας του υπο-
 σχόμενος να οικοδομήσῃ ναὸν εις τοπο-
 θεῖαν ορατὴν ἀπὸ του σημείου, ὅπου ἐ-
 κινδύνευε το πλοῖον. "Οντως ἐσώθη το
 πλοῖον και ο κυβερνήτης ἀποδιδασθεῖς
 εις Κύθηρα συνήνησε τον "Ανθιμον εις
 τον ὁποῖον ἐχορήγησε τα δια την ἀνοικο-
 δόμησιν της Μονῆς ἀναγκαῖα χρήματα.

Η παράδοσις μάλιστα ἀναφέρει ὅτι ἀ-
 πήτησεν ο χορηγός, ὅπως το ιερὸν δῆμα
 στρέφεται προς ΒΑ. Εἰς την τοποθεσίαν
 εις ἣν ἐκτίσθη ο ναὸς ὑπῆρχε μια ἀγρία
 ἐλαία, εκ τούτου δε τοποθεσία μέχρι σή-
 μερον ονομάζεται «αγριελιές».

Ἀνήκει εις την περιοχὴν της Κοινότη-
 τος Λειδαδίου. Ο ναὸς εἶναι μονόκλ'τος
 πέριξ δε τούτου ὑπῆρχον κελιά (ερείπω-
 μένα σήμερον), εις τα ὁποῖα διέμενον
 μοναχοὶ και ο ἐκάστοτε ἡγούμενος της
 Μονῆς. Εἶχε δε κτηματικὴν περιουσίαν
 η Μονὴ ἀξιόλογον. Προ 100 και πλεον
 ἐτῶν ἐφημέριος εις την Μονὴν ἦτο ἱερεὺς
 τις Ἰωάννης Λευθέρης ὀνόματι, εις τον
 ὁποῖον ἐδόθη η ἐπικαρπία των κτημάτων
 ὡς ἀμοιβή. "Εκτοτε ο ναὸς και η ἀκίνη-
 τος περιουσία του περιήλθον εις την
 κατοχὴν και κυριότητα της οικογενείας
 Λευθέρη μέχρι σήμερον. Δυστυχῶς οὐδε-
 μίᾳ ἐπιγραφῇ εν τη Μονῇ ὑπάρχει σχετι-
 κή με την ἱδρυσιν του ναοῦ, ἀλλὰ ὅσα εκ
 παραδόσεως διασώζονται ταῦτα εὐχαρί-
 στως ἀναφέρονται εις ὑμᾶς.

Ἐπίσης ο αὐτὸς πατὴρ Σταύρος Χά-
 ρος δια της ἀπὸ τᾶδε ἐπιστολῆς του
 προς ἡμᾶς, τον ὁποῖον εὐχαριστοῦμε και
 θερμῶς ἀπὸ της θέσεως ταύτης, παρέχει
 τας κάτωθι πληροφορίας:

Η Μονὴ τιμάται επ' ονόματι του Γε-
 νεσίου του Προδρόμου τότε και ἐορτάζει
 καθὼς και εις τας 29 Αυγούστου. Εἰκὼν
 του Αγίου Ἀνθίμου δεν ὑπάρχει οὔτε και
 λειτουργία γίνεται στη μνήμη Του, 4 Σε-
 πτεμβρίου.

Η Μονὴ σήμερα ἀνήκει εις την οικογέ-
 νειαν Λευθέρη, ο τελευταῖος ἀπὸγονος
 της οικογενείας Ἰωάννης Λευθέρης δια-
 τηρεῖ εις καλὴν κατάστασιν τὸσον τον
 Ναὸν, ὅσον και τα συνεχόμενα κτίσματα
 μη φειδόμενος χρημάτων.

Θερμώτατα συγχαρητήρια ἀνέκουν εις
 την εὐσεβὴ οικογένειαν Ἰωάννου Λευθέρη.
 Μετὰ ἐπέστρεψεν εις Κεφαλληνίαν ο "Ο-
 σιος και ἠσθένησεν, ἐκάλεσε τους μονα-
 χούς, τους συνεβούλευσεν, ἀνεκοίνωσεν
 τα της τελευταίας του και ἐκοιμήθη εν
 Κυρίῳ στην Μονὴν των Λεπέδων εις ἡλι-
 κίαν 55 ἐτῶν, την 4ην Σεπτεμβρίου 1782.
 Μετὰ ἐγένετο η ἀνακομιδὴ των ιερῶν
 λειψάνων Του. Ο "Οσιος ἔζησεν ἀσκητι-
 κὴν ζωὴν 30 περίπου ἐτῶν και εἶναι κτή-
 τωρ και ἀνακαινιστὴς των ἐξῆς Μονα-
 στηρίων:

α) Αγίου Γεωργίου Καστελλορίζου
 1759, ἀνδρικό.

β) Υπεραγίας Θεοτόκου της Πορταΐ-

τισσας Αστυπалаίας 1760, γυναικείο.

γ) Αγίας Παρασκευῆς Λεπέδων 1769,
 γυναικείο.

δ) Αγίου Ἀντωνίου Σφακίων 1770.

ε) Προφήτου Προδρόμου Κυθέρων 1773
 ἀνδρικό.

στ) Ζωοδόχου Πηγῆς Σικίνου 1775.

Δια της εν ἔτει σωτηρίῳ ἀλοδ', κα-
 τὰ μῆνα Ἰούλιον (λ') Ἐπιμεμήσεως ΙΒ'
 Πατριαρχικῆ Πράξης Ἀγιοποιήσεως του
 Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινου-
 πόλεως κ.κ. Δημητρίου: ο αἰθιμος Μο-
 ναχὸς "Ανθιμος ο Κουρούκλης συναριθμῆ-
 ται τοῖς Οσίοις και Ἀγίοις της Εκκλη-
 σίας, τιμώμενος παρὰ των πιστῶν και
 ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίνομενος τη δ' του
 μηνὸς Σεπτεμβρίου, εν η αἰσίῳ τον με-
 τὰ σώματος δῖον ἐτερμάτισεν. Την Κυ-
 ριακὴν 31ην Αυγούστου 1975 ἐγένετο εν
 Ληξουρίῳ η ἐορταστικὴ ἐκδήλωσις το
 πρώτον ἐπὶ τη ἐπισήμῳ ἀνακηρύξει του
 Νέου Οσίου Ἀσκητοῦ και ἱεραποστόλου
 Μοναχοῦ Ἀνθίμου, εις Ἀγίου μετὰ πάσης
 λαμπρότητος και παρουσίας των Ἀρχῶν
 κλπ. "Ορα σχετικῶς ἱερὰ Ἐπιστολία
 ΚΑ) 1975 φύλλ. 300, σελ. 61».

ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ

1) Ἀκολουθία του Οσίου Ἀνθίμου ἐξε-
 δόθη το πρώτον ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Καρασέ-
 λου εν ἔτει 1911.

2) Ἀρχιμανδρίτου Πολυκάρπου Κό-
 μη — Ἀκολουθία Οσίου Ἀνθίμου.

3) Πολυκάρπου Κόμη — Ἐγκώμια εις
 διαφόρους Ἀγίους, σελ. 156—165.

Ἐγκώμια εις "Οσιον "Ανθιμον τον Κε-
 φαλλήνα.

Πάρος - Νάξος - Χίος - Σίφνος - Κρήτη
 σοφὴ Αστυπάλαια και Κύθηρα, Σίκινος,
 Καστελλόριζον, τιμῶσι σε ὡδαίς.

Χάρει ο ουρανὸς και η γη, πανηγυρί-
 ζοντες την μνήμην σου "Οσιε.

Η Νήσος Κεφαλληνία, Κύθηρα, Κρήτη
 ομοῦ συν Αστυπάλαια, Καστελλόριζος
 και Σίκινος ἄδουσιν ἐπινίκια σήμερον,
 ἀνευφημοῦσαι τους ἀγῶνας και ἀθλα-
 σου και τιμῶσαι συν την Πανήγυριν ἐν-
 δοξε, ὅτι ἐπεδαψ' ἔλευσας αὐταῖς τα χα-
 ρίσματα και θεοῖς θαύμασι Πάτερ,
 πάντας ἡμᾶς κατεφώτισας και της
 τυραννίδος ἐκλυτρώσεις του δοκίου Παμ-
 μάκαρ "Ανθιμε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Πρωτοπρεσβυτέρου Κωνστ. Γκέλη
 — Οσίου Ἀνθίμου του Κεφαλλήνου.

2) Ηλία Τσιτσέλη — Κεφαλληνιακά
 Σύμμεκτα, τόμος Β' σελ. 352—356

3) Ηλία Τσιτσέλη — Ο "Οσιος "Αν-

θιμος Περιοδικόν «Μούσαι Ζακύνθου»,
φύλλ. 342 έτος 1907.

4) Αρχιμανδρίτου Γερασίμου Κεφαλά
Βίος και Πολιτεία και θαύματα του Πα-
τρός ημών Ανθίμου.

5) Πρωτοπρεσβυτέρου Κωνστ. Γκέλη,
Ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής Λεπιδών,
Αθήναι 1973.

6) Αρχιμανδρίτου Φιλαρέτου Βιτάλη
— Η Σίφνος και ο Όσιος Άνθιμος, εις

«περιοδικόν Σίφνος, έτους 1974».

Ο Όσιος Άνθιμος δεν ετιμάτο μέχρι
σήμερον εις τα Κύθηρα, μετά συγκινή-
σεως πληροφορούμαι ότι, από του προ-
σεχούς έτους θα αρχίση να τιμάται,
ψαλλομένης της ειδικής αυτού εντύπου
Ακολουθίας, αποσταλείσης υπό φίλου
των Κυθήρων και συνταχθείσης υπό του
Υμνογράφου Πατρός Πολυκάρπου Κύμη.

Ευχόμεθα ολοψύχως, όπως η Χάρις
του Θεού, μετά των πρεσβειών της Υπε-

ραγίας Θεοτόκου της Μυρτιδιωτίσσης,
του Οσίου Ανθίμου, του Οσίου Θεοδώ-
ρου του εν τη Νήσω των Κυθήρων ασκή-
σαντος (12 Μαΐου) και της Οσιομάρτυ-
ρος Ελέσσης της αθλησάσης εν τη Νή-
σω Κυθήρων (1ην Αυγούστου), να επι-
σκιάζη την ευλογημένην Νήσον των Κυ-
θήρων και τους ευσεβείς κατοίκους της.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Επίτιμος Εισαγγελεύς Εφετών

Όμιχλη

ALFRED LICHTENSTEIN*

Μια ομίχλη απαλή κατέστρεψε του κόσμου την τάξη.
Δέντρα αναιμικά λύνονται στον καπνών μέσα τη δίνη.
Ίσκιοι αιωρούνται 'κει που πάει η κραυγή να πετάξει.
Σαν ανάσες στα μάκρη μαραίνονται τα καιόμενα κτήνη.

Του γκαζιού τα φανάρια μαρμαίρουν στις πόλεις τα μέρη.
Μοιάζουνε μύγες που τσάκωσ' ο μυγοχάφτης, σμάρι το σμάρι.
Στον ουρανό, ωστόσο, ψηλά, με φωτιές έχει στήσει καρτέρι.
Η παχειά της ομίχλης αράχνη: το ισοδόλο φεγγάρι.

Μισροί όμως εμείς και ανόσιοι, του θανάτου ταμένοι
Τούτο το έρημο τσαλαπατάμε μεγαλείο και τρίζει.
Μουγγοί τ' άσπρα μπήγουμε μάτια της δυστυχίας που χαίνει.
Σα σουβλιά στο κορμί της νυχτός που φουσκώνει κι αφρίζει.

Μετάφραση: ΓΙΩΡΓΟΣ Δ. ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ

(*) Άλφρεντ Λίχτενστάιν





Σπαθιά σέ πρόσωπο

Τὴν θυμώσανε... Μικρά παιδιά είχαν ζήσει κοντά, ἀφοῦ τὰ σπίτια τους ἦταν θαμμένα στὸ ἴδιο στενό, ἀλλ' ἦταν, τόσο λεπτή, τόσο γτελικάτο πλασματάκι, πού φοβότανε νὰ τὴν ἀγγίξει...

Ἦταν ὥραία σὰν πεταλουδίτσα, μὰ ὅπως τὴν θεωροῦσε, εἶχε τὸ αἰσθημα πὼς χρειάζονταν πολὺ λεπτὸ χέρι γιὰ νὰ τὴν κρατῆσεις. Ἄμα τὴν ἐπιανεῖς τὰ φτερά της θὰ χαλοῦσαν καὶ θ' ἀφῆναν τὴ σιάχτη τους στὰ δάχτυλά σου.

Τὰ κοριτσάκια τ' ἄλλα παρουσιάζονταν γερὰ καὶ σφιγτοδεμένα, μὰ ἐκεῖνη εἶχε μία περίεργη διαφάνεια, τὸ μάτι τὴν τρυποῦσε! Ἡ καρδιά του τὴ εἶχε σὰν ἀγάπη, κάτι σὰν πόνο τότε...

Μὲ τὰ χρόνια τὰ σπίτια τους μακρυναν, χώρισαν ἀπὸ τὴ γειτονιά καὶ σῆστηκαν τὰ ἴχνη της. Ἡ ζωὴ εἶν' φυσιολογικὰ λές. Ἀλλοτε μᾶς πλησιάζει: τίς φωνές κι' ἄλλοτε τίς μακραίνει, μὰ καὶ τότε οἱ τόνοι παρατείνονται. Κι' οἱ ἄνθρωποι σὰν χωρίζουν τοὺς κυριεύει ἡ νοσταλγία ὅπως τοὺς τόνους πού ἀργοῦν τὸ σῆμα ἀπλῶναιας τὴ μελαγχολία τους.

Σὰν τὸν εἶδα ἔπειτα ἀπὸ χρόνια τὸν ρώτησα καὶ γιὰ τὴν Ζαχαρένια: ἔτσι τὴν λέγαμε στὰ κρυφὰ της μ' ἓνα παιδιάκι παρατσούκλι, κι' ἐκεῖνος, πού οἱ ψυχές μας εἶχαν ζυμωθεῖ μικρές μαζί, μοῦ εἶπε πὼς δὲν τὴν ξεγνοῦσε ποτέ.

Στὴ ζωὴ του εἶχε ἐπιτυχίες. Χειρίζονταν μὲ τόλμη τίς δουλειές του κι' εὐτυχοῦσε. Μὰ ποτέ δὲν περίμενε στ' ἀλήθεια νὰ μοῦ δείξει αὐτὸ πού μὲ παραξένεψε καὶ μ' ἔκαμε νὰ τὸν θεωρήσω τρελλό.

Ἐδῶκε ἓνα μακρὺ χαρτί γραμμένο μὲ τὰ ὀνόματα διαδοχικὰ τῶν μηνῶν μιάς σειράς χρόνων, πού σὲ κάθε ἐννιά μῆνες μ' ἓνα ζυμωθὲν σημεῖο εἰδείχνε νὰ τὴν εἶχε δεῖ.

Αὐτὴν;... Ἀλλή καμιά;

Προσπάθησα ν' ἀποφύγω τὴν ἐξομολόγησή του, πού μ' ἐπλημμύρησε λύπη, ἀλλάζοντας τὸ θέμα μας, ἀλλ' ἐκεῖνος σὰν νὰ μὴ μ' ἐπρόσεξε ἐξακολούθησε τίς φανταστικὲς προβλέψεις του γιὰ τίς συναντήσεις τους. Ἔτσι, στὴ τέλος πίστευε πὼς

μόλις θὰ συμπληρώνονταν ὁ κύκλος ἐννιά χρόνων θὰ ἐνωθόντουσαν γιὰ πάντα πιά.

Βρέθηκα σὲ μεγάλη ἀμηχανία μαζί του κι' ὅπως ἄρχισε νὰ μοῦ ἐξιστορεῖ κατόπιν τὰ μακρινὰ καὶ παράξενα ταξίδια του σὲ πολιτείες, ἐρημονήσια καὶ βουνὰ, πού ὑποψιάζονταν πὼς ἐκεῖνη ἦταν δυνατό νὰ ταξιδεύει, θυμήθηκα ἄθελά μου τὸν συμπαθητικὸ ἥρωα τοῦ Θερδαντές.

Ὁ φίλος μου ἦταν ἓνας σωστός Δὸν Κιχώτης μὲ καρφωμένο στοὺς στυγασμούς του τὸ ἰδάλμα τῆς Ζαχαρένιας, πού κατὰ μοῖρα συμπίπτει τὸ ἄθωο παρατσούκλι της ἀνταποκρίνονταν στὸ ὄνομα τῆς ὥραίας δέσποινας τοῦ ἥρωα.

• • •

Χωρίσαμε... Τὰ χρόνια κυλοῦσαν μαθαίνοντας ὅτι οἱ δουλειές τοῦ φίλου ἐπὶ γαίναν καλά. Θὰ εὐχόμουν ἡ θλιθερὴ πτυχὴ τῆς σκέψης του νὰ μὴ πρόβαλε ποτέ τὸ φανέριμά της, θὰ ἔταν σὰν σπαθιά σὲ ὥραιο πρόσωπο.

Κι' ὅμως, ὅταν ξανασυνάντησα τὸν φίλο, λάμποντας ἀπὸ χαρὰ εἶχε νὰ μοῦ δείξει κάτι. Ἦταν τὸ μενταγιόν τῆς μικρούλας πού φοροῦσε τίς γιορτές. Παραξευέντηκα. Τὸ ἡμερολόγιό του στὴ θέση τοῦ ἐνιαυτοῦ μὴ νὰ πού θὰ τὴν συναντοῦσε, ἀντὶ τῆς συνάντησης ἐσημείωνε τὴν ἀγορὰ τοῦ χρυσοῦ ἀντικείμενου μὲ τὴ μικρὴ τῆς φωτογραφίτσα τυχαία ἀπὸ κάποιο κοσμηματοπώλη.

Τὴν κοίταξα καὶ μοῦ θύμησε τὰ παιδιὰ καὶ χρόνια. Ἡ ἀχνένια μικρούλα ἔριχνε ἓνα μακρινὸ φῶς σὰν τῶν γλωμιῶν ἀστεριῶν στὴ ψυχὴ μου.

Χωρὶς νὰ θέλω ἄρχισα νὰ παραστέκομαι στὴ σκέψη τοῦ φίλου μου. Δέχτηκα μιά τέλεια μεταστροφή, λησιμόνησα τὴν τρέλλα του κι' ἤθελα νὰ τὸν δοιήσω. Τὰ ἐννιά χρόνια ἄλλως τε πλησιάζαν.

Πότε ἡ Ζαχαρένια καὶ πότε τὸ θάρρος τῆς προσηνῆς του δοιόσκονταν στὸ νοῦ μου. Ὁ ἴδιος μὲ εἶχε προδιαθέσει μ' ἓνα κατάλληλο παραμύ-

θι πλασμένο γιὰ κάποιον Ἀραβὰ στρατηγὸ, πού ἀφοῦ νίκησε σὲ δλες τίς μάχες κερδίζοντας ἀπέραντες ἐκτάσεις, κέντρισε τ' ἄλογό του πρὸς τὴ θάλασσα γιὰ νὰ τὴν κατακτήσει, λέγοντας «ἡ γῆ μοῦ ἔλλειψε κι' ὄχι τὸ θάρρος! Εἶναι περίεργο γιατί τὸ θυμᾶμαι.

Στὸ κλείσιμο τῶν χρόνων, πού ὁ αἰσχος φίλος εἶχε προβλέψει τὴν ἐπιτυχία πηγαίνοντας μὲ κορυφωμένη τὴν ἀγωνία νὰ τὸν συναντήσω τὸν ὄρῃκα πεθαμένο ἀπὸ κάποιο ἀτύχημα. Τὸ ἀξίολογο ὅμως στὴ περίπτωση τοῦ δὲν ἦταν τὸ ἀναπάντεχο τέλος του. Βγαίνοντας ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο πού πῆγα ἀπὸ χρέος μοῦ εἶδα τὸν τάφο τῆς μικρούλας πού εἶχε πρόσφατα πεθάνει.

Μία πνοὴ εἶχε σῆσει μαζί τοὺς λύχνους τους.

• • •

Τοῦ φίλου μου δὲν εἶχε λείψει τὸ θάρρος. Δὲν ἦταν ἀπὸ τοὺς πού προβληματίζονται τὸ «πού νὰ θροῦμε δνεῖρα; νὰ ξεχωρίσουμε ἐλπίδες;...» Ἐνοιωθε τὴν ἀγάπη γιὰ τὴ Ζαχαρένια σὰν ἀνεμο πού ἐλύγιζε τὸ κλαδί τῆς ψυχῆς, ξεσήκωνε στὴ θάλασσα τὴν τρικυμία πού μὲ πελώρια κύματα ἐκάλυπτε τίς ξέρες οὐρλιάζοντας σιὸς βράχους καὶ τὰ κατάρτια, νὰ δογγὰ κυριολεκτικὰ μέσα του, νὰ μὴ χωροῦσε στὸ στῆθος.

Δὲν τοῦ εἶχε λείψει ποτέ ἡ πίστη ὅτι θὰ ὑπερνικοῦσε τὴν καταδικασμένη ἀπ' τὸ μπόλιασμα μιᾶς θαμπῆς ιδέας πού μυαλοῦ προσπάθει, πού ἡ μοῖρα μὲ τόση δεξιότητα ἔκλωθε...

Ἡ τρέλλα πού τὸν εἶχε ἀγγίξει μὲ μετὰξιν ἀφή ἔμενε ἀπλὸ φτιασιδί τῆς σκέψης του. Μήπως ἄλλως τε κάθε παλιὰ ἀγάπη δὲν εἶναι ἓνας ἀνεξόφλητος λογαριασμός πού παράπεσε καὶ μπορεῖ νὰ μᾶς ξαναενοχλήσει;

Ἦταν ὁ παρεξηγημένος Ἀραβὰς γενναῖος... καὶ δὲν εἶχε τίποτε κοινὸ τοῦ Δὸν Κιχώτη, καθὼς ἐπιπλοαία τὸν εἶχα στοχασθεῖ.

MIX. K. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ

ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ



Ἐπιστημονικὰ ζητήματα

Ἡ πορφύρα τῶν Κυθήρων

Ανεξαρτήτως της λατρείας της Αφροδίτης και του ωραίου και ασφαλούς λιμένου της Αρχαίας Σκαδίας, τα Κύθηρα κατά την αρχαιότητα ἦσαν περὶ φημα και δια την αλιείαν της πορφύρας και την παραγωγήν βαφῆς δι' αὐτῆς, αναφερόμενα και υπό του Ομήρου και ονομασθέντα «Νήσος Πορφυρόεσσα» και αὐτὴ δε ἡ Αφροδίτη ἐκαλεῖτο «Πορφύρη».

Πριν ἢ προβῶμεν εἰς την ἀνάπτυξιν της πορφύρας επιστημονικῶς εξεταστέα τινὰ περὶ βαφῆς ἐν γένει:

Ἡ ἀρχὴ της βαφῆς πρέπει να ἀναζητηθῇ εἰς την προσπάθειαν του ἀνθρώπου, να μιμηθῇ τους διαφόρους χρωματισμούς, τους οποίους ἐδίδεν εἰς την περί εαυτὸν φύσιν, το πρᾶσινον χρῶμα των φύλλων των δένδρων το κυανῶν χρῶμα του οὐρανοῦ, τα ωραία χρώματα των διαφύων αὐθῶν εἶναι ἐκεῖνα τα ὁποῖα ἐνέπνευσαν εἰς το ἀνῆσυχον πνεῦμα του ἀνθρώπου την σκέψιν να μὴ ἄλλῃ τα χρώματα αὐτὰ μόνον ως στολίδια της φύσεως, ἀλλὰ να τα καταστήσῃ κτήμα του και να στολίζεται δι' αὐτὸν ὁ ἴδιος.

Τότε ὁμως που τα πρωτοεῖδε και τα πρωτοεσκέφθη αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος, δεν εἶχε προχωρήσει ἀκόμη ἡ ἐπιστήμη και ἡ διομηχανία και δεν ὑπῆρχον τα τεράστια χημικὰ ἐργαστήσια, εἰς τα ὁποῖα σήμερον παρασκευάζεται κάθε χρῶμα και κάθε ἀποχρώσει. Ἀπὸ πού λοιπὸν να λάβῃ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τα χρώματα των ὁποίων εἶχεν ἀγάγη; Ἐσκέφῃ ἀπλοῦστα και λογικῶτα, να τὰ πάρῃ ἀπὸ την φύσιν, να τὰ πάρῃ ἀκριβῶς ἀπὸ τα χρωματισμένα λουλούδια και δένδρα που ἐδίλεπε γύρω του.

Κατ' ἀρχὰς λοιπὸν, ἐκρησιμοποιήθησαν προς βαφὴν ὑπὸ του ἀνθρώπου τα χρώματα των λουλουδιῶν και κατόπιν με τον καιρὸν και ἄλλα φυτικὰ ὄργανα ως π.χ. ρίζαι, καρποὶ, φλοῦδες δένδρων, κορμοὶ κλπ. ἀναφέρονται δε ἀπὸ πολλοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς λεπτομερῶς ποῖα φυτὰ ἢ μέρη φυτῶν ἐκρησιμοποιοῦντο τότε δια κάθε χρῶμα.

Ἀλλὰ δεν εἶναι ἀνάγκη να ἀνατρίξωμεν εἰς τὸσον ἀρχαίαν ἐποχὰς δια να εὐρωμεν την χρησιμοποίησιν ὑπὸ του ἀνθρώπου των φυτῶν ως βαφικῶν υλῶν. Ἀ-

κόμη και ἐπὶ της ἐποχῆς μας βάφουσιν εἰς την ἰδιαιτέραν πατρῷα μας τα Κύθηρα τα περιόνυμα και ἀπαραίτητα εἰς κάθε νύφη, ωραία κόκκινα ρίξινα φουστάνια, με κόκκινον χρῶμα, το ὁποῖον παίρνουν ἀπὸ ἓνα φυτὸν ὀνομαζόμενον ρίζαν καθὼς και το κίτρινον ἀπὸ τον ἀθριγκα.

Με την ἀπόδοσιν των ἐτῶν και ἐφ' ὅσον προέδεν ἡ βαφικὴ τέχνη ἀνεκαλύπτοτο ὁλονέν και νέαι πηγὰς χρωμάτων. Ἦδη ὁ ἄνθρωπος ἀφ' οὗ ἐξήντησεν τὰς ἀζητήσεις του και ἐρεῖας του εἰς το φυτικὸν βασίλειον, ἐστράφη και προς το ζωικὸν τοιοῦτον. Ἀνεζήτησε και εἰς τα ζῶα να ἀνέυρῃ νέας πηγὰς προς προμήθειαν χρωμάτων. Καὶ ἐδὼ ἔσχον οἱ ἄνθρωποι της ἀρχαίας ἐκείνης ἐποχῆς μ' ἄν κολοσιᾶν ἐπιτυχίαν. Ἀνεκάλυψαν το χρῶμα της πορφύρας, το χρῶμα με το ὁποῖον ἐβάφαν τὰς χλαμύδας των ὅλοι οἱ αυτοκράτορες, βασιλεῖς και μεγιστάνες της ἀρχαιότητος το χρῶμα που ἐγίνε περίφημον δια την ἀντοχήν του και δια την καταπληκτικὴν ὑψηλὴν τιμὴν εἰς την ὁποῖαν ἐπωλεῖτο, το χρῶμα του ὁποῦ ἡ φήμη σώζεται μέχρι σήμερον και δια το ὁποῖον ἔχουν γραφῇ τόμοι ὁλόκληροι ἱστορικῶν ἐρευνῶν και ἐπιστημονικῶν πραγματειῶν.

Ἀλλὰ τί εἶναι κυρίως πορφύρα; Πορφύρα εἶναι ἓνα εἶδος κογχυλίων δηλ. μικρῶν θαλασσιῶν ζῶων (ὅπως π.χ. πεταλίδες κλπ.) τα ὁποῖα ζουν και ἀναπτύσσονται εἰς μέρη παράλια ὅπου μένουν κολλημένα εἰς τους βράχους. Ἐχουν το σχῆμα του κοχλίου (κοινὸς μύδιμοιλα) και ἐκχύνουν ἀπὸ ὠρισμένους ἀδένες του λαίμου των ἓνα υγρὸν, το ὁποῖον δεν ἔχει καὶ ἓνα χρῶμα ὅταν εἶται φρέσκο, δηλαδὴ μόλις ἐκχυθῇ ἀπὸ το ζῶον. Ἐν ὁμως μείνῃ ἐπὶ ὀλίγον χρόνον ἐκτεθειμένον εἰς το φῶς και εἰς τον αἶρα, ἀρχίζει το υγρὸν αὐτὸ να χρωματίζεται. Γίνεται κατ' ἀρχὰς πρᾶσινον, ἔπειτα κυανῶν και τέλος βαθύ κόκκινον με μ' ἄν ἀποχρώσιν προς το ἰώδες. Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ των χρωμάτων βασιζεται εἰς πολυπλόκους χημικὰς ἀντιδράσεις, ὅπου ὁ ἀτμοσφαιρικός αἶρ παίζει πρωτεύοντα ρόλον.

Αὐτὸ λοιπὸν το χρῶμα εἶναι ἡ περίφη-

μος πορφύρα της ἀρχαιότητος, ἡ ὁποῖα ἐπῆρε το ὀνομα της ἀπὸ τα κογχύλια ἀπὸ τα ὁποῖα παράγεται.

Τὰ ζῶα αὐτὰ δεν ἠμποροῦν να ζήσουν και να ἀναπτυχθοῦν εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐκεῖνας ὅπου το κλῖμα εἶναι εὐκρατον.

Ἡ Μεσόγειος θάλασσα με το κλῖμα της, ἀπέβαινε ὁ ἰδωδὴς τόπος ἀναπτύξεως των κογχυλίων τούτων. Καὶ πράγματι εἰς τὰς νήσους και παράλιας της Μεσογείου ἠνθισε το ἐμπόριον και ἡ διομηχανία της πορφύρας, οὕτω καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης εἰς την Σύρον, Κων, Σικελίαν, Πελοπόννησον, παράλια της Ἀδριατικῆς θαλάσσης κλπ.

Πότε ἀνεκαλύφθη το πρῶτον ἡ πορφύρα; Ἀκριβῶς εἶναι ἀγνωστον πότε. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει εἰς την Ἰλιάδα και Ὀδύσειαν την πορφύραν ως βαφικὴν ουσίαν, ἀπὸ αὐτὸ δε πρέπει να συμπεράνωμεν ὅτι θα ἦτο αὕτη γνωστὴ ἤδη και κατὰ τους πρὸ του Ομήρου χρόνους δηλ. πρὸ του 5ου αἰῶνος π.Χ. Κατὰ τον Ρωμαῖον συγγραφεὰ Πλίνιον την πορφύραν ἀνεκάλυψαν πρῶτοι οἱ Φοίνικες, λαὸς ἀκμάσας κατὰ το 1500—1000 π.Χ., ὑπάρχει μάλιστα περὶ τούτου και ἡ περίεργος παράδοσις, ὅτι ἡ πορφύρα ἀνεκαλύφθη ὑπὸ ἐνὸς Φοίνικος ποιμένου ὁ ὁποῖος δόσκων τα πρῶτάτα του εἰς την παραλίαν παρετήρησεν ὅτι ἡ μήτηρ του σκύλου του, ὁ ὁποῖος εἶχε δαγκώσει μερικὰ κογχύλια, ἐβάφη μετὰ πάροδον ὀλίγης ὥρας βαθύως κόκκινη. Ἐν πάσει περιπτώσει εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ Φοίνικες εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διέδωσαν την πορφύραν εἰς ὅλον τον τότε γνωστὸν κόσμον, φθίνοντες και μέχρι Ἰσπανίας ἀκόμη, και οἱ ὁποῖοι ἐτελεῖ-οῖσαν την ἐφαρμογὴν της ἡ δε Τύρος (πόλις Φοινικιακὴ) ἀκμάσασα κατὰ το 1100 π.Χ. παγκόσμιον δια την ἐποχὴν ἐκείνην κέντρον του Ἐμπορίου και της διομηχανίας της πορφύρας.

Τὰ κογχύλια ἀπὸ τα ὁποῖα, ως ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἐλαμβάνετο ἡ πορφύρα, ἦσαν πολλῶν εἰδῶν και ἐπομένων και ἡ ποιότης της πορφύρας ἦτο διαφορετικὴ, ἀναλόγως του εἶδους των κογχυλίων, ἀπὸ τα ὁποῖα ἐλαμβάνετο. Ἐν τού-

τοίς δύο ήσαν τα κογχύλια τα οποία έδιδαν την αρίστην ποιότητα πορφύραν, ο μούριξ ο φλογόκερως (MUREX TRUNCULUS) και η πορφύρα η αναπεπταμένη (PURPURA HAEMOSTONA). Από τα δύο αυτά κογχύλια παρήγετο η αρίστη πορφύρα της αρχαιότητας εις την Τύρον, όπως αποδεικνύει και το γεγονός, ότι ευρέθησαν νομίσματα της Τύρου, τα οποία είχαν εις τας δύο όψεις των εικόνας των δύο αυτών κογχυλίων.

Από όλα αυτά φαίνεται ότι και εις το εσωτερικόν της Ασίας είχε φθάση η θαλασσινή μηχανία της πορφύρας εις βαθμὴν πολὺ υψηλότερον του της Ευρώπης. Όπως συμβαίνει εις κάθε είδος σπάνιον και πολύτιμον, ενοθεύθη η πορφύρα βραδύτερον, δια της αναμίξεως εις αὐτὴν χρωμάτων λαμβανομένων από διάφορα φυτά.

Τα εργαστήρια παρασκευῆς της πορφύρας ευρίσκοντο πλησίον της θαλάσσης το δε ψάρεμα των κογχυλίων ήτο αρκετὰ δύσκολον. Η καταλληλοτέρα εποχή δια το ψάρευμα αὐτό είναι η άνοιξις. Την άνοιξιν όμως εγένετο η αναπαραγωγή του είδους και το κογχύλιον έχανεν όλα τα συστατικά τα οποία μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν εις την βαφήν. Ηναγκάζοντο λοιπόν να τα ψαρεύουν το φθινόπωρον ή τον χειμῶνα, εποχὰς πολὺ δυσκόλους δια την αρχαίαν πρωτόγονον ναυτιλίαν. Εξ άλλου έπρεπε να συλλιθθούν αι πορφύ-

ραι ζωνταναί, διότι εξέχυνον το βαφικόν υγρόν κατά την στιγμήν του θανάτου των. Αι μεγάλαι αὐταί δυσκολίαι της παρασκευῆς ήσαν μία αιτία της σπανιότητος και της υψηλῆς τιμῆς της πορφύρας, ως θα ίδωμεν και κατωτέρω.

Οι τεχνίται οι οποίοι ησχολούντο με την εξαγωγήν της πορφύρας από τα κογχύλια και με την βαφήν των υφασμάτων εκαλούντο πορφυροβάφονες ή πορφυρείς. Τα υφάσματα εβαπτίζοντο εις το υγρόν το οποίον εξέχυναν τα κογχύλια και κατόπιν αφίνοντο εκτεθειμένα εις το φῶς και το ναῖρα, οπότε βραδέως ενεφανίζετο το βαθέως κόκκινον χρώμα της πορφύρας.

Κατ' αρχὰς εβάφοντο με πορφύραν κυρίως μάλλινα υφάσματα, αργότερον και μεταξωτά, λινά και βύσσος. (Βύσσος είναι ένα είδος θαλασσίας μετάξης, εξαγεται και αὐτή από ωρισμένα θαλάσσια κογχύλια ονομαζόμενα PINNA NOGILIS και PINNA RUDIS. Ευρίσκεται επί των κογχυλίων υπό την μορφήν νημάτων και δι' αυτών μένει το κογχύλιον στερεωμένον επί των βράχων εντός της θαλάσσης.) Ως επί το πλείστον τα υφάσματα δεν εβάφοντο έτοιμα, ούτε ως νήματα, αλλ' εντελῶς ακατέργαστα. Μετά την βαφήν εγνέθοντο και υφαίνοντο.

Εις την Ισπανίαν εζυγίζοντο τα μάλλινα πορφυρά υφάσματα με άργυρον, αν-

τί σταθμά. Ο άργυρος δε αὐτός επληρώνετο ως αντίτιμον του υφάσματος.

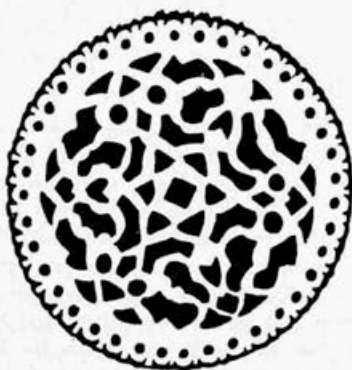
Είναι φυσικόν ότι η υψηλή αὐτή τιμή καθ'στα την πορφύραν προνόμιον μόνων των Αυτοκρατόρων, Βασιλέων και των πλουσίων. Κατά τους χριστιανικούς χρόνους εχρησιμοποιείτο και ως ένδυμα των ανωτέρων κληρικών.

Αλλά και ιδιώται πλούσιοι ήσαν κάτοχοι πορφυρών υφασμάτων. Αναφέρει μάλιστα ο Όμηρος ότι κάποιος... νεόπλουτος της εποχῆς του δια να δείξη τον πλούτον του, διέτασσε να καθαρίζουν τας τραπεζας μετά το γεύμα και τον δείπνον με πορφυρά υφάσματα.

Μόλις κατά το 1909 εξελιχθείσης εν τῷ μεταξύ της χημεῖας ως επιστήμης, κατώρθωσεν ο Γερμανός χημικός FRIEDLADER να απονομώσει την πορφύραν και να την ορίση τελικῶς ως 6,5' διδρωμιοίνικόν.

Σήμερον η άλλοτε πολύτιμος πορφύρα εκτοπισθείσα και αὐτή από τας προόδους της επιστήμης και της βιομηχανίας ευρίσκεται μόνον εις ελαχίστην ποσότητα εις τας χημικὰς συλλογὰς μερικών Ευρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων δια να επιδειχθῇ ως κάτι το περίεργον κατά τας παραδόσεις εις τους φοιτητάς.

ΜΗΝΑΣ Θ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ



Ἡ Ξωτικιά τῆς Σκάνδειας

Γιατι υψώνουν σε σωρό
τῆς Σκάνδειας τὰ λιόκλαδα;
μέσα σε κύκλο ἀπὸ φωνές;
Γιατι τὶς ὥρες ζύγιασαν
γύρω ἀπὸ κέρινο ομοίωμα;
διάτρητο ἀπὸ ξόρκια καὶ δελόνες;
Γιατι τρομάζουν τὴν αὐγή;
Με σύρμα ὅλα τ' ἀφραξαν
να τὴν κρατήσουν μακριά;
Τρέχοντας πάνω κάτω διαστικά
νύχτα χωρὶς φεγγάρι;

Θα κάψουν τὴν μάγισσα
τὴν πιάσαν μεσονύχτι
τὴν ὥρα που ολόγυμνη
ξελόγιαζε τὴν θάλασσα
μ' ἓνα ασημένιο δίχτυ.
Για νὰ τῆς κλέψει τὴν καρδιά!
Ἄκου τὴ πως φωνάζει!
Τριγύρω τῆς χορεύουν
στον κύκλο τὴν σέρνουν.

Κάρθουν τὰ δυο μάτια τῆς
σαῖτες τ' ἄσπρα δόντια
στὰ νύχια τῆς τὰ κόκκινα
δες
ξεψυχὰ ἡ ἄμμος.
Γιατί αὐτὰ τὰ μάγια τῆς
καὶ τὰ διαβολικὰ τῆς
Ποιὸς ἀκουσε τὴ γλώσσα τῆς
κι ὅλα τὰ μυστικά τῆς;

Τὴν μαρτυρήσαν σύννεφα
αστέρια πρὶν νὰ σθῆσουν
δότσαλα δάκρυα ἀλμυρά
ψαράς σε πυροφάνι

σπηλιές καὶ αλατόδενδρα
νυχτοψυχές τῆς ἀμμουδιάς.
Τραγούδια λυπημένα.

Κι ὅλα τῆς τὰ κρίματα
τὸ πιο μεγάλο ἐτοῦτο
τὸν δράχο ἐρωτεύτηκε
τῆς Σκάνδειας τὸν ἀφέντη
Γι αὐτὸν τὴν βάζουν στὴν φωτιά
γι αὐτὸν τὴν τιμωροῦνε.

Γεννήθηκε στα πόδια τοῦ
ἤπτε ἀπ' τὸν ἀφρό τοῦ
ἀπὸ τῆς λίμνης τὰ πουλιά
εμάζευε τὰ μάτια
γυρλάντες τοῦ τὰ ἐπλεκε
μαζί με τὰ χταπόδια.
Τὸν στόλιζε τὸν μάγευε
τὸν ἤθελε δικό τῆς.

Και νὰ!
Τὴν στήνουν στὸν σωρό
στριφογυρνᾷ φωνάζει
σκοῦζει
σαν τὸ μικρὸ μικρὸ που το ἀφῆσαν
μόνο.
Καὶ θ' ἀπομείνει ἡ ξωτικιά
μία πληγὴ στὸ χρόνο.

Κι ἀν με ρωτᾷς ποῖα εἶμαι γω
που ὅλα αὐτὰ σου ἱστορῶ
δεν θὰ προλάβω νὰ σου πω
γιατί ὅπου νάναι θὰ καῶ.

ΝΙΤΣΑ ΦΡΙΛΙΓΚΟΥ





Ἡ Βίβλος καί ἡ μετάφρασις τῆς Π. Διαθήκης

Πολλοί ἄνθρωποι, ἀκόμη καὶ χριστιανοί, πιστεύουν ὅτι ἡ Παλαιὰ ΔΙΑΘΗΚΗ μετεφράσθη πολλοὺς αἰῶνας μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ...

Αὐτὸ εἶναι λάθος μεγάλο.

Ἡ Παλαιὰ ΔΙΑΘΗΚΗ λοιπὸν μετεφράσθη αἰῶνας π. Χ. καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ ἐτῆ 283 — 247 ὅτε βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἦτο ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος (πῆρε αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν διότι ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν του). Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔστειλε εἰς τὸν μέγα Ἀρχιερέαν τῶν Εβραίων τὸν Ελεάζαρ, τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Στρατιωτικοῦ τοῦ Οἴκου τὸν ΑΡΙΣΤΕΑ δια να ζητήσῃ ἀπὸ αὐτὸν ἀντίτυπον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Νόμου που ἐνομάσθη μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ. Ὁ ΑΡΙΣΤΕΑΣ γράφει εἰς τὴν ἱστορίαν του τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀπεφασίσθη καὶ ἐπραγματοποιήθη ἡ μετάφρασις.

Ὁ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ὁ Φαληρεὺς μαθητὴς τοῦ Θεοφράστου μαθητὴς αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους ἦτο Διοικητὴς τῶν Ἀθηνῶν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ.

Ὅταν ὁμως οἱ Ἀθηναῖοι κατελήφθησαν ἀπὸ τὸν Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν ὁ συνώνυμός του Δημήτριος (Διοικητὴς Ἀθηνῶν) ἐφυγεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὅπου ἐκεῖ διορίσθη Διευθυντὴς τῆς μεγάλης φημισμένης Βιβλιοθήκης.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ πνευματικὸς μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους ἠθέλησε να πλουτίσῃ τὴν βιβλιοθήκην Ἀλεξανδρείας με τὴν μετάφρασιν τοῦ Εβραϊκοῦ Νόμου.

Ἐπειδὴ οἱ Εβραῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν ἦσαν εἰς θέσιν να κάμουν τὴν μετάφρασιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ὁ Δημήτριος (Διευθυντὴς) ἐπέισε τὸν Φιλάδελφον Πτολεμαῖον (βασιλεῖα τῆς Αἰγύπτου) να ζητήσῃ ἱκανοὺς μεταφραστὰς ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα τῶν Εβραίων ΕΛΕΑΖΑΡ.

Ὁ Ἀρχιερέας διώρισε 72 μεταφραστὰς (6) ἐξ ἀπὸ κάθε φυλῆ τοῦ Ἰσραὴλ (σύνολον φυλαὶ δώδεκα) τοὺς ὁποίους ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Στρατιωτικοῦ Οἴκου τοῦ Πτολεμαίου με τιμὰς ἐδήγησεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Οἱ 72 Εβραῖοι μεταφρασταὶ δια τὸ στρογγυλὸν κά-

τά τὴν ἀρχαίαν ἀρίθμῃσιν (Ο) φέρονται ὡς ἐβδομήκοντα.

Μετὰ τὰς δεξιώσεις που τοὺς ἐγίναν καὶ τὰς συνομιλίας με τὸν βασιλεῖα Πτολεμαῖον ἐγκατεστάθησαν εἰς μίαν δίλλαν εὐρισκομένην ἐπὶ μίας νησίδος τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου πλησίον τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐτελείωσαν τὴν μετάφρασιν εἰς 72 ἡμέρας καὶ ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ τὴν παρέδωσαν εἰς τὸν Δημήτριον.

Ἔτσι ὅταν ἦλθεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἤρχισε εξαπλούμενος δια τοῦ Κηρύγματός των Ἀποστόλων καὶ τῶν πρώτων χριστιανῶν, δρῆκε τὴν Παλαιὰν Διαθήκην μεταφρασμένην εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν που τότε ἦτο ἡ δεσπόζουσα γλῶσσα τοῦ κόσμου.

Αὐτὸ δὲ που εἶπε ὁ Κύριός μας στὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους ομιλία «Ἰὼτα ἐν μίᾳ κεραΐᾳ οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου» κλπ. (Ματθ. Ε' 18) τοῖς εἶχαν ἤδη ἐγγυηθεῖ οἱ μεταφρασταί. Κατηράσθησαν δὲ ὅποιον θα ἐτόλμα να κάμῃ προσθήκας ἢ μεταβολὰς ἐν γένει εἰς τὸ ἀρχικὸν κείμενον τῆς μεταφράσεως, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἐδεδμεύθη δια λόγου να διατηρήσῃ ἀνέπαφον τὸ σύνολον τοῦ κειμένου.

Ἔτσι δια τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ το ὁποῖον φώτισε τοὺς ἄνδρας αὐτοὺς Εβραίους, ἔχομεν σήμερον τὴν μετάφρασιν τοῦ Θεοπνεύστου κανόνος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης αποτελουμένης ἀπὸ 39 βιβλία καὶ μαζί με τὴν ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, αποτελουμένην ἀπὸ 27 βιβλία, συνθέτουν τὸ Θεόπνευστον σύνολον τοῦ Ἁγίου Βιβλίου τὴν ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ἡ ὁποία συνεπληρώθη ὁλόκληρος εἰς διάστημα 1.500 περίπου ἐτῶν.

Ὁφείλομεν λοιπὸν, ὅσοι ἀγαποῦμε, ὅσοι πιστεύομεν, ὅσοι εἶδαμε τὸ Φῶς τῆς ἀληθείας ἀπὸ τοῦ Ἁγίου αὐτοῦ Βιβλίου τοῦ ὁποίου μοναδικὸν θέμα εἶναι τὸ εὐλογητὸν ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ λυτρωτοῦ καὶ Σωτῆρος κάθε ἀμαρτωλοῦ που τὸν δέχεται με πίστιν ὡς ἀτομικὸν τοῦ Σωτῆρα, να δοξάζομεν, να εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν δια τὸ Μέγα αὐτὸ δῶρον που μας ἔδωσε ὅπως εἶπε καὶ ὁ Βίκτωρ Ουγκώ ὅτι «το καλύτερον δῶρον που ἔδωσε ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἡ ΒΙΒΛΟΣ».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΕΤΤΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ



Ἡ νύφη τοῦ Θεσαυροῦ

"Ὅπως μᾶς λένε τὰ χαρτιά, οἱ πρῶτοι Τσιριγῶτες πάτησαν τὸ πόδι τους στὴν Αὐστραλία γύρω στὸ 1870.

Ἀπὸ τότε, καὶ μέχρι τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα καὶ τὸ ἕνα τέταρτο περίπου τοῦ τωρινοῦ, οἱ ἄνδρες ἔφευγαν μόνον τους σὲ μικρὴ συνήθως ἡλικία, ἀφήνοντας πίσω τους τὴν οἰκογένεια. Στὴν Αὐστραλία οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πρόδευαν μὲ σκληρὴ δουλειὰ καὶ οἰκουμένη.

Ἐρχόταν ὁμως ὁ καιρὸς νὰ παντρευτοῦν, κι ἐδῶ ἀρχίζει ἡ δυσκολία καὶ τὸ πρόβλημα: ἕνα πρόβλημα ποὺ δὲν ἔμεινε ἀπορατήρητο, κι ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση τῆς Αὐστραλίας. Θὰ μοῦ πεῖτε ποῖο ἦταν τὸ πρόβλημα: μὰ ἀπλούστατα δὲν ὑπῆρχαν ἀρκετὲς ἐλληνογενεὶς γυναῖκες στὴν Αὐστραλία. Μερικοὶ κατόφεραν νὰ θυγαλύνουν πρόσκληση σὲ γυναῖκα γιὰ τὸν ἐαυτὸ τους — πολλοὶ λίγοι αὐτοὶ — ἄλλοι ἔφερναν τὴν ἀδελφή τους γιὰ νὰ παντρευτεῖ.

Γιὰ μιὰ μεγάλῃ μερίδα ὁμως τὰ πράγματα δὲν ἦταν καὶ τόσο εὐκόλα καὶ ἔτσι εἶχαν νὰ διαλέξουν ἀνάμεσα σὲ δύο καταστάσεις: ἢ νὰ παντρευτοῦν στὴν Αὐστραλία, ἢ νὰ μείνουν ἐλεύθεροι.

Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τελευταίους, γιὰ λόγους γρήτρου ἢ περηφάνειας προτίμησαν νὰ μείνουν μαγκούφιδες, καὶ δὲν ἦταν ἀσυνήθιστο, περιοδεύοντας τὶς διάφορες πόλεις στὴν 10ετία 1950—60, νὰ συλλαγήσεις πολλοὺς τέτοιους ποὺ εἶχαν ἀπὸ χρόνια περάσει, καὶ τώρα πατοῦσαν τὰ δεύτερα ἦντα τους καὶ ποὺ δὲν εἶχαν παντρευτεῖ.

Γνώρισα πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς, μιὰ ξεχώρισα κάποιον: τὸν κυρ Βασίλη ἔναν Τσιριγῶτη, ποὺ ἀπὸ σεβασμὸ στὴν μητέρα του, δὲν ἀναφέρω τὸ ἐπώνυμό του, κι αὐτοῦ τὴν ἱστορία θὰ σὰς διηγηθῶ:

Ὁ Βασίλης ἦλθε στὴν Αὐστραλία τὸ 1935, κι ὅταν τὸν γνώρισα τὸ 1959 ἦταν πιά 58 χρόνων.

"Ὅμως, παρὰ τὴν ἡλικία του, καὶ θέλοντας νὰ γευτεῖ τὴν χαρὰ καὶ τὸ

νοικοκυριὸ τοῦ γάμου, δὲ σταύρωσε τὰ χέρια. Εἶχε ἀκούσει, ὅτι μπορεῖς νὰ φέρεις νύφη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀφ' ἑκείνης προηγουμένως μιὰ γνωριμία, ἐξ ἀποστάσεως — μὲ ἀλληλογραφία.

Ἀγγελίες κοριτσιῶν ποὺ ἤθελαν νὰ ἔλθουν στὴν Αὐστραλία καὶ μάλιστα μὲ ἐξασφαλισμένο γάμο, μπορούσες νὰ βρεῖς ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, σ' ὅλα τὰ ἐλληνικὰ περιοδικὰ.

Ἐδῶ λοιπὸν ἀρχίζει ἡ ἱστορία τοῦ κυρ Βασίλη.

Ἦταν ἐγκατεστημένος σὲ μιὰ πόλὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ν.Ν.Ο. 700 περίπου χιλ. ἀπὸ τὸ Σύνεδρ., καὶ διατηροῦσε ἕνα μικρὸ μαγαζάκι, ποὺ θύμιζε περίπτερο. Δὲν ἦταν δηλ. ὁ Βασίλης ἀπὸ τοὺς πολὺ πετυχημένους Τσιριγῶτες. Τὸ κτ' ἔργο, ἦταν ὅλο κι ὅλο, δύο δωμάτια, τὸ ἕνα ἦταν τὸ μαγαζάκι καὶ στὸ ἄλλο ἔμεινε ὁ ἴδιος.

Ἦταν πολὺ κοντός, δυὸ πῆχες ὅλος κι ὅλος κι οἱ Αὐστραλοὶ τὸν κοροϊδευαν. "Ἐλεγον ὅτι ὁ Μπίλ, εἶναι τὸ ἴδιο ψηλὸς ὅταν εἶναι ξεπλωμένος, ὅσο εἶναι καὶ ὅταν στέκει ὀρθός.

Πῆρε λοιπὸν τὸ τραῖνο μιὰ μέρα ὁ κυρ Βασίλης καὶ κατέβηκε στὸ Σύνεδρ. Φόρσε τὸ μοναδικὸ κοστούμι του ποὺ 'ταν καὶ σταυρωτό, κι ἔβγαλε φωτογραφία μπροστὰ ἀπὸ τὸ μέγαρο τοῦ DAVID JONES, σὰν νὰ ποῦμε τοῦ Λαμπρόπουλου στὴν Ἀθήνα. "Ἐγραψε κι ἕνα γράμμα, ἀφήνοντας νὰ ἐνηθεῖ ὅτι τὸ μέγαρο ποὺ φαίνεται στὴ φωτογραφία εἶναι δικό του, καὶ προστόρισε τὸ γράμμα σὲ μιὰ διεύθυνση ποὺ 'χε ξεσηκώσει ἀπὸ ἕνα περιοδικό, τὸ «Θησαυρό».

Ἡ ἀπάντησις ἦρθε σὲ τρεῖς βδομάδες: "Ἐνα γράμμα μὲ φωτογραφία μιᾶς εἰσοσιπεντάχρονης καλῆς, ποὺ ἔκρινε τὸ Βασίλη νὰ τρελαθεῖ ἀπὸ χαρὰ. Ξανάγινε παιδί, ἔτοιμο νὰ μπεῖ στὴν ἀγάπης τὴν περιπέτεια. "Ἐτσι ἀμέ, ὅχι νὰ πάρει μιὰν ἀλάδωτη, σὲν ποὺ 'χε κόψει ὁ Γεράσιμος ὁ Θιοκῆς στὸ παραπάνω μαγαζάκι, κι ἔχει ξεχάσει νὰ μιλά τὴ γλώσσα του.

Θὰ μπορούσε τώρα νὰ κοροϊδεύει τοὺς ἄλλους Τσιριγῶτες μαγκούφιδες ποὺ μ' ὅλα τὰ πλοῦτή τους δὲν εἶχαν

γυναῖκα. Θυμῆθηκε καὶ τὴ μόνα του ποὺ τὸν ἀδιζόριζε, νὰ μὴν μπλέξει μὲ κομιὰ ξιμουαλίστρα αὐστραλέα.

Ἡ ἀλληλογραφία ἐξακολούθησε καὶ σ' ἔξι μῆνες, ἀφ' οὗ εἶχαν τελειώσει οἱ διατυπώσεις, κι εἶχαν σταθεῖ τὰ χρήματα γιὰ τὸ εἰσιτήριο, ἡ Εἰρήνη (ἔτσι τὴν ἔλεγον) τοῦ ἔγραψε τὴν ἀκριβὴ μέρα καὶ ὥρα, ποὺ θὰ ἔρχοντο ἀεροπορικῶς στὸ Σύνεδρ.

Πέρασε πολλὲς ἄγρυπνες νύχτες ὁ κυρ Βασίλης, καὶ σὰν ἦρθε ὁ καιρὸς, σφάλισε τὸ μαγαζάκι, καὶ πῆρε τὸ τραῖνο γιὰ τὸ Σύνεδρ. πάλι.

Τὸ ἀεροπλάνο θὰ προσγειωνόταν στὶς 9 τὸ πρωὶ καὶ ὁ κυρ Βασίλης τὴν ἔστησε ἀπὸ νωρὶς, μὲ μιὰ ἀνθοδέσμη στὸ χέρι μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ Τελωνείου. Τὸ μεγάλφων ἀγγέλει τὴν ἀφίξη τοῦ ἀεροπλάνου, καὶ ὕστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα, οἱ πρῶτοι ἐπιβάτες ἀρτίσαν νὰ θγαίνουν ἀπὸ τὴν πόρτα, ποὺ ἀνοίγε γιὰ νὰ θγούν, καὶ πάλι ξανόκλεινε.

Ὁ κυρ Βασίλης, ὅπως κοντός, χάθηκε στὸ συνωστισμό καὶ δὲν μπορούσε νὰ ἴδῃ τίποτα, κρατοῦσε ὁμως τὰ λουλούδια ψηλὰ στὸ δεξιὸ του χέρι.

Πέρασε ἄλλη μισὴ ὥρα, καὶ ὁ κόσμος τώρα εἶχε ἀραιώσει, ὅταν πέρασε ξαφνικὰ μιὰ ψηλὴ κοπέλα καὶ σταμάτησε μπροστὰ του.

— Σεῖς εἶσαι ὁ Βασίλης; ρώτησε κοιτάζοντάς τον ὅπως κοιτάζουμε ἕνα μυρμήγκι στὸ χώμα.

Ὁ Βασίλης ἔκανε ἕνα δῆμα πίσω γὰ νὰ πιάσει μιὰ πανοραμικὴ θεὰ τοῦ ἀγγέλου ποὺ εἶχε μπροστὰ του.

— Μόλις, ἐσεῖς;

— Ἐγὼ εἶμαι ἡ Εἰρήνη.

Τῆς πρόσφερε τὰ λουλούδια κι ἐκείνη χοιρομόλυνε τυπικά.

Φόρτωσαν τὴ βαλίτσα σ' ἕνα ταξί, καὶ τράβηξαν γιὰ τὸ σταθμὸ τοῦ τραίνου.

Στὴ διαδρομῇ, ἡ Εἰρήνη δὲν μιλοῦσε καὶ τοῦ Βασίλη δὲν τοῦ καλάρεσε, μπορεῖ νὰ 'ταν κουρασμένη ἀπὸ τὸ ταξίδι, σκέφτηκε.

Μπήκαν στο τραίνο στις 12 το μεσημέρι.

— Είναι μακριά το μέρος που μένετε; τόλμησε η Ειρήνη.

— Μπά, μερικές ώρες, τής είπε, ενώ θα 'πρεπε να πεί ένα μερόλυχο.

Στην καμπύνα του τραίνου, η Ειρήνη φαινόταν να κοιμάται, μα στη πραγματικότητα σκεφτόταν.

Σκεφτόταν τούτο τον νάνο που έφερε η μοίρα στο δρόμο της. Σκεφτόταν όμως και τις τέσσερις ανύπαντρες αδελφές της, σκεφτόταν τον πατέρα της που πουλούσε κρεμάστρες για ρούχα στις γειτονιές της. Άθνησ για να τους ζήσει, κι ακόμα τα χρήματα που δανείστηκε για να αγοράσει λίγα παραιπάνω ρούχα για το ταξίδι.

— Το πρωί στις έντεκα θα 'μοστε σπ'τι, είπε ο Βασίλης που την είδε να μισωνοίγει τα μύτια. Θα ιδείς, θα περάσουμε καλά Ειρήνη.

Σάν να πήρε λίγο θάρρος η Ειρήνη, άρχισε να τον ερωτά γ'α τους Έλληνες και τη ζωή τους έξω, και πολλά άλλα. Ίσως περίμενε να ακούσει για κάποιο όρυχειό που φτυαρίζουν χρήματα, ή γ'α κάποιο δένδρο που καρπίζει δολλάρια. Τίποτ' απ' αυτά. Κι όμως ο Βασίλης θα μπορούσε να τής πεί πως σε τούτη τη χώρα όπως σ' άλλες, η έπιτυχία έρχεται με σκληρή δουλειά και υπομονή, πως έδω ή άρχη είναι δύσκολη με την ξένη γλώσσα και τους ξένους ανθρώπους.

Το τραίνο έκανε στάση στο DUBBO στις 7 το πρωί και προγευμάτισαν στην καντίνα του σταθμού. Δύο Τσιριγάτες χωρισνοί του Βασίλη που ήξεραν για το ταξίδι του και το σκοπό του, ήλθαν να τον δουν. Μα σαν είδαν τον άγγελο που συνόδευε, και ξέροντας την καπάτσή του, άρχισαν να χαμογελούν υποπτικά. Η Ειρήνη το πρόσεξε και τής μπήκανε ψύλοι, αλλά δεν είπε τίποτα. Στις συστάσεις ήσαν απόλυτοι τυπική.

Το τραίνο ξεκίνησε σε λίγο για το τελευταίο σκέλος του ταξιδιού που ήταν το χωριό του Βασίλη. Η Ειρήνη καθισμένη κοντά στο πορτάβυρο απόλαμβανε τις απέραντες καλλιεργημένες εκτάσεις με τις χιλιάδες τους ευκαλύπτους που όρθώνονταν κατά μάκρος του δρόμου.

Όταν έφτασαν, ήταν μεσημέρι. Ένα ταξί τους έφερε στο μαγαζί του Βασίλη.

Έκείνος άνοιξε, και δδήγησε την Ειρήνη στο δωμάτιο. Η Ειρήνη έρριξε μια μοτιά γύρω, και αυτό που είδε την αποκάρδισε. Ένα κρεβάτι πολυή τριών τετάρτων, μια μικρή ντουλάπα και ένα μικρό τραπέζι, γεμάτο διβλίσκοναμένα, έφημερίδες κι άποσιγάρα.

— Κάθισε, τής λέει φέρνοντας μια μπατονόκασα κοντά στο τραπέζι, πάνω να ζεστάνω λίγο νερό να πλυθείς και να έτοιμώσω κάτι να φάμε. Σήμερα δεν έχει μπιζνες, θα ξεκουραστούμε και θα κουβεντιάσουμε. Έλεγα να φέρωμε ένα παπα από το Σύδνεϋ να μάς στεφά ώστε την άλλη Κυριακή.

— Καλά. Άσε τώρα να ξεκουραστώ. Ξάπλωσε στο κρεβάτι κι άρχισαν να την τρώγουν πάλι οι σκέψεις: Μά είναι τάχα πολυτέλεια, μια κορέκλα, ένα λουτρό, δυο κρεμάστρες για τα ρούχα; Έβγαλε την πρώτη του φωτογραφία από την τσάντα της. Μα που είναι αυτό το μέγαρο;

Έκείνος γύρισε για να σταματήσει τις σκέψεις της. Μ'ησαν για διάφορα πράγματα κι η Ειρήνη κατάλαβε από τα λόγια του, πως ήταν ένας κοινός αγαθός ανθρωπάκος χαμένος στην τεράστιες στοάτες, που ζητούσε ένα σύντροφο. Ένα σύντροφο από το αίμα του, από τη φυλή του.

Τα αισθήματά της μπερδεύονταν με ταξιδιό θυμού και οίκτου. Προς το βράδυ, συνειδητοποιήσε ότι είχε πέσει θύμα απάτης, αλλά όχι εκείνης τής απάτης τής μηχανοκίνητης από σκοτεινά ένστικτα και άτιμους σκοπούς, μα μιας απάτης που τής έπαιξε η μοίρα και που ο Βασίλης ήταν μόνο το όργανο.

Βέβαια, είπε κι αυτός π'α ψευτιάκια του, αλλάως η απάτη δεν θα είχε πλοκή. Όμως τους έδενε κάτι κοινό, η λαχτάρα για ένα γάμο π'ες το ασφάλεια πέστο αποκομπι, ή κι εύκολα. Εκείνη ήθελε για ένα σύζυγο, χωρίς προίκα (προίκα μάλλον αδύνατο για την Ελλάδα). Εκείνος αν και κάπως άργα ήθελε να χαρεί λίγο τη θαλπωρή του γάμου.

Ό σκοπός δηλ. αγιάζει τα μέσα. Όλα αυτά περνούσαν από το μυαλό τής Ειρήνης, καθώς μηχανικά άπνηντούσε στις ένωτήσεις του Βασίλη. Έφτασε το βράδυ και άφου έθαγαν μια σουπα από κείνες του πακέτου, η Ειρήνη είπε ότι είναι κουρασμένη και θέλει να ξεπλώσει.

Μά στ' αλήθεια ή'ελε να σκεφτεί, όχι αυτά που έγιναν αλλά για το τι θα γίνει.

Ο Βασίλης διακοιτική ξάπλωσε σε ένα στρώμα στο πάτωμα. Το πρωί τα πράγματα ήταν ξεκαθαρισμένα στο μυαλό τής Ειρήνης. Κατά τις 11 μπηκε στο μαγαζί, και ζήτησε λίγα χρήματα για να αγοράσει τάχα κάτι που χρειαζόταν. Εκείνος τής έδωσε 20 δολλάρια και συνέχισε να σερβίρει τους πελάτες του.

Κατά τις 2 το απόγευμα που είχε καλμάσει η δουλειά ο Βασίλης μπηκε στο δωμάτιο να δει την Ειρήνη, αλλά έλειπε.

— Ειρήνη, φώναξε, που είσαι; Κοιμά απάντηση. Βγήκε στην αϋλή, κοίταξε παντού φωνάζοντας μαζί, άλ-

λά τίποτε, γύρισε στο μαγαζί και δγήκε στο πεζοδρόμιο, κοίταξε πάνω, κάτω, απέλυντι, αλλά η Ειρήνη δεν φαινόταν. Έκλεισε την πόρτα του μαγαζιού και πήγε μέχρι του Γερόσιμου, σκέφτηκε μήπως πήγε εκεί η Ειρήνη αλλά πάλι τίποτε.

Στην άπελπισία του άρχισε να ρωτά τους άυστραλούς. Ναι, ένας είδε μιάν άγνωστη με μια δαλίτσα στο χέρι να πηγαίνει προς το σταθμό.

Έχει γούστο να 'φυγε στα καλά καθούμενα και που θα πάει που δεν γνωρίζει κανέναν. Πήγε στο σταθμό, και ο σταθμάρχης που την θυμόταν από χτες, έπιβεδαίωσε αυτό που φοβόταν. Είχε φύγει πριν 2 ώρες με το τραίνο του Σύδνεϋ. Τι να κάμει τώρα; Πήγε να τρελαθεί. Κι έπειδή το μυαλό σε τέτοιες στιγμές δουλεύει σε υπέρνταση, άνοίγει παράθυρα, που άλλες φορές μέναν κλειστά, σκέφτηκε να τηλεφωνήσει στους γνωστούς του στο DUBBO να πάνε στο σταθμό να την προλάβουν, και να προσπαθήσουν να την πείσουν να γυρίσει πίσω.

Το τραίνο έκαμε ήμιαωρη στάση στο DUBBO και οι δύο χωρισνοί του Βασίλη οι ίδιοι που τον είδαν το χθεσινό πρωινό, άρχισαν να ψάχνουν για την Ειρήνη.

Την δρθηκαν κουλουριασμένη σε μια γωνιά τής καμπίνας να κλαίει. Τής μ'ησαν φιλικά, μα περισσότερο ήθελαν να ακούσουν τα δικά της.

— Άφήστε με, τους λέει, δεν έχω τίποτε με το Βασίλη. Θα πάω στο Προξενείο στο Σύδνεϋ, θά τους πω την ιστορία μου και ίσως μου δρουν κάποιο μιάν δουλειά.

Σταμάτησε τώρα να κλαίει. ... Και που ξέρεις μπορεί κάποτε να γνωρίσω τον άθωπό μου προσωπικά αυ'η τη φορά. Μάλιστα σκέφτομαι, αν τα πράγματα μου έλθουν δολικά, κάποτε να του επιστρέψω τα χρήματα που ξόδεψε για μένα.

Δεν μπορούσαν πορ να θαυμάσουν το ρεαλισμό και τον ανθρωπισμό της.

— Πήγαινε στο καλό, τής είπαν, και εύχόμαστε να αληθέσουν τα όνειρά σου, και σαν να 'τον συνηνοημένοι, χωρίς να πούν λέξη, τής έδωσαν από 10 δολλάρια ο καθένας στο χέρι.

Το τραίνο σφύρξε κι εκείνη μέσα στο κλάμα τους εύχαρίστησε και τους είπε να πούν συγγνώμη του Βασίλη.

...

Η Ειρήνη με τον καιρό προσοριμόστηκε στο ξένο περιβάλλον, κι άργότερα παντρεύτηκε κι εύτύχησε. Ο Βασίλης, ο μπάμπας Βασίλης όπως τον ήξεραν όλοι, πέθανε σε ένα χρόνο ίσως από τον καημό του, που δε στάθηκε μπορετό να γευτεί τη χαρά και το νοικοκυριό του γάμου.

ΧΑΡΗΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ

Τίμος Μαλάνος

Στις εφημερίδες διαβάσαμε την είδηση πού ήρθε από την Έλβετία για το θάνατο του Τίμου Μαλάνου τις πρώτες μέρες του Σεπτεμβρίου.

Ο Τίμος Μαλάνος, ένας από τους κορυφαίους της νεοελληνικής κριτικής, γεννήθηκε στον Πειραιά το 1897, αλλά καταγόταν από τα Κύθηρα. Στην Άλεξάνδρεια της Αιγύπτου έζησε από το 1906 μέχρι το 1966, όποτε με τη διαρροή του εκεί ελληνικού στοιχείου εγκαταστάθηκε στη Λωζάννη της Έλβετίας.

Πρωτοεμφανίστηκε στα Γράμματα το 1918 με μια μελέτη για τον ποιητή Πέτρο Μάγνη και με μια ποιητική συλλογή του «Ρόδα Θαλάμου». Το 1922 δημοσίευσε τα «Λυρικά ταξίδια» (ποιήματα). Έκτοτε εγκαταλείπει την ποίηση για να επιδοθεί στην κριτική. Είναι «κατ' έξοχήν» κριτικός του Καβάφη και ο πρώτος πού έκανε σκληρή κριτική του Άλεξανδρινού ποιητή και πού τη γνώμη του «φοβότανε» ο ποιητής των «κεριών».

Το 1940 δημοσίευσε τα «Κριτικά δοκίμια» (Άλεξάνδρεια, τυπογραφείο Θ.Ε. Κασσιμάτη (Κυθηρίου) και Κ. Ίωνά, έτος ιδρύσεως του τυπογραφείου το 1900).

Άσχολήθηκε διεξοδικά με το έργο του Γ. Σεφέρη και δημοσίευσε την κριτική μελέτη «Η ποίηση του Σεφέρη» Άλεξάνδρεια 1951.

Το βιβλίο του «Ένας Ήγησιακός» αποτελεί κριτική ανάλυση του έργου του Καρυωτάκη.

Άλλα του δημοσιεύματα: «Ο ποιητής Κ. Π. Καβάφης», Άθήναι 1933, «Καβάφης — Έλιοτ (είναι πράγματι παράλληλοι;)» κριτική μελέτη, Άλεξάνδρεια 1953, «Δειγματολόγιο», κριτικά διάφορα, 1962. Στο βιβλίο του αυτό καταχωρεί και δύο παλαιότερες μελέτες του για τον Άλ. Παπαδιαμάντη και τον Κώστα Βάρναλη.

Στα δημοσιεύματά του διακρίνεται για την εύρω-

παϊκότητα του ύφους του. Λιγογράφος από ανώτερη καλλιτεχνική συνείδηση, δεξιότητης στη φράση, δογματικός, απόλυτος συχνά στη γνώση του, αυστηρός στην επίκρισή του είναι ο Μαλάνος.

Αναφέρουμε τη γνώμη του για τη γενιά του (τη γενιά του μεσοπολέμου), το ξεκίνημά της, τα όνειρά της, τα σχέδια και τις αποτυχίες της:

«Ψυχικώς όλοι επιθυμούσαμε μια απόδραση απ' την τάξη και τον κομπορμιισμό, στην περιπέτεια και το άγνωστο.

Έπειδή όμως δεν το κατορθώναμε, οι ίδιοι δημιουργούσαμε τρικυμίες, μέσ σ' ένα ποτήρι νερό. Δεν είχαμε περιβάλλον. Κι ενώ ή κοινωνία προκαλούσε την ανταρσία μας, έμεις ξορκίζαμε τις στερήσεις μας με Ποίηση. Διψώντας για χρώμα και ιδανικούς κόσμους, ναυαγούσαμε διαρκώς στο τέλμα του πεζού και του μέτρου. Ανήσυχαι, ανικανοποίητοι αλλά και χωρίς ψευδαισθήσεις, πηγαίναμε από την άρνηση του ίδιου έαυτού μας, στην αισθητική κατάφαση και το Ίδεώδες της Όμορφιάς. Όμως το βλέπαμε κι οι ίδιοι καθαρά. Πώς έπρεπε κανείς να έχει φιλοδοξία υπέρογκη για ν' άντέξει στον αγώνα της Τέχνης, κι' αφάνταστα μεγάλη θέληση για να επιπλεύσει στον κόσμο της. Αφού ή γύρω μας αδιαφορία ύψωνόταν σά θράχος, κι αφού μοιραίο ήταν άπάνω σ' αυτόν να συντρίβεται κάθε άνυπομονησία...».

Αξιζει ακόμα να αναφέρουμε τον αφορισμό, πού ο ίδιος έδωσε στην αποστολή του σαν κριτικού: «Όπως ο δημιουργός, κι' ο κριτικός είναι ένας έρμηνευτής. Με την έξη διαφορά. Ο μόν ένας έρμηνεύει (πού σημαίνει και αποσαφηνίζει, και έξηγει, και διασαφηνίζει και μεταφράζει) με την ευαισθησία του το φαινόμενο της ζωής. Ενώ ο άλλος έρμηνεύει με την ευαισθησία του τις έντεχνες εικόνες του».

ΙΩΑΝΝΗΣ Ι. ΓΑΥΤΣΟΣ
Καθηγητής



Ἡ κατάρα τῶν πνιγμένων

Πῶς πήρε ἔτσι «θυρίνα» το μυαλό σου καπετάνιε και το ξέχασες πῶς στο πέλαγος εἶσαι μοναχός, με το Θεό μόνο συντρόφια;

Πῶς ξέχασες πῶς στα πέλαγα ἡ φωνή σου εἶναι του Παντοδύναμου Θεοῦ, μιας και το Θεό τον ἴδιο εσύ αντιπροσωπεύεις;

Πῶς καπατάν Αντώνη, ξέχασες να κάνεις τη δουλειά σου; Να κάνεις αυτό που κάνουν ὅλοι οι Πλοίαρχοι σ' ὅλα τα λιμάνια ὅπου υπάρχουν πεινασμένοι και γυρεύουν λυτρωμό.

Να φάξεις σχολαστικά για λαθρεπιβάτες προτού το καράδι φύγει από το λιμάνι.

Και αφού αυτό δεν ἔκανες, για λόγους που δεν μπορώ να καταλάβω και βρήκες τους δυστυχισμένους πάνω στο καράδι σου, πῶς δεν ακολούθησες τους διεθνείς κανονισμούς, που προστατεύουν αυστηρά ὅλου του κόσμου τους ανθρώπους που ἔχουν το κουράγιο να δώσουν «βουτιά» μέσα στο ἄγνωστο;

Κι ας μη ξεχνάς πῶς παλιά πολλοί Ἕλληνες, ἔκαναν τέτοιες «βουτιές» σε διάφορα καράδια.

Πῶς και ξέχασες την ἀνθρώπινη μορφή σου μέσ' τα πέλαγα και ξαφνικά πήρες την μορφή και τα δόντια που σκυλόφαρκο;

Αλήθεια, κάτι τέτοιο θα συνέβη καπετάν - Αντώνη, κάποια κοσμογονική ἀλλαγὴ θα ἔγινε και ἦρθε κάτω στις καυτές θάλασσες και τον ἀνήλιο ἥλιο, κείθε που συμβαίνουν ὅλα τα μυστήρια. Σίγουρα ἄνθρωπος δεν θα ἦσουν κείνες τις ὥρες καπετάνιε, που «φουντάριζες» στη θάλασσα σακάτηδες ἀνήμερους ἀνθρώπους.

Κι ἀλήθεια πῶς τα κατάφερες να κάνεις και τους ἄλλους σου συντρόφους, το πλήρωμά σου να ἀκολουθήσουν τόσο πιστά τις ἐντολές σου, να γλύψουν κι αυτοί ἡδύπαθα τα χεῖλια τους με αἷμα ἀνθρώπινο;

Σε μια ἐποχή μάλιστα που οι ἐντολές που δίνονται

ἀπὸ τον Πλοίαρχο, μέσα πάντα στα πλαίσια της Ναυτοσύνης, πολλές φορές δεν ἐκτελοῦνται, μιας και ζοῦμε στην ἐποχή της ἀμφισβήτησης και εἰδικά εἰ μεις οι Ἕλληνες που πάντα μας ἀρέσει να συζητούμε την ἐντολή χωρὶς σχεδὸν ποτὲ γὰ την ἐκτελούμε ἀναντίρρητα;

Στ' ἀλήθεια καπετάνιε μου σε θαυμάζω ἔτσι καθὼς σε κοιτάζω ἀπὸ του μεγάλου Διαδόλου τη σκοπιά. Θα πρέπει να εἶσαι πολὺ ἄξιος να στέλνεις κολασμένους στις ἀγκαλιές του Καρχαρία.

Αλλὰ εἰμὶς οι ἄλλοι οι συνάδελφοί σου καπετάν Αντώνη, τί σου φταίγαμε να μείνουμε χρεωμένοι για πάντα, εἰμὶς και τα παιδιὰ μας για το δόκ σου παγκόσμιο ρεκόρ θαρραλσύνης; Μιας και ἡ ζωὴ σου μαζὶ με τη ζωὴ των συντρόφων σου ἐνόχων δεν φτάνει για να ξεχρεώσουν στο Θεό και στους ἀνθρώπους το χρέος ἀπὸ το φριδερὸ κακούργγημά σου.

Αλλοῦμονο το ξέρω πῶς για πολὺ καιρὸ θα μας ἀκολουθᾷ ἡ κατάρα των πνιγμένων σου, μόνον και μόνον γιατί μας ἔλαχε να λεγόμεστε Ἕλληνες ναυτικοί, για κάτι που εἴμαστε πάντοτε περήφανοι.

Κρήια, και χρειάσθηκαν τόσοι αἰῶνες να χτίσουμε ἓνα χρυσὸ ὄνομα πάνω στα κύματα. Το κύμα τῶρα θα φρεβάται το ὄνομά μας.

Οι ψυχές των ἀτυχῶν νεκρῶν Ἀφρικανῶν, μα και των ζωντανῶν πολλῶν ἀνθρώπων οι φωνές, θα καταρυσούνται τι Ἑλληνικά καράδια κάθε φορά που θα τα συναντού, στα πέλαγα και τα λιμάνια τοῦ κόσμου. Κι ας μη φταίνε αυτά σε τίποτα για αὐτὴ μας τη κατάντια, ἀλλὰ ἡ ἡθική παγκόσμια κατὰπτωσις του ἀνθρώπου που ἔχει φτάσει και ρυπάνει ἀκόμα και τη θάλασσα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΓΘΕΡΗΣ

Πλοίαρχος Εμπορικοῦ Ναυτικοῦ





Τό έθιμο του Κλήδωνα (ριζικῶν) στά Παραδοσιακά Μπτάτα Κυθήρων

Στις 24 Ιουνίου εορτάζει ή εκκλησία μας τὸ γενέθλιον του Ἀγίου Ἰωάννου του Προδρόμου. Ὅπου υπάρχουν ναοὶ τοῦ Ἀγίου τὴν ἡμέρα αὐτὴν λειτουργοῦνται μὲ ἄρτοκλασέες κλπ., καὶ γίνονται πανηγύρια μὲ χοροὺς καὶ τραγούδια καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὸ μοναχικὸ παιχνίδι τοῦ «Κλήδωνα» ἢ Ριζικά ὅπως τὸ λέει ὁ λαός.

Τὸ λεξικὸ Δημητράκου γράφει:

«Κλήδωνας = εἶδος παιγνῶδους μαντείας τελουμένης ἰδίως μεταξὺ νεανίδων κατὰ τὴν εορτὴν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου 24 Ἰουνίου».

Ἡ ἐγκυκλοπαίδεια Πάτση λέγει: «Κλήδωνας = εἶδος λαϊκῆς μαντείας ποὺ ἐγίνετο ἔθιμο».

Τὸ παλαιότερο, παραδοσιακὸ, γραφικότερο καὶ διασκεδαστικὸ αὐτὸ μαντικὸ παιχνίδι γινότανε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ γίνεται ἀκόμα ἀλλὰ, σὲ λίγα χωριά. Τότε περιήγησι καὶ τουρισμὸς δὲν ὑπῆρχε κι οἱ χωριόπτες ἰδίως ποὺ δὲν ἔδωκαν πέρα ἀπ' τὸ χωριό τους λόγω ἐλλείψεως δρόμων, συγκοινωνίας καὶ ἀδυναμίας κι ὁ παρὰ τὸν τόπος τοὺς ἦταν ΤΕΡΑ ΙΝΓΟΓΝΙΤΑ = γῆ ἀγνωστῇ, δημιουργοῦσαν εορτές, πανηγύρια, χοροὺς, ἑσπερίδες (βεγγέρες), διάφορα παιχνίδια, ὁμάδες, λιθάρη, γαϊδουροδρομίες κλπ. χάριν συναθροίσεως ὅλων τῶν χωριανῶν νὰ παίξουν καὶ νὰ γλεντήσουν ἰδίως οἱ κοπέλλες καὶ τὰ κοπέλια. Καὶ κράχτης πρώτου μεγέθους ποὺ μάζευε πολὺ κόσμον, ἰδίως κερτίσια καὶ νεαροὺς τῆς παντρείας καὶ πολλοὺς ἄλλους μικροὺς καὶ μεγάλους, ἦταν ὁ Κλήδωνας (Ριζικά).

Πρὸς τοῦτο ὀρίζαν τὸ σημεῖο τοῦ χωριοῦ συνήθως τὴ πλατεία ἢ τὴ δρύση καὶ κάτω ἀπὸ δένδρα γιὰ νὰ ἔχουν ἴσκιο καὶ πρὶν τὴν ὀρισμένη ὥρα 4—5 τὸ ἀπόγευμα μαζεῦτανε ὁ κόσμος καθὼς καὶ ὀργανοπαίχτες.

Ἐκεῖ εἶχαν τίς στάμνες μὲ τ' αἰμῆλο νερό, πηγαδίσιο, σκεπασμένες καὶ μέσα τὰ ριζικά, κατὰ προτίμησιν μῆλα ἢ ἀχλάδια, ὡς κι ἄλλα ἀντικείμενα ὀνομασμένα ἢ ἀριθμημένα γιὰ κάθε κερτίσι καὶ κάθε νεό.

Ὡς ριζικὸ προτιμᾶται τὸ μῆλο, τὸ ὁποῖο σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς χρησιμοποεῖται σὰν σύμβολο ἀγάπης.

Τὸ λαϊκὸ τετράστιχο λέγει:

Σοὺ στέλνω χαιρετίσματα
ἓνα μῆλο δαγκωμένο
κι ἀπάνω στὴ δαγκωματιά
σοὺ ἔχω φιλὶ γραμμένο.

Ἐπίσης τὸ μῆλο ἀναφέρεται στὴν ἀρχαία ἑλληνική

μυθολογία, ὅπως στὴ κρίση τοῦ Πάρι μὲ τὴν ὥραϊα Ἑλένη, στὰ χρυσὰ μῆλα ποὺ ἐφύλαγαν οἱ νύμφες Ἑσπερίδες καὶ τὰ προσέφερε ὡς δῶρον ἡ Γῆ εἰς τοὺς γάμους τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας.

Ἀλλὰ καὶ στὴ Βυζαντινὴ περίοδο ὁ Θεόφιλος προσφέρει χρυσὸ μῆλο σὲ τὴν Θεοδώρα, τὴν ὁποία διόλεξε γιὰ γυναῖκα του ἀνάμεσα σὲς ἄλλες πορδέρες.

Σύμφωνα μὲ τὸ ἔθιμο τοῦ Κλήδωνα ἢ Ριζικῶν, τὰ κορίτσια τῆς παντρείας προσπαθοῦν νὰ «μαντέψουν» ποιὸν θὰ πάρουν γιὰ ἄντρα τους. Ἡ μαντεία αὕτὴ γίνεται σὲς 24 Ἰουνίου στὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Τὰ μῆλα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα ποὺ ρίχνουν τὰ κορίτσια στ' αἰμῆλο νερό τὰ ἔχουν «μελετήσει» στ' ὄνομα ὀρισμένου προσώπου. Κατόπιν ἓνα ἀπὸ τὰ κορίτσια ποὺ ζοῦν οἱ γονεῖς του, βγάζει τὰ ἀντικείμενα ἓνα - ἓνα ἐνῶ ἀπαγγέλλουν οἱ παντρεμένες γυναῖκες ποὺ ἔχουν πείρα τοῦ μαντικοῦ αὐτοῦ παιχνιδιοῦ, χύμα ἢ, ἐλαφρῶς τραγουδιστά, διάφορα στιχάκια μὲ πρώτο ἀπορρητήτως τὸ ἔξης:

«Ἀνοίγουμε τὸ Κλήδωνα μὲ τ' Ἀη-γιαννιὸ τὴ χάρη κι ὁποῖα ἔχει τὸ καλὸ ριζικὸ σήμερα νὰ τὸ πάρει».

Δεύτερο στιχάκι:

«Καὶ πόλι ξοινοποιεῖτε νὰ βγεῖ καὶ τὸ δικό της, τῆς καλομοίρας αὐτῆνῆς χρυσὸ τὸ ριζικὸ της», καὶ ἔπεται συνέχεια.

Τὰ στιχάκια εἶναι ἐρωτικά, ἐπαινετικά ἢ κοροϊδευτικά.

Ἐδῶ στὰ Κύθηρα τὸ μαντικὸ κι ὥραϊο αὐτὸ ἔθιμο γινότανε τὰ παλαιότερα χρόνια σ' ὅλα τὰ χωριά μὲ χοροὺς, τραγούδια, ἀστεία ὁθῶα μὰ καὶ χοντρά: γινότανε δηλ. γλέντι τρικουδερο, κατόπιν τὸ πελεκουδι ποὺ λέμε μὲ κέφι θεότρελλο ἀπὸ τὸ φαγοπότι καὶ φυσικὰ τὸ μεθύσι πραγματικὸ κι... ἐρωτικὸ ἂν εὐνόησε τὸ ριζικὸ τοὺς ριζικάρηδες.

Σήμερα σχεδὸν ξεχάστηκε, ἔσθρησε, τὸ ἔθιμο, ὅπως καὶ τίς ἀλλὰ ὁμορφὲς ἔθιμα, ὁ μαντέρνος πολιτισμὸς, ἢ πολλὴ μόρφωση, τὸ ξέφτισμα τῶν ἠθῶν, ὁ ἀνέθικος ἀλλὰ δολλοεισχυρὸς τουρισμὸς, ἢ συναναστροφή καὶ ἐπιζημία μ' ὅλες τίς φυλὲς καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς ποὺ, δυστυχῶς, μὰς ἔφεραν νέα ἦθη καὶ ἔθιμα, κι ἐμεῖς οἱ Ἑλληνοχριστιανοὶ περιφρονήσαμε καὶ ξεχάσαμε, τὰ ἀγία, τὰ τίμια, τὰ ὥραϊα καὶ θεόρεστα ἔθιμά μας μὴ κατοδεχόμενοι στὸν 20ὸ αἰῶνα νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ μαντείες καὶ μὲ αὐτὰ ποὺ λένε στὸ Κλήδωνα.

Ντροπὴ μας.

Είπαμε ότι εδώ στα Κύθηρα το έθιμο τῶν ριζικῶν σχεδὸν ἐσθῆσε μὰ δὲν ξεχάστηκε, ἀφοῦ ὅλοι οἱ παλαιότεροι τὸ ἀναιμαρτύν στὶς κουβέντες τους καὶ γίνεσαι στὴ Κοινότητα Μυρτιδίων καὶ τὰ παιραδοσιακὰ Μητᾶτα.

Ἐφέτος διὰ λόγους ἀπασχολήσεως τῶν νεανίδων μὲ τοὺς διαγωνισμοὺς, δὲν ἔγινε στὴ Κοινότητα Μυρτιδίων, ἔγινε ὅμως στὰ Μητᾶτα μὲ πολὺ κόσμο καὶ τὸ παρακολούθησα, μεταβάς ἐπὶ τοῦτο, μὲχρι τέλους, στὸ κέντρο τοῦ κ. Μιχάλη Πρωτοψάλτη, καὶ κράτησε ὡς τὰ μεσάνυχτα μὲ κέφι, φαγοπότι, χορὸ καὶ τραγούδια.

Ὡς μὲ ἐδεβαίωσαν οἱ φίλοι Μηταπιῶτες, τὸ ἔθιμο γίνεται κάθε χρόνο. Τοὺς ἐπαινῶ καὶ τοὺς συγχαίρω γιὰ τὴ προσήλωσή τους στὰ πᾶτρ'α ἀγνά καὶ Ἑλληνοχριστιανικὰ ἰδεώδη τῆς φυλῆς μας καὶ συνιστῶ σ' ὅλους τοὺς Κυθηρίους ὅπως τοῦ χρόνου παρακολουθήσουμε στὰ μαγευτικὰ Μητᾶτα τὰ Ριζικά.

Ἄλλο ἔθιμο τ' Ἄη - Γιαννίου εἶναι ἐκεῖνο ποὺ τὴ παροιμιῇ τὸ δράδυ, μόλις σκουρούπωνε, ἀναβαν μικρὲς φωτιὲς στοὺς δρόμους ἢ τίς αὐλὲς καὶ πηδοῦσαν ἀπὸ πάνω τους, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασίᾳ του Ἄη - Γιάννης ὁ Λαμπαδάρης. Τὸ ἔθιμο αὐτὸ εἶναι ἐλάχιστα γνωστὸ στὰ Κύθηρα.

Παρακολουθεῖστε τώρα καὶ μερικὰ φλογερά, πειραχτικά, περήφανα καὶ λεβέντικα στιχάκια τοῦ Κλήδονα:

Βγάλε τὸ μνηστράκι της, μέσα ἀπὸ τὴ λαίνα
ποὺ κολυμπᾷ στὸ νερὸ, σὰν τὴ γαρυφαλίνα.

Στὸ ριζικό μου σ' ἔβαλα, γιὰ νὰ σὲ ριζικάρω
κι ἂν εἶναι θέλημα Θεοῦ, ταῖρι θὲ νὰ σὲ κόνω.

Ἀνάθεμα τὴ μάνα σου, κι ἐμὲ τὴν ἰδική μου
ποὺ δὲν μᾶς ἐπαντρεύουνε ἐμὲ κι ἐσὲ πουλί μου.

Παντρέψου δρὲ ἄτιμο κορμί, κι ἐγὼ δὲν σὲ μοιῶνω
καὶ ἂν μὲ καταδέχεται ἐγὼ σὲ στεφανώνω.

Τὸ κρίμα νὰ 'χει ἡ μάμα σου, καὶ τ' ἄδικο οἱ γειτόνοι
καὶ τὸν ἀφορεσμὸ ὁ παπᾶς, ποὺ δὲν μᾶς στεφανώνει.

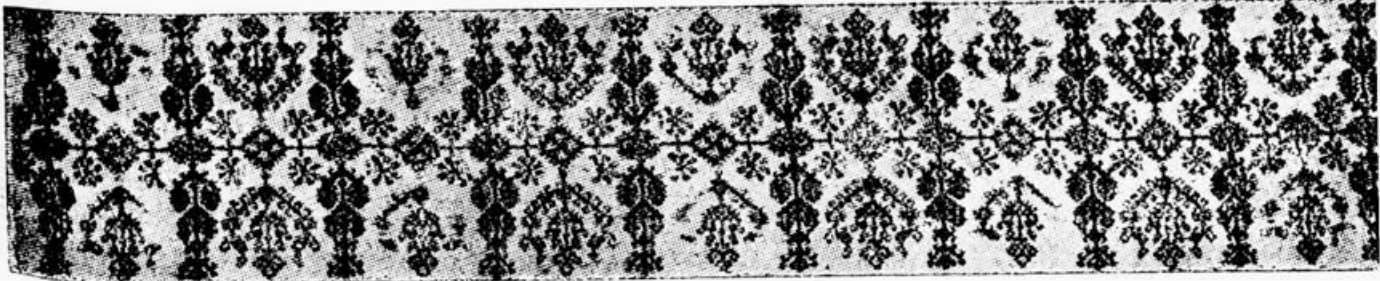
Τὸ Μιάη καὶ τὸ Θεριστὴ, δένδρο στὴ γῇ δὲν πιάνει
μόν' τῆς ἀγάπης τὸ δεντρί, φύλλα καὶ κλώνους βγάνει.

Ὁ ἔρωτας δὲν εἶν' δεντρί, οὔτε ἀνθὸς νὰ πέσει
μόν' εἶναι βάτος καὶ κλαδιά, κι ἀλλοίστενε ὅπου πέσει.

Μοσχαπιδάκι μου χρυσό, κι ἀπίδι μου ρομάνο
θὲ νὰ τὴν κάνω πεθερά, τὴν ἰδική σου μάνα.

ΠΑΝΟΣ ΒΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ





Τετράστιχο

Σε μικροπραγματάκια πώς λάμπει ή καρδιά σου!
Γλυκειά μου αγάπη πόσο φως μου σ' αγαπώ!
Λικνίζομαι στο χρυσό δίχτυ του έρωτά σου
Καί καλυμπώ στού τραγουδιού του τὸ σκοπό.

Κύθηρα

Μικρή μου ἐσύ πατρίδα,
Κύθηρα αγαπημένα,
Καράλι, πού έρωτιόρικα
Πρὸς τοὺς ἀφρούς τῆς θάλασσας
Σκορπάς λαμπυρισμούς!

Τῆς Λακωνίας καὶ Κρήτης
Τὸ αἷμα ἔχει χωνέψει
Στὴν ἱστορία τοῦ Ἴονιου
Καὶ στὴν κουλτούρα του
Τὴν φωτοβάλει.

Παιδιά ξενητεμένα,
Σ' ὅλης τῆς Γῆς τὰ πέρατα,
Μυρμήγκια στὴ δουλειά τους,
Πρὸς Σὲ πάντα ἡμ' ἀγάπη
Γυρνοὺν τοὺς στοχασμούς.

Τοῦ Καραβά τὶς ρηματιές
Καὶ τὶς ἀμυγδαλιές του
Καὶ τῶν Μητάτων τὶς πλαγιές
Καὶ τοῦ Μυλοποτάμου
Τὶς γόργαρες νεροσυρμές

Τ' ὄνειρευτὸ Καψάλι
Μὲ τ' ἀπλωμένα τὰ φτερά
Γαλάζιας πεταλούδας

Στὴ λαύρα τοῦ καλοκαιριοῦ
Τ' ἀξέχαστα τὰ βράδυα
Τοῦ ὁλόδροσου τοῦ Λιβαδιοῦ,

Σπηλιές καὶ μοναστήρια,
Περγιάλια ἀφροστεφάνωτα
Καὶ Κάστρα Βενετσιάνικα
Πάντα κάθε Κυθήριος
Μὲ πάθος νοσταλγεῖ.

Μικρό μου ἐσύ νησάκι,
Νησί τῆς Ἀφροδίτης,
Στὴ φαντασία μου σπέρνεις
Ἰδέες, χρώματα, σχήματα
Πινάκων τοῦ Βατώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΤΑΡΑΚΗΣ



Τσιριγώτικο διήγημα

Τò Ταξίδι

Δεν πολυκατέβαινε στις παραλίες. Αλλά σαν τύχαινε, πάντα για δουλειές, του άρεσε ν' αποτραβιέται και ν' αγναντεύει τις κουζουλάδες των κυμάτων. Τόνα να καθαλλικεύει τάλλο κι όλα μαζί να ξεσπάνε πάνω στα βράχια, χωρίς όμως η «σύγκρουση» εκείνη να τα φθείρει. Έτσι το πηγαινέλα συνεχιζότανε ακατάπαυστα, μονότονα, μηχανικά...

Μήπως ένα κύμα δεν ήταν κι ο ίδιος που κονταροχτυπιότανε με την πραγματικότητα; Που έπεφτε και ξανασηκώνότανε; Ένα κύμα - θύμα της περίπτωσης, του χρόνου και της ειμαρμένης.

Από παιδί ο Νικολός λαχταρούσε ένα ταξίδι. Ένα ταξίδι μακρινό προς το άγνωστο. Με ξεκίνημα αλλά χωρίς επιστροφή. Ο Πειραιάς βίσκεται κάπως στα Κύθηρα κοντά. Τον είχε μισογνωρίσει τότε στρατιώτης και κατοπινά μα δεν του ικανοποιούσε το πάθος. Το ταξίδι τ' οραματιζότανε διαφορετικό, καταλυτικό, απώμακρο.

Μέχρι που μπήκε στη ζωή του η Τασία. Από συνοικέσιο. Του είπανε πολλά μέχρι να κερδίσουνε το ναι του. Βέβαια η Τασία — τότερε — δεν θα τον οδηγούσε στο «ταξίδι». Την είδε πιότερο σαν το λιμάνι που μέσα του θα χαιρότανε ξεκούραση και σιγουριά.

— Θάσαι το λιμάνι μου! Της είπε κάποτε.

— Ποιό λιμάνι; Του απάντησε απορεμένη. Κι εκείνος κατάλαβε.

Παιδιά δεν κάνανε. Δυστυχώς, ευτυχώς... όπως το πάρεις. Μερικά ζευγάρια η ατεκνία τα δίνει περισσότερο. Άλλα, τ' αντίθετο. Εδώ κάτι έμπαινε από πάντα ανάμεσά τους που τους εμπόδιζε να φθάσουν σ' εκείνη την μυστηριακή και μθυστική ένωση που τόσο εξυμνούνε οι μυστικιστές. Ένα ρούχο ή μια λέξη, ένα χαμόγελο ειρωνικό, μικροεγωϊσμοί και μικροπείσματα. Βέβαια τελικά τους έσωζαν οι υποχωρήσεις. Πάντοτε από την μεριά του.

Έτσι η ζωή που κυλούσε. Συχνά φουρτουνιασμένη, πάντοτε χλωμή, χωρίς οραματισμούς, χωρίς προοπτικές. Κουρδισμένη σαν τα κύματα της Αγία - Πελαγίας που κομματιάζουνε τις λαχτάρεις τους στους δράχους...

— Κυρ - Νικολό, έχεις γράμμα από την Αυστραλία! Ήταν ο ταχυδρόμος. Με περιέργεια το πασπάτευε μέ-

σα στα χέρια του. Η αντρείσσα του αποστολέα αποκαλυπτική. Ερχότανε από το θείο Παναγιώτη που ζούσε χρόνια στη ξενιτειά. Γεροντοπαλικάρο αλλά λεφτάς, τους θυμότανε μόνο στις γιορτές. Τώρα έτσι στο ξαφνικό, τάχα γιατί;

— Τασία! Έβαλε τις φωνές. Ο θείος! Γράμμα!

— Μπα! Αντιμίλησε ψυχρά από την κουζίνα η άλλη. Ψόφησε ή... ετοιμάζεται;

Τάχα ότι δεν άκουσε. Δεν μπήκε μέσα. Θρονιάστηκε σκυθρωπός στο πεζούλι της αυλόπορτας κι έσχισε το φάκελλο άτσαλα, βαριεστημένα. Πρώτες οι κλασσικές ευχές κι ακολουθούσε το... ψητό! Ο θείος άρρωστος! «Γιατί τα έχει του να πάνε σε ξένο Γκουβέρνο κι όχι σε χέρια συγγενικά;». Τον προσκαλούσε το συντομώτερο κοντά του προσφέροντάς του τα εχέγγυα μιας καλύτερης ζωής. Αυτά τούγραφει. Υποσχέσεις για αυτοκίνητα, τηλεοράσεις, μεγαλεία... Σαν προσαρμοζότανε, ας τον ακολουθούσε και η Τασία. Ένα ναι καρτερούσε για να του ταχυδρομήσει τα λεφτά και τα χαρτιά.

Σαν τέλειωσε την ανάγνωση το διάβασε για δεύτερη φορά. Μετά ξεπέζεψε τη ματιά του πέρα στους κάμπους κι απολησμονήθηκε στη μαγεία ενός ταξιδιού, στην περιπέτεια μιας καινούργιας ζωής. Τούτο το γράμμα φάνταζε η «μεγάλη ευκαιρία». Αν την αγνοούσε ή την αρνιότανε, ποτέ πια δεν θα το τολμούσε. Αν έκλεινε την πόρτα, η πόρτα θάμενε για πάντα κλειστή. Κι αυτός πίσω της φυλακισμένος και δυστυχισμένος.

— Καιρός για φαί! Ακούστηκε η φωνή της γυναίκας του επιτακτική. Μπήκε με το γράμμα στο χέρι και θροιάστηκε στο τραπέζι που τον καρτερούσε.

— Τί σου γράφει; Τον ρώτησε, έτσι κάτι για να πεί.

— Είναι άρρωστος! Το μάντεψες σωστά. Μου ζητά να τρέξω κοντά του. Να μπω στις δουλειές του. Γιατί; γράφει, να καρπωθώ το ξένο Κράτος τους κόπους μιας ολάκερης ζωής;

Μείνανε σκεπτικοί σαν χαμένοι.

— Να του γράψεις ότι ζούμε καλά! Τόσα χρόνια ας παντρευότανε ο μαγκούφης! Τώρα... ας κόψει το λαιμό του! Πάλι μια σιωπή του τάφου...

— Λέω να πάω! Τόλησε ο Νικολός. Έστω για λί-

γο. Να δω από κοντά την κατάσταση. Κι αν σύντομα μας αφήσει χρόνους, πουλώ την κληρονομιά, φέρνω εδώ τα λεφτά και...

— Μεγάλα λόγια! Δεν πρόκειται μόνο για τα ζωντανά, θα τα καταφέρω! Αντιμίλησε η Τασία. Μήτε για τα χωράφια! Το ταξίδι όμως χρειάζεται λεφτά!

— Θα τα στείλει, το γράφει! Έμοιαζε κιόλας να ταξιδεύει...

— Θέλεις να πας; Πήγαινε, ονειροπαρμένη! Ο δρόμος ανοιχτός! Αυτή τη τελευταία φράση τη ξεστόμισε νευριασμένα. Έτσι, σα να τον έδιωχνε...

Στο λιμάνι χωριστήκανε χωρίς δάκρυα. Εκείνη έκανε κάποια στιγμή τη συγκινημένη. Αλλά πριν φύγει το καράβι, είχε κιόλας χωθεί στο λεωφορείο της επιστροφής. Κολλημένος στο κατάστρωμα αφέθηκε να χαϊδεύει με το μάτι την ανηφοριά. Ο Ποταμός με το παζάρι του καταια θα τον καρτερούσαν την Κυριακή.

Τόχε κιόλας αποφασίζει. Όχι, δεν θα ξαναγύριζε σύντομα στο νησί. Εκείνη μακρινή, οι άνθρωποι διαρκώς και λιγοστεύανε, αν υπήρχε ένα δικό του παιδί... Και σαν κάποτε η νοσταλγία χτυπούσε έντονα την πόρτα της καρδιάς του, θα της έταζε όλο «περίμενε και περίμενε...».

Λίγο έκανε στον Πειραιά. Το διεθνές Αεροδρόμιο του φάνηκε μαγικό. Μπήκε στο τζάμπο της Κουάντας φορώντας ένα κουστούμι πειραιώτικο που μόλις και πρόλαβε ν' αγοράσει. Σίγουρα δεν τον νόμιζες για επαρχιώτη. Άλλωστε οι επτανήσιοι διατηρούνε μίαν έμφυτη φινέτσα που δεν χαρακτηρίζει άλλους.

Το πέταγμα προς την Αυστραλία κρατά μέρες, όχι ώρες. Ο Νικολός δεν ζαλιζότανε αλλά ασφαλώς θα πατούσε κατακουρασμένος το χώμα της νέας πατρίδας αν δεν φρόντιζε να γεμίσει το διάστημα του ταξιδιού. Διάβασμα και ύπνος είναι οι πιο σωστές λύσεις στο πρόβλημα. Ευτυχώς τα καθίσματα προσφέρονταν και για τα δυο.

Δίπλα του δρέθηκε να κάθεται μια νόστιμη κοπέλα με καστανόμαυρα μακριά μαλλιά. Δίσταζε να της μιλήσει αν εκείνη πρώτη δεν του ζητούσε ευγενικά ένα περιοδικό. Πήγαινε κι εκείνη συμπτωματικά στην ίδια πόλη με το Νικολό, στο Ντάμπο, καλεσμένη από τον αδελφό της που ζούσε εκεί μετανάστης. Είχε γεννηθεί στη Σπάρτη. Δεν ήξερε αν θα μπορούσε να στεριώσει αλλά ένα ταξίδι πάντοτε ξεκουράζει, διδάσκει και ξαναβιώνει τον ταξιδευτή.

— Πώς σε λένε; Είχαν ρωτήσει τα σαράντα χρόνια του.

— Μαρίτσα! Είχαν αποκριθεί τα είκοσι πέντε τα δικά της.

— Μένα, Νικολό! Σκέπτομαι όμως να τ' αλλάξω. Να το περιορίσω. Τί λες;

— Σ' αρέσει το Νίκος; Νίκος... Νίκη... Νικητής... Θαυμάζω εκείνους που νικούνε! Στη ζωή, σε όλα...

Βαλθήκανε να ξεφυλλίζουνε μαζί εκείνο το περιοδικό.

Τα μακριά της δάκτυλα συχνά αγγίζανε τα δικά του. Τυχαία; Έχει σημασία;

Το μεσημεριανό φαγητό λουκούλιο. Η Μαρίτσα έκανε σαν παιδί μόλις είδε το στολισμένο δίσκο. Γέρνοντας παιχνιδιάρικα το κεφάλι προς το μέρος του.

— Θα με βοηθήσεις; ρώτησε. Ξέρεις, δεν τρώω πολύ. Για τη σιλουέττα! Η γυναίκα σου προσέχει;

— Μα... δεν έχω γυναίκα! (το πρώτο ψέμα). Πηγαίνω στην Αυστραλία να... αποκατασταθώ! Γελάσανε μαζί. Μετά τα μάτια τους ανταμώθηκαν απρόσμενα, φευγαλέα σ' ένα πρώτο μυστικό ραντεβού.

Χορτασμένος σφάλισε τα μάτια. Το νησί του ακόμα μέσα του. Να τον τραβά μ' αυτός να του ξεφεύγει. Ενώ, κουκίδα στο μάλο, η Τασία να ξεμακραίνει φοδισμένη μη τυχόν και χάσει το λεωφορείο! Και πλάϊ του, το μέχρι χθες άγνωστο κορίτσι να του χαρίζει χαμόγελα και υποσχέσεις. «Θεέ μου, σ' ευχαριστώ!».

Ένα κενό αέρα τον υποχρέωσε να αφήσει τους συλλογισμούς. Το κορίτσι έπεσε στα χέρια του τρομαγμένη.

— Τί έγινε; Της εξήγησε όσα ήξερε για το περιστατικό. Γαλήνεψε. Μα σαν της πήρε το χέρι και το φυλάκισε, σπουργιτάκι, μέσα στα δικά του δεν εναντιώθηκε. Ένοιωθε περισσότερη σιγουριά.

Καθώς ο χρόνος κυλούσε, όλο και νέες πολιτείες ξεμακραίνανε και χάνονταν. Τόσο που κουράστηκε να τις κοιτά. Ακόμη και τις σκέψεις βαριότανε. Του έφτανε να κρατά αυτό το πρόθυμο χεράκι και να κλέβει κουράγιο από τη ζεστασιά του.

Μια ξερακιανή αεροσυνοδός σίμωσε να ρωτήσει διακριτικά «αν θέλουνε κάτι». Της έγνεψε αρνητικά. Ούτε καν λίγο περισσότερη ευτυχία δεν ήθελε ΤΩΡΑ.

Μόνο λίγο πριν προσγειωθούνε στο αεροδρόμιο του τέλους θυμηθήκανε ν' ανταλλάξουνε διευθύνσεις. Χωρίς μεγάλες υποσχέσεις και όρκους. Ήταν δέβαιο ότι αμέσως το ίδιο δράδυ θα τηλεφωνούσε ο ένας στον άλλον. Ότι αύριο ή μεθαύριο θ' ανταμώνανε σε κάποιο σημείο αυτής της άγνωστης πόλης. Ότι τίποτα δεν μπορούσε να τους χωρίσει αφού έτσι ξαφνικά, θαυματουργικά, οι ψυχές τους είχανε σμίξει. Δυο ασήμαντοτητες, πιόνια στα χέρια μιας μοίρας παντοδύναμης και σοφής.

Όπως έμαθα κατοπινά, ο θείος Παναγιώτης πέθανε σ' ένα χρόνο περίπου από τότε. Ο Νίκος έμεινε μαζί του και τον διαδέχτηκε άξια στις μπίζνες. Τη Μαρίτσα την πήρε με γάμο πολιτικό και σήμερα έχουνε δυο χαριτωμένα αγοράκια.

Όσο για τη Τασία, υπήρξε ο χαμένος του παιχνιδιού! Γέρασε μονάχη με τα ζωντανά και τα χωράφια της. Τέτοια τα παιχνίδια της ζωής! Πάντοτε υπάρχει κι ένας χαμένος...

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΣ



Ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴ Ἀντίστασιν τῶν Ἑλλήνων

Ὅταν οὐρλιαζαν οἱ σειρήνες

Ἀπὸ μακριὰ ἀκούστηκε τὸ οὐρλιαχτὸ μίας σειρήνας. Ὑστερα μίας δεύτερης. Κατόπιν κι ἄλλες περισσότερο κοντὰ. Καί, ξαφνικά, τ' ανατριχιαστικά οὐρλιαχτὰ, ἄρχισαν νὰ δυναμώνουν καὶ νὰ σκεπάζουν ὁλόκληρη τὴν Ἀθῆνα καὶ τὸν Πειραιά, με τὰ περίχωρά τους. Ἦταν περασμένα μεσάνυχτα κι οἱ ἄνθρωποι πετάχτηκαν τρομαγμένοι ἀπὸ τὰ κρεβάτια τους. Μονάχα σὲ κάποιο σπιτάκι, κοντὰ τὸ Ἑλληνικὸ, μερικὰ παλικάρια ἀγρυπνοῦσαν. Ἦσαν με ἀπόλυτη ἀκρίβεια ποιά ὥρα θὰ χτυποῦσε ὁ συναγεμὸς καὶ ἦταν ὅλοι τους προετοιμασμένοι. Ἀπὸ τὴν προηγούμενη, τὸ Συμμαχικὸ Στρατηγεῖο τῆς Μέσης Ανατολῆς, τους εἶχε εἰδοποιήσει με τὸν σὺρματο, που διατηροῦσε ἡ ὁργάνωσις «Βύρωνες» στὴ Νέα Σμύρνη.

Ἀπόψε, λοιπόν, ἔπρεπε νὰ δράσουν ὅση ὥρα θὰ ἔφευγαν οἱ ἀγγλικὲς δόμβες ἀπ' τὰ ἀεροπλάνα στὸ λιμάνι, στὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Χασανίου καὶ τοῦ Τατοῦ. Στὸ σπιτάκι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἦταν συγκεντρωμένοι τὴν ὥρα ἐκεῖνη, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὁργανώσεως, Λουκάς Π. Λιναρᾶς — σήμερὰ διευθυντὴς στὸ Υπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν — ὁ Γιάννης Χαρδάτης, ὁ ὑψιγράφος Ἄννα Κοντογεώργη, ὁ Αἰγυπτιώτης Τάκης Γλυτσός, ὁ ἐπίσης ὑψιγράφος Νίκος Ἀμβράζης, ὁ ἐφεδρὸς ὑπολοχαγὸς Πετρὴς Νασιώτης, ὁ Γιάννης Μοσχονᾶς καὶ τὰ δύο ἀδελφία, ὁ Ἀλέκος κι ὁ Τόλης Κυριακόπουλος. Ἡ ἐντολὴ τοῦ Στρατηγεῖο ἦταν: Νὰ καταστρέψουν με κάθε τρόπο τὸ ραδιογωνιόμετρο, που λειτουργοῦσε ἐδῶ καὶ τρεῖς μῆνες χωρίς διακοπὴ.

Τὸ ραδιογωνιόμετρο τοῦτο ἦταν ἐγκατεστημένο μέσα σὲ μίαν βίλα τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ δούλευε νύχτα καὶ μέρα, συνέχεια. Ἡ ἀκτίνα τοῦ ἦταν τεράστια καὶ μπορούσε νὰ συλλάβῃ με ἀπόλυτη ἀκρίβεια σήματα, που μεταδίδονταν σὲ ἑκατὸν εἴκοσι με ἑκατὸν πενήντα χιλιόμετρα ἀπόστασι. Ὅπως ἦταν ἐπόμενο, με τὸν τρόπο αὐτὸν δὲν μπορούσε νὰ λειτουργήσῃ οὐτ' ἓνας ἀσύρματος στὶς ἀποστάσεις αὐτές, γιατί τὸ φοβερὸ αὐτὸ μηχανήμα ἔπιανε πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Ἔτσι, ὅταν ἀρχίζε νὰ μιλά ἓνας ἀσύρματος, στὴν Κηφισιά νὰ πούμε, μ' ἓνα τηλεφώνημα ἀπὸ τὴ βίλα τοῦ Ἑλληνικοῦ πρὸς τὴν Γκεστάπο τῆς περιοχῆς ἐκεῖνης κι ὅλα πῆγαιναν χαμένα. Ὁ ἀσυρματιστὴς συλλαμβανόταν μέσα σὲ λίγη ὥρα καὶ μαζί του, ὅσοι βρίσκονταν κοντὰ του. Πρέπει νὰ φανταστεῖ, λοιπόν, κανεὶς τί γινόταν ὅταν ὁ ἀσύρματος δούλευε στὴν περιοχὴ τοῦ Πειραιᾶ, τῆς Ἀθῆνας ἢ στα προάστια τῆς. Δὲν ὑπῆρχε ἐλπίδα.

Ἡ ἀλήθεια ἦταν ὅτι ὅλες οἱ ὁργανώσεις προσπάθησαν νὰ «εντοπίσουν» τὸ μυστηριώδες αὐτὸ μηχανήμα, που τόσες καταστροφές τους εἶχε κάνει ὡς τότε. Πολλοὶ ἀσύρματοι εἶχαν πιαστεῖ ὡς τότε καὶ πολλοὶ ἀσυρματιστές εἶχαν τουφεκιστῇ κι ἄλλοι περνοῦσαν ἀκόμα ἀπ' ὅλα τὰ μαρτύρια τῆς ἱερᾶς Εξετάσεως, ὥσπου νὰ δικαστοῦν ἀπὸ τὸ Γερμανικὸ Στρατηγεῖο. Ὅπως κι ἀνέχετο τὸ ζήτημα, οἱ «Βύρωνες» στά-

θηκαν τυχεροί, γιατί μπόρεσαν ν' ἀνακαλύψουν τί συνέβαινε. Ἡ «ἀνακάλυψις» αὐτὴ ἐγένε ἐντελῶς τυχαία ἀπὸ τὴν Ἄννα Κοντογεώργη. Εἶχε πάει σὲ κάποια φίλη τῆς, στὸ Ἑλληνικόν, γιὰ νὰ τὴ δῇ. Τὸ σπῆτι τῆς φίλης τῆς βρισκόταν δυο στενὰ πιο κάτω ἀπὸ τὴ βίλα, ὅπου ἦταν τοποθετημένο τὸ ραδιογωνιόμετρο. Ἡ Κοντογεώργη, που ἔκανε ὡς τότε καταπληκτικὴ δουλειὰ στὴν ὁργάνωσι καὶ πρόσφερε σημαντικὲς υπηρεσίες στὸν συμμαχικὸ ἀγῶνα γενικά, εἶχε συνηθίσει νὰ ἐξετάζῃ τὰ πάντα με περιέργεια καὶ ἐνδιαφέρον. Θὰ μπορούσε νὰ πῇ κανεὶς, πὼς εἶχε γεννηθῇ κατάσκοπος. Ὅπου ἔβλεπε γερμανικὴ ἢ ἰταλικὴ υπηρεσία, στεκόταν καὶ χάζεμε τάχα τους στρατιώτες, που μπαινόβγαίναν. Οἱ Γερμανοὶ τὴν ἔβλεπαν πολὺ συχνά νὰ περνᾷ ἀπὸ μπροστά τους, μα ὁ τρόπος τῆς εἶχε τόση ἀφέλεια, τόση ἀγαθότητα, ὥστε ἦταν ἀδύνατο νὰ τους περάσῃ ἀπὸ τὸ νοῦ, πὼς ἡ ὁμορφὴ κοπέλα τους κατασκόπευε.

Μόλις μῆκε στὸ σπῆτι τῆς φίλης τῆς, ἡ Ἄννα τῆς εἶπε:

— Εὐὺ ξέρεις γερμανικά, Μάρθα, δὲν εἶναι ἔτσι;

— Ναι, ἀρκετὰ. Γιατί ρωτᾷς;

— Μήπως ἔμαθες κατὰ τύχην τί εἶδους υπηρεσία εἶναι αὐτὴ, που βρίσκειται μέσα στὴν πράσινη βίλα;

Ἡ Μάρθα τὴν κύτταξε με μισόκλειστα βλέφαρα. Ὑστερὰ ἀνασήκωσε τους ὤμους τῆς, μ' ἓνα φευγαλέο χαμόγελο.

— Δὲν ξέρω γιὰ ποῖο λόγο ἐνδιαφέρεσαι γι' αὐτὴ τὴ βίλα, ἔκανε. Πόντως, θὰ σου πῶ κάτι: Προχτές, ἦρθε ἐδῶ ἓνας Γερμανὸς ὑπολοχαγὸς καὶ μου ζήτησε νὰ του κόψω μερικὰ τριαντάφυλλα ἀπὸ τὸν κήπο μου.

— Καὶ λοιπόν;

— Ὁ αξιωματικὸς αὐτὸς, υπηρετεῖ στὴν πράσινη βίλα. Μου το εἶπε ὁ ἴδιος. Μπορῶ, ἀν θέλῃς, νὰ καλλιεργήσω κάποια φιλία μαζί του.

— Θέλω πάρα πολὺ. Πῶς θὰ ξεμπλέξης, ὁμως, ἀργότερα μαζί του;

Ἡ νέα ἀνασήκωσε καὶ πάλι τους ὤμους τῆς.

— Ἀν δῶ τὰ σκούρα, τὸ πολὺ - πολὺ, νὰ παρατήσω τὸ σπῆτι μου καὶ νάρθω νὰ ἐγκατασταθῶ στὸ δικό σου. Τί θέλεις νὰ μάθω;

Ἡ Κοντογεώργη τῆς εἶπε. Καὶ ἡ Μάρθα ἔδρασε κεραυνοβόλα καὶ πληροφορήθηκε τὰ πάντα ἀπὸ τὸν νεαρὸ αξιωματικόν. Φαίνεται πὼς ὁ ὑπολοχαγὸς ἦταν πολὺ ἀφελὴς καὶ τῆς μίλησε με κάθε λεπτομέρεια γιὰ τὸ ραδιογωνιόμετρο, που ἦταν τοποθετημένο μέσα στὴ βίλα. Ἡ Ἄννα ἔτριψε ικανοποιημένη τὰ χέρια τῆς. Ἐπὶ τέλους, τὸ μεγάλο ψᾶρι εἶχε τσιμπήσει! Ἀμέσως ἐπικοινωνήσε με τὸν Νίκο Ἀμβράζη κι αὐτὸς ἦρθε σ' ἐπαφὴ με τὸν Λουκά Λιναρᾶ καὶ τὸν Γιάννη Χαρδάτη. Ὅταν τούτοι ἀκούσαν περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἀγκάλιασαν καὶ φίλησαν τὸν Ἀμβράζη, που τους ἔφερνε τὴν εἰδήσι. Ὁ Χαρδάτης πῆρε ἀμέσως μαζί του τὸν Ἀμβράζη καὶ τὸν

Τάκη Γλυτσό και τράβηξαν στη Νέα Σμύρνη όπου είχαν τον ασύρματο της οργανώσεως. Τον ασύρματο αυτόν τον δούλευε ο Κώστας Ρούσσος, ένα απίθανο παλικάρι, που είχε έρθει από την Μέση Ανατολή.

Του έδωσαν την είδηση να την στείλη, με το εξής ερώτημα: «Μπορούμε να καταστρέψουμε το οίκημα; Γιατί μόνον έτσι μπορεί να καταστραφεί και το ραδιογωνιόμετρο, που είναι το μοναδικό αυτού του τύπου στην Ελλάδα;» Το Συμμαχικό Στρατηγείο, άλλο που δεν ήθελε, "Έδωσε αμέσως την άδεια, με την προσθήκη ότι το σαμποτάζ θα γινόταν μια ωραιομένη νύχτα, που θα ερχόντουσαν τ' αεροπλάνα να βομβαρδίσουν το λιμάνι, το Χασάνι και το Τατόι. Με τον τρόπο αυτό, θα έκαναν πιο εύκολα τη δουλειά τους, γιατί μόλις ακούγονταν να ουρλιάζουν οι σειρήνες, όλοι οι Γερμανοί ανενεργώς, λοιπόν, θα τους βοηθούσε. Η Κοντογεώργη πληροφορήθηκε από τη φίλη της, ότι η δίλα δεν είχε δικό της καταφύγιο. "Όταν χτυπούσαν οι σειρήνες, όλοι όσοι υπηρετούσαν εκεί, έτρεχαν σ' ένα γειτονικό καταφύγιο, που απέχει πεντακόσια τουλάχιστον μέτρα από το οίκημά τους.

— Θαυμάσια! ενθουσιάστηκε ο Λουκάς Λιναράς, μόλις το έμαθε αυτό. Επομένως θα μπορέσουμε να δουλέψουμε με την ησυχία μας.

— Ποιοί και ποιοί θα πάνε; ρώτησε η Κοντογεώργη. Ποιούς σκέφτεσαι να στείλης;

Ο Λιναράς σκέφτηκε για λίγο. "Υστερα κύτταξε τον Χαρβάτη.

— Εγώ μια φορά θα πάω, δήλωσε ήσυχα εκείνος. Από και πέρα κρίνε κι αποφάσισε.

— Κι εγώ θα πάω, είπε ο Νίκος Αμβράζης. Θα μπω μάλιστα, επί κεφαλής, γιατί όλοι σας ξέρετε, ότι είμαι ειδικός στα σαμποτάζ, χωρίς ν' αμφισβητώ τη δική σας εμπειρία. Προτείνω ακόμα νάρθη μαζί μας ο Τάκης Γλυτσός κι ο Πετρήης Νασιώτης. Δεν χρειάζονται περισσότεροι. Εμείς οι τέσσερις φτάνουμε και περισσεύουμε.

Ο Λιναράς, όμως, δεν ήταν της ίδιας γνώμης.

— Μαζί σας θάρουν ακόμα ο Γιάννης Μοσχονάς κι ο Τόλης Κυριακόπουλος, πρότεινε. "Ίσως ακόμα πρέπει να σας ακολουθήσει κι ο αδελφός του Τόλη, ο Αλέκος.

— Μα γιατί τόσοι πολλοί; Τί φοβάσαι;

— Τα πάντα και τίποτα. Ο Γιάννης, ο Τόλης κι ο Αλέκος, δεν θα μπουν στη δίλα. Θα φυλάνε «τσιλίες», εκεί τριγύρω. Αν δούνε τίποτα το ύποπτο, θα σας σφυρίζουν το συνήθισμένο σύνθημα.

— Τώρα, μάλιστα! παραδέχτηκε ο Αμβράζης. Πότε θα γίνω το σαμποτάζ;

— Σε τρεις μέρες, από σήμερα. Δώδεκα και δέκα ακριβώς τα μεσάνυχτα, θάρουν τ' αεροπλάνα. Τότε κι εσείς θα εξορμήσετε. Πόσο απέχει από δω η πράσινη δίλα; Εσύ ξέρεις καλύτερα, "Αννα.

— Τουλάχιστον, χίλια πεντακόσια μέτρα, του εξήγησε ε-

κείνη. Με γρήγορο δήμα, μπορούν να φτάσουν σε δέκα-δώδεκα λεπτά. Την διαδρομή την χρονομέτρησα η ίδια.

— Ωραία! Τ' αεροπλάνα θα βομβαρδίζουν συνέχεια επί μισή ώρα. Ούτ' ένα λεπτό παραπάνω, να το ξέρετε. Πρέπει, λοιπόν, μέσα στο διάστημα αυτό, να τελειώσετε τα πάντα. Τί λες κι εσύ, Χαρβάτη;

Εκείνος χαμογέλασε:

— Τί θες να πω; ρώτησε. Ελπίζω να πάνε όλα καλά. Μια φορά, οι ωρολογιακές μας δόμβες είναι θαυμάσιες. Από τη στιγμή, που θα βγούμε από τη δίλα, θα λειτουργήσουν μέσα σ' έξι λεπτά. "Έτσι δεν είναι, Νίκο;

— "Έξι λεπτά είναι πολλά, απάντησε ο Αμβράζης, που θα έμπαινε επί κεφαλής των σαμποτέρ. Η έκρηξη πρέπει να γίνω το λιγώτερο χρονικό διάστημα, που θα έχουμε στη διάθεσή μας. Το πολύ, δηλαδή, σε τρία λεπτά.

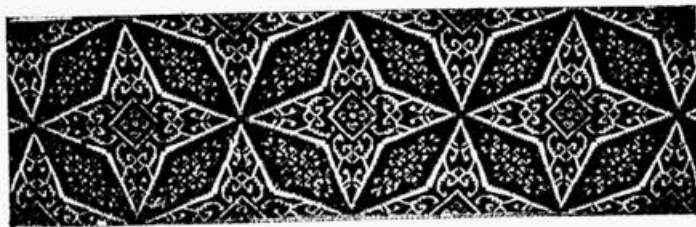
— Για ποιό λόγο αυτή η δία;

— Οι Γερμανοί δεν πρέπει να καταλάβουν πως έγινε σαμποτάζ, τους εξήγησε ο Αμβράζης. Πρέπει να πιστέψουν πως έπεσε κάποια αδέσποτη δόμβα από κανένα αεροπλάνο κι ότι η δίλα χτυπήθηκε τυχαία. Αν καταλάβουν πως έγινε σαμποτάζ, θα έχουμε αντίποινα.

"Ήταν παλικάρι ο Νίκος Αμβράζης κι αυτό το απέδειξε πολλές φορές. Και μια φορά ακόμα ήταν το μεγάλο σαμποτάζ της δίλας, που στοίχισε πάρα πολλά στους Γερμανούς. "Όταν έγινε ο συναγεμμός, όταν άρχισαν να ουρλιάζουν σαν τρελλές οι σειρήνες, οι νεαροί σαμποτέρ ξεκίνησαν ο ένας τίσω από τον άλλον, για να φτάσουν στον προορισμό τους. Ο βομβαρδισμός του λιμανιού και των αεροδρομίων είχε αρχίσει. Προχωρούσαν γρήγορα και αθόρυβα. "Ήξεραν ότι δεν κινδύνευαν τόσο από τις γερμανικές περιπόλους, γιατί με τον συναγεμμό, σταματούσαν κι αυτές συνήθως να περιφέρονται στους δρόμους. "Έτσι, έφτασαν γοργά στη δίλα. Κατά τα φαινόμενα, δεν ήταν κανείς εκεί, ούτε οι φρουροί.

Οι ωρολογιακές τοποθετήθηκαν εκεί που έπρεπε, εφτά τον αριθμό. Με καταπληκτική ταχύτητα, μπήκαν και δέχθηκαν από το σπίτι, χωρίς ν' αγγίξουν τίποτα στο εσωτερικό του. "Εκλείσαν πάλι την εξώπορτα κι έσμιξαν λίγο πιο πέρα όλοι μαζί. Απομακρύνθηκαν τρέχοντας σχεδόν αυτή τη φορά. Ο Χαρβάτης κι ο Αμβράζης κύτταζαν τα ρολόγια, που φορούσαν. "Ένα λεπτό, δύο λεπτά, τρία λεπτά. Κι άξαφνα, το σύμπαν, θαρρείς και αναταράχτηκε από τα θεμέλιά του. Τζάμια σπάσανε, πόρτες ανοίξαν, ντουβάρια γκρέμισαν εκεί τριγύρω. "Όλοι οι κάτοικοι, πάντως, πίστεψαν πως είχε πέσει συμμαχική δόμβα. Το ίδιο κι οι Γερμανοί, που έπειτα από τρεις μέρες, σ' ένα τους ανακοινωθέν, έλεγαν ότι «οι Βρετανοί πειρατές των αιθέρων, άρχισαν να βομβαρδίζουν ανοχύρωτες πόλεις». Και μιλούσαν για την δίλα του Ελληνικού. "Έτσι, όλα τελείωσαν, χωρίς αίμα.

ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
(ΒΗΛΑΡΑΣ)





Σκίτσα από μνήμες τῆς ἐφηβικῆς μας ζωῆς

Ἐνοπλον Γυμνάσιον

Κυνηγετικά τρόπαια

Τελειώσαμε καὶ τὸ Σχολαρχεῖο (τρεῖς τάξεις τότε). Τὸ ἀπολυτήριό μᾶς τὸ ἔδωσε μὲ τὰ χέρια του ποὺ τρέμουνε ἀπὸ συγκίνηση κι' ἀπὸ ἀγάπη, ὁ Σχολάρχης μίας ἀείμνηστος Γεώργιος Τσιγκούνης. Μαζί παίρνομε καὶ τὶς εὐχὲς τῆς συγκέντρωσης... Καὶ σ' ἀνώτερα παιδιὰ, καὶ σ' ἀνώτερα! Στὴν τελετῇ, ἦταν κι ἓνας καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου, ὁ Σπύρος ὁ Στάθης ὅπως μᾶς τὸν εἶπανε, ποὺ αὐτὸς ἦταν ἀφορμὴ μὲ τὸ Σπύρο Στάθι Ὑπουργό, νὰ ἰδρυθεῖ τὸ Γυμνάσιο Κυθήρων. Ἦδη — ἐξήγησε ὁ Σχολάρχης — λειτουργοῦσαν οἱ δύο τάξεις. Κάθε χρόνο ἰδρύετο κι ἀπὸ μ'ία. Στὴ συνέχεια πήρε τὸ λόγο ὁ καθηγητὴς:

— Τὸ Γυμνάσιο Κυθήρων σὰς περιμένει μὲ ἀνοιχτὲς ἀγκάλες. Χάρις στὶς φροντίδες, ἀπὸ τὴ σιτοργή του γιὰ τὴ νεολαία μας, τοῦ μεγάλου συμπολῆτου μῆς Ὑπουργοῦ Σπύρου Στάθι ὁλοκληρώνεται τὸ Γυμνάσιο, καὶ προσκαλεῖ, προσκαλεῖ λέγω, τοὺς Κυθηρίους νέους μῆς νὰ φοιτήσουν σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο σχολεῖο ποὺ θὰ τοὺς προετοιμάσει γιὰ Πανεπιστημιακὲς σπουδές, ἀφοῦ ἔχουν τὸ προνόμιον νὰ τὸ ἔχουν μέσα στὸ σπιτί τους...

Εἶπανε, εἶπανε, καὶ ξεχωριστά, ἀλλὰ καὶ ὅλοι μαζί ἰδίως οἱ γονεῖς τῶν παιδιῶν.

— Μακριὰ, πολὺ μακριὰ ἔλεγαν οἱ δικοὶ μῆς οἱ Καραβίτες. Καραβάς — Χώρα ἔξ - ἑπτὰ ὥρες μὲ τὰ γαῖου ράκια...

— Μὰ δὲν θὰ πηγαينεόρχωνται κάθε δευράδα! Μόνο στὶς μεγάλες διακοπές, Χριστούγεννα καὶ Πάσχα...

— Καὶ ἔξοδα! Ποῦ θὰ μένουν τὰ παιδιὰ;...

— Μπα! Ἀμὰν κάνουνε στὴ Χώρα κάτι φτωχοκογένειες νὰ τὰ πάρουν οἰκότροφα!

— Ναί, μὰ γίνεται αὐτό;... οἰκότροφα;... μέσα σὲ κοπέλες!

— Μπλεξιές σίγουρες μπλεξιές, καὶ στὴ Χώρα μάλιστα!

— Δύσκολα, δύσκολα τὰ πράγματα;... καὶ ἐπικίνδυνα!

Ζολιστήκαμε ἀπὸ τὶς πολλὲς κουδέντες, ἐφύγαμε ὅμως εὐχαριστημένοι καὶ ὑπερήφανοι, μὲ τὸ ἀπολυτήριό στο χέρι.

ΠΟΡΕΙΑ ΝΟΙΣΤΑΛΓΙΑΣ

Εἶναι ὁ δεύτερος χρόνος, μαθητὲς στὸ Γυμνάσιο τέσσε-

ρις Καραβίτες ὅλοι κι' ὅλοι. Ἡ νοσταλγία γιὰ τὸ χωριό μῆς θέρμεινε μὲ τὶς κουδέντες μῆς. Ἐφτάσε στὸ κατακόρυφο ἓνα μεσημέρι Σαββάτου, ὕστερ' ἀπὸ παιχνίδι φούτ μπῶλ στὸ Ἀγιάτικο. Καθισμένοι κάτω στὸ χάμα γιὰ νὰ ξεκουραστοῦμε ἀρχίσαμε νὰ λέμε, καὶ νὰ λέμε γιὰ τὶς ὁμορφιὲς τοῦ χωριοῦ μῆς.

— Δὲν τοῦ δίνουμε μὲ τὰ πόδια γιὰ τὸν Καραβά! λέει ὁ Ποιαιγιώτης. Αὔριο Κυριακὴ, τὴ Δευτέρα ἀργ'α!

Καιμὰ ἀντίρρηση. Οὔτε καν ἓνας μικρὸς δισταγμὸς ἀπὸ κανένα μῆς.

— Φύγαμε! λέει ὁ Κώστας. Ὁ Βαγγέλης σύμφωνος!

Ξεκινήσαμε. Παρεῖναι νοσταλγ'ας. Φτερά στὰ πόδια μῆς κι' ὕστερα ἀπὸ τόσο παιχνίδι! Τρέχαμε καὶ τρέχαμε, περάσαμε τὸ Λειβάδι, τὶς Καρβουνάδες. Στὸν ἀνήφορο, στὴς Κερὰ Ρήνης τὴ λαγκάδα, νοιώσαμε λίγο δορεῖα τὰ πόδια μῆς. Φτάσαμε στὸ ξενοδοχεῖο, περάσαμε τὸν Ποταμό, δρῆκαμε κατηφορικὸ ξεκούραστο τὸ δρόμο τοῦ Καραβά;... ἄντε καὶ κοντεύουμε!

Φτάσαμε. Νύχτωνε. Οἱ δικοὶ μῆς ξεφύλασθήκανε!

— Τί ἐπύθατε; τί συμβαίνει; Πῶς ἤρθατε;

— Μὲ τὰ πόδια!

— Μὲ τὰ πόδια; Πέμματα!

Τοὺς ἐξηγήσαμε: Δυὸ μέρες ἀργία!

Κι' ἦταν ἀνοιξη, χαρὰ Θεοῦ τὸ χωριό μῆς!... Ὅχι ἡ ξεραῖλα τῆς Χώρας!!

Ὅμως, ἐχάσαμε τὴν Κυριακὴ. Μείναμε στὸ κρεβάτι πιασμένοι ἀπὸ τὴν κούρωση.

Αὐτὴ τὴν τρέλλα, δὲν πρόκειται νὰ τὴν ξεσκάνουμε, δεδαώσαμε τὶς μαινάδες μῆς, σὰν μᾶς γύριζαν μὲ τὰ γαῖουδουράκια τὴν Τρίττὴ τὸ πρωῒ, πίσω στὴ Χώρα.

ΕΝΟΠΛΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

Ἦταν Κυριακὴ πρωῒ, τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου. Μὲ παρρεούλα μικρότεροι μαθητὲς δγαίναμε ὡς τὴν Πορτέλα γιὰ νὰ ὑποδεχτοῦμε τοὺς μεγάλους ποὺ γύριζαν ἀπὸ τὸ κυνηγι. Τὰ μπῶμ καὶ τὰ μπούμ δίνανε καὶ παίρνανε στοὺς γύρω λόφους ἀπὸ τὰ ξημερώματα.

Στοὺς δρόμους: — Μωρὲ χαλασμένος σήμερα. Πολὺ ὀρτύκι. — Ναί, ναί, μὰ πάρα πολὺ φαίνεται. — Σωστός πόλεμος — δὲν ἀκούς τί γίνεται — ὥρες εἶναι νὰ μᾶς σκαγιώσουνε — Μὰ δὲν βλέπετε; Ὁ οὐραὸς δρέχει

σκάγια. — Λελέαμε οι χωραίτες, φώναζε ο Σπυρουλής. Πιο πάνω από του Πενηρού, στη στροφή του δρόμου, φτάσαμε τους καθηγητές μας στον πρωινό τους περίπατο. Είχανε στη μέση το νέο Γυμνασιάρχη μας, που ήθελε μάλιστα, από την Αθήνα. Τον ξενοαγούσανε. Χαιρετήσαμε, και προσπεράσαμε διαστικούς. Έπιθυμία μας και σκοπός μας, να υποδεχτούμε τους κυνηγούς μας. Καί νά, που στη δεύτερη στροφή, πέφτουμε άπány τους. Οι ιντροβάδες τους φουσκωμένοι. Σε λίγο, καθηγητές, κυνηγοί, κι εμείς οι μικροί, γιγνήκομ' ένα.

— Μοθητές μας όλοι κ. Γυμνασιάρχα. Λέει ο Σπύρος ο Στάθης.

— Μαθητές μας;... ρωτά κατάπληκτος... άκουσα καλά;

— Πολύ καλά. Τόν βεβαιώσαμε όλοι γελώντας.

— Μά τί είναι εδώ... Ένοπλον Γυμνάσιον;

Βγάλαμε ο καθένας τους από πέντε όρτύκια (την πρωτοδουιλία της χειρωνακίας είχαν ο Μανώλης ο Φατιάς από τα Κλοριάδικα, και ο Μήτσος ο Καρύδης από το Μυλοτόπιμο) τα κάλιν με σπάγγο όρμαθό, 25 δλα δλα, και τα πρόσφεραν στο Γυμνασιάρχη. Έκείνος, τάχε χαμένα. — Πρώτη φορά τέτοιο πρόημα. Κι' έχω υπηρετή-σει... σ' όλη την Ελλάδα. Έμεις γελάσαμε.

Έρε, και τότε θα γίνουμε κι' εμείς κυνηγοί. Λέγαμε οι μικρότεροι.

• • •

Δυό φίλοι μου και συμμαθητές μου, ο Γιάννης Σπύρου Κασσιμάτης στη Βρουλέα, κι' ο Ζαχαρίας ο Πετρόχειλος στη Φελωπή, μου δίναν τα πρώτα μαθήματα σκοποβολής. Μοιρώσεις κυνηγοί κι' οι δύο, (ιδίως ο πρώτος που κυνηγούσε από 10 χρονών) γελούσαν μαζί μου, που μόλις ήτανε να τραβήξω τη σκοινιά, τραβούσα και το μάγουλό μου από το φόβο του «μπάμ» και τα σκάγια πέφτανε όλόκληρα μέτρα μακριά από το στόχο μου. Με κατανε όμως με τις διδασκαλίες και... τις κοροϊδίες να φέρονε στην έκπληξη μου. Σε λίγες μέρες, μου δάλανε άριστα... στα καθιστά, και μηδέν επί κινούμενου στόχου.

• • •

Άνοιξη στον Κοραδά. Χαρά Θεού, διακοπές του Πάσχα. Ένας άποράμιλλο σε ζωντόμα παρών δίνουν αυτή την εποχή τα πολύχρωμα αποδημητικά, οι κίτρινοι συκοφαίοι, οι κωμικοί τσαλαπετεινοί, οι μυριοπλούμιστοι μελισσοφάοι, τ' όμέτρητα τρυγόνια που κατακλύζουν κοπαδιαστά, το λουλουδιοσημένο ποτάμιο. Και ένα μπόμ, μόνο, χωρίς να σκοτώσεις, να τα τραμάξεις απλώς, να τ' άνοστατώσεις, να τα σκορπίσεις, και να χαλάσεις αυτή την άρμονία, θα 'ταν μια άσυγχώρητη άσέβεια. Το πίστευα αυτό, και ποτέ μου δεν θα τό 'κανα. Για κείνη την ώρα, τό 'δλεπα καθαρά πώς το κυνήγι είναι μια δόρβαση έκδήλωση του ανθρώπινου έγωϊσμού. Κρίμα!

• • •

Ο Γεράσιμος της Ποθετής, γειτονάπουλό μου της ίδιας ηλικίας, όρφανός από πατέρα, που τον μεγάλανε ο αυστηρός μέχρι σκληρότητας παππούς του (όλο πόδια είσαι μωρέ. Από μυαλό κουκούται, άκούς κι έφετος στην ίδια τάξη!...) άκουγε μ' άνοιχτό το στόμα τις προόδους μου στη σκοποβολή.

— Έχει, μου λέει ο παππούς μου, στο κατώι του του-

φέκι του λυμένο μέσα σε μία ταγάρα. Να το πάρωμε ό-ταιν λείπει κοιμά φορά να πάμε να κυνηγήσουμε.

Έν' άπόγευμα έρχεται διαστικός κι' άλαφισμένος. Πάμε, μου λέει. Τρέχα. Έφυγε ο παππούς μου για την Πλατάϊον Άμμο. Θα ρίξουνε τη νύχτα το τσιπί. Τί μονοδική εύκαιρα, σκέφτηκα, όμως όχι. Τα κακίμοιρα τα πουλιά!!! Ο Γεράσιμος έπέμενε κρατούσε και την ταγάρα υπό μάλης... άς όφεται ο Γεράσιμος!

Δαλέξαμε για κυνηγότοπό μας ένα μεγάλο χωράφι μας τη Μαντάλα, που άνέβαινε ένα δουνό, το άποσκερό, με άλωνι, σπιτόκι, και στέρνα κατάκορφα, κατέβαινε στο προσηλιακό με άμέτρητες άμυγδαλιές ως το λαγκάδι με το τρεχούμενο νερό, τα περδόλια και τα φρυτοδενδρα, και άνέβαινε πάλι την πλαγιά του άντικρου δουνού που στην ψηλότερη κορφή του φάνταζε στο φόντο τ' ούρανο ή Παναγία ή Δέσποινα.

Είχαμε δώσει το ντουφέκι, άνεβαίναμε τ' άποσκερό, κι' άξαφνα δλέπουμε ένα τεράστιο γεράκι, να φέρνει δόλτες πύω από το άλωνι, σαν να 'θελε να προσγειωθεί. Μείναμε άκίνητοι κρυμένοι πίσω από κλήματα. Έστερα, με δυό τρία φτεροκοπήματα κάθισε στην κορφή μιας άγριαχλοδιάς, άνοφτερούγισε, ίσορόπησε, κι' έμεινε άκίνητο κομωρωτό, κοιτάζοντας γύρω του.

Σηκώνω το ντουφέκι, το σημαδεύω. Ο Γεράσιμος έφυγε από δίπλα μου, έτρεξε πίσω μου, έπεσε μπρούμυτα, σφραγίζει με τις παλάμες του τ' αυτιά του και μου φωνάζει ψυθιστά: Βάρτου, δάρτου!! Ένα μπάμ, και γέμισε ο άέρας πύπουλα. Το γεράκι κύλησε στ' άκρόκλινα κι' έπεσε στο χώμα. (Στά καθιστά είσαι άσος! Ουμήθηκα το Γιάννη...) Τρέχουμε ν' άπολαύσουμε από κοντά το έρσιμβό μας. Ο Γεράσιμος με τις ποδάρες του έφτασε πρώτος, με κραυγές και άλλαλογισμούς έρσιμβου. Μά, άξαφνα τον δλέπω πανικόδλητο να υποχωρεί, και το μακροτέρυγο όρνεο να σέρνεται κατά πάνω του, και να χύνεται με μονία στα γυμνά του πόδια! Ο Γεράσιμος να δοάζει άνοφρες κραυγές, να κλάει να φωνάζει: Παναγίτσα μου, μ' έφυγε! Το ξεφεύγει με δυό τρία άλματα εις μήκος ρεκέρ, και παίρνει τον κατήφορο του προσηλιακού πεδώντας τα συνάμπελα και ώρύόμενος να χύνεται κάτω θαθελά στα περδόλια με ούρλιαχτά τράμου.

— Βάρτου, δάρτου, δεν το σκότωσες, θα σε φάει, μου φωνάζει. Και πραγματικά, το γεράκι ρχότανε κατά πάνω μου. Σέρνονταν οι φτερούγες του, τα πόδια του όμως ήτανε γερά.

Έτρεξα μακριά του, γυρίζω, το σημαδεύω με ψυχραιμία και το κόνω λώμα!

— Έλα Γεράσιμε. Το σκότωσα τελείως, του φωνάζω.

— Όχι, όχι, δεν έρχομαι. Βάρτου, δάρτου πάλι!

Έβριξα άλλη μια στον άέρα προς χόρη του, και τότε ο Γεράσιμος άρχισε ν' άφηφορίζει με τα πόδια του καταμτωμένα κουτσάινοντας και κλαίγοντας.

Έδωσα νερό από τη στέρνα, έπλυνα από τα αίματα τα πόδια του Γεράσιμου που συνέχεια κλαφούριζε. Το γεράκι, άξιόλοπτο κυνηγητικό μας πρόπαιο, κόνταν άφυχο μ' όίσιγμένες τις φτερούγες άνάσκελα... και μούκανε λύπη να το δλέπω. Τί μάς έφταιγε; γιατί το σκοτώσαμε;

— Πόμμε Γεράσιμε, του λέω. Άρκετά για σήμερα ο τρόμος, τα αίματα και τα κλάματα.



Πήραμε το δρόμο της επίστροφής. Δεν προφτάσαμε να λύσουμε το ντουφέκι να το κρύψουμε στην ταγάρρα, και βλέπουμε άξαφνα ένα σιμάρι από μελισσοφάους να περνά από πάνω μας και να κάθεται σύννεφο σε μια άνθισμένη άχλαδι·α στην άκρη του συνόμπελου. Μεγάλος ο πειρασμός. Κάτω, στην πλατεία λακκούδα έβασκε δεμένος ο γάιδαρος του Κοκκινοπαναγιώτη. Ο Γεράσιμος ξέχασε τους πόνους του.

— Πώ, πώ, πώ, μου ψυθυρίζει. Βάρτου, βάρτου! Κι ετοιμαζότανε να πέσει μπρούμυτα και να σφραγίσει τ' αυτιά του. Όμως δεν πρόφτασε. Σηκώνοντας το ντουφέκι για να σημαδέμω, μου παίρνει φωτιά. Το άπρόσμενο μπόμ· μας κατατράμωσε. Οι μελισσοφάοι άτόφο σύγνεφο, ξαναπέταξε μακριά μας. Ο γάιδαρος έφερε δόλτες δεμένος στο κορμί του, κλωτσούσε, άσκοφούσε.

— Κατατράμαξε κι' ο γάιδαρος, λέει ο Γεράσιμος, που συνήλθε από το φόβο του, και οι μελισσοφάοι γιγί· κωνε άρατοι... δρέ δρέ τι έγινε! Όλα τούτα τάβρισκε πολύ διασκεδαστικά και γελούσε με την καρδιά του. Έμμένα όμως με παράλυσε η άησυχ·α: Σκάγιωσαι το γάι· δαιο. Τόν πλήγωσα βαρειά; Τί γίνεται τώρα; Λές να σκότωσα το γάιδαρο; Πανικοβλήθηκα.

— Πάμε να φύγουμε γρήγορα Γεράσιμε. Έκείνος το χαβά του.

— Κατατράμαξε ο φουκαράς ο γάιδαρος!... Λύλω το ντουφέκι του το δω, άνοίγει την ταγάρρα το χώνει μέσα.

— Άκόμα κλωτσάει από το φόβο του!... Φεύγουμε. Ρίχνω την τελευταία ματιά στο γάιδαρο, τόν βλέπω γονακιστό, θά μπερδεύτηκε στο σκοινί του φαίνεται...

— Γεράσιμε! Δεν πήρες χαμπάρι; Τραυματίσαμε το γάιδαρο. Μπορεί και να τόν σκοτώσουμε. Έμεινε στήλη άλατος μ' άνοιχτο το στόμα. — Βρέ δρέ, αν το μάθει ο παππούς μου! Έσύ πεζεβένγκη φταίς.

— Τί θα πώ του παππού μου, και ξανόρχ·σε να κλαίει

— Τίποτα. Πήγαμε στο σπίτι σου, κοιμήσου και τσι· μωδιά.

Την νύχτα, που να κλείσω μάτι! Μούρχονταν φωνές από το Νιοχώρι, τόν Άιμην·γιαλή... «τά παληόπαιδα, μου σκοτώσανε το γάιδαρο...». Άπό τόν Ξέρακα απ' την Πορτοβέλα,... «άκούς να μου σκοτώσουνε το γάιδαρο!». Βούίζαν φωνές στο μυαλό μου, οι έφιάλτες δεν μ' αφή· νανε, ή τελευταία εικόνα του γαϊδάρου... να γονατίζει και να ψοφάει, να μη θγαίνει από το μυαλό μου. Δεν εί· χε ξημερώσει καλά καλά, άκούω να μου χτυπάνε το πα· ράθυρο. Ποιός νάναι;

— Βρέ, δρέ σύ, ξύπνια δρέ! Τέξα ο γάιδαρος. Άπό κεί έρχομαι. Άκούς; Τέξα κατατέξα.

Πετιέμαι από το κρεβάτι, ντύνομαι, κατεβαίνω, και ξε· κινάμε με το Γεράσιμο.

Οι έγκληματίες τριγυρίζουν στον τόπο του έγκλήμα· τος. Ο Γεράσιμος γονάτισε σταυροκοπιότανε — Άχ, Παιαγία μου,... ζωντάνεψε το γάιδαρο!... θά με κρεμά· σει ο παππούς μου.

Μές στην ώρα, να κι ο Κοκκινοπαναγιώτης με τη γυ· ναί·κα του. Προφτάσαμε να κρυφτούμε πίσω από τη κο· λάμπια μιάς γέρι·κης έλη·ας, ξημέρωνε για καλά.

— Κοίτα,... κοίτα μωρέ, ξάπλεις που σου τις έχει ο γάιδαρος.

— Λές και ξέρεi τί τόν περιμένει, άπαντά η γυναί· κα

του... Έχει σήμερα να κουβαλήσει πέτρες από τα κρω· τήρια!

Η καρδιά μιας πήγαυε να σπάσει.

— Στέγνωσε το σά·λο μου, μου λέει ο Γεράσιμος. Έ· μένα στομάχι και καρδιά χοροπηδούσανε μου ρ·χότανε έ· μετός μ·ά δεν του είπα τίποτα, γιατί θά 'κανε άμέσως έ· κείνος.

— Έλα, φέρ' το σιμάρι, του λέει η γυναί·κα του. Ζύ· γωσε εκείνος με το σιμάρι, πετιέται άξαφνα ο γάιδαρος κλωτσούσε, άσκοφούσε, πήγαυε να φύγει, του τράδα· γε το σκοινί από το κορμί, γυρόφερνε που να σταθεί.

— Έλα Παιαγία μου! τέτοιο πράμα πρώτη φορά!

— Μ·ά λέειμε ο Ψαρχής μας; τόν πιάνει εκείνη από το καπίστρι του χαιδεύει το κεφάλι, έλα Ψαρχή μου, έ· λα ήσύχασε Ψαρχή μου... Μωρέ τί βλέπω! Έλα Πανα· γιώτη μου να ιδεις! Του φάγανε τ' αυτιά του οι γαϊδου· ρόμυγες. Πουπού τραμάρα μου, αίματα! Τρέχει κι εκεί· νος: — Βρέ, τις άτιμες, του κάνουνε κόσκιμο τ' αυτιά. Τόν χαιδέφανε, τόν σιμαρώνανε και ξεκινήσανε.

— Άχ, άχ, μούρχεται να πάω να φιλήσω το γάιδαρο, μου λέει στ' αυτί ο Γεράσιμος, κι' ετοιμαζότανε, δεν άργούσε και να το κάνει άπο τόν ένθουσιασμό και τη χαρά του.

— Τόν κράτησα από τό μπράτσο.

— Ζεϊ ο γάιδαρος, του λέω, αυτό μ·ας φτάνει.

— Ο γάιδαρος ζεϊ, λέει κι' εκείνος. δεν τόν σκοτώ· σουμε. Ζήτω ο γάιδαρος, και πέταξε το σκούφο του στον άγέρα.



Τέλειωσαν οι διακοπές, έγύρισ·α στη Χώρα. Άπό την πρώτη μέρα αισθανόμουν·α την άνάγκη σε κάποιον να έ· ξημολογηθώ τη μεγάλη μου περιπέτεια. Έδιάλεξα το Γιάννη, το δόσκαλό μου στο κυνήγι και τη σκοποβολή και μόλις σκολάσαμε τ' άπόγευμα τόν παίρνω από κον· τά. Πέρασαμε τη Φόσα δηγίκοιμε στην πλατειούλα του Έσταυρωμένου, τόν τράβηξα σε μια γωνιά και άρχισα να του διηγούμαι με λεπτομέρειες το πάθημά μου.

Έκείνος να γελά άστοιμάττητα.

— Και δεν τρώγεται βλέπεις ο άτιμος ο γάιδαρος, μου λέει... αυτό ήτανε το δικό σου κακό, ενώ ένας άλλος, σε πορ·μοιο κακό, αν και το πιστευει ο δόλιος πώς εί· ναι σπουδαίος κυνηγός, σκότωσε όλόκληρο βούι·δι στον Κάλαμο τις προάλλες. Αυτός ναί! χαλάλι του, χόρτα· σε κρέας τη Χώρα, το Λειβάδι, ως πέρα το χωριό μου και τα Τσικαλορία. Αυτουού χαλάλι να του γέλει,... και κοινεις δεν πήρε χαμπάρι. Πλήρωσε στο διπλάσιο την ά· ξία του θηράματός του στον Καλομήτη για να το κρατή· σει μυστικό. Καλοστεκούμενος βλέπεις χωρατίτης.

Γελούσαμε κι' οι δυό, εγώ πιο πολύ, σαν να με ξε· λάφρανε του άλλου του πάθημα.

— Μ·ά πώς την έπαθε;

— Ναί! Ητανε λέει το βούι·δι κάτω από ένα συνά· μπελο δεν φαίνότανε το ίδιο, παρ·ά μόνο ένα κουτσουπό του ανασάλευε το κλήμα. Το πέρασε για ιμπεκάτσα ο λε· γόμενος του την άνάδει,... του συμπαράλυσσε το καύκαλο, πάει το ζω!

— Ποιός μωρέ Γιάννη; Μαθητής ήτανε, μαθητεύομενος σαν και μένα ήτανε, στραβός ήτανε;

— Μια τάξη πάρα πάνω από μ·ας.



— Μὰ ποιός;

— Θά σου πώ άλλη φορά! Μέχρι τώρα μένει μυστικό το πρόβλημα... μὰ δὲ σουπας; πλήρωσε γερὰ τὸν Καλαμίτη. Δὲν ἔμπορει ὅμως, αὐριο μεθαύριο θὰ μαϊευτεῖ...

Μὰς διέκοψε ἡ ἐμφάνιση τοῦ Σπυρουλῆ, ποὺ ξεπρόβαλε ἀπὸ τῆς Φάσιας.

— "Ἰντα γελάτε μωρέ; Μὲ τοῦ φίλου σας τοῦ Ζαχαριά τὰ παθήματα; "Ἦρθε σήμερα σκολεῖο; Ναί δά:... γιοπρουλεύει τὴ ζούλα!

— Τί ἐπαίξε, .. τί συμβαίνει. Δὲν τὸν εἶδαμε...

— Γολῶ μωρὲ δὲν τὸ μιάθατε; "Ὅρσε... καὶ εἴσατε λέει καὶ φίλοι.

Τὸ "Ὅρσε τὸ συνώδεψε μὲ μούλτζες σηκώνοντας πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ τὰ δύο του χέρια μὲ ὀρθάνοχτες σταυρωτὲς τὶς παλάμες. "Ἦταν ἡ γολαντάμιο χειρωνακία τοῦ Σπυρουλῆ, τὴν ἤξερε ὁ κόσμος καὶ τὴν γλένταγε... "Ὅρσε!

— Μωρὲ δὲ σκάγιωσε σήμερα πρωὶ πρωὶ τὴ ζούλα τῆς Ροδαμιάς ποὺ τὴν εἶχε δεμένη στὴ κόντρα στα Βορμπανίτικα; συνέχισε. Τῆς ἔβγαλε λέει τὸν ἕνα βορδό, καὶ τῆς καταπύτησε καὶ τὰ δύο αὐτὰ!... "Εσύ, λέει στὸ Γιάννη, ἐσύ τοὺς εἶχες ξασηκώσει. Τοῦ διαβόλου ὁ κυνηγός, κάνει καὶ τὸ δάσκαλο;... πῶς νὰ στραβώνουμε τοῦ κόσμου τὰ ζᾶ.

— Μωρὲ τ' εἶναι τοῦτο τὸ κακό; Μὰς γλωσσοφάγατε Σπυρουλῆ, λέει ὁ Γιάννης.

— Κι' ἂν ἦταν μωρὲ ἡ Ροδαμιά στὴ θέση τῆς κατσίκας;

Κι' ὁ Γεράσιμος, σκέφτηκα χωρὶς νὰ μιλήσω, στὴ θέση τοῦ γαϊδάρου; κι' ἀναπρίχισα...

— Νὰ ὀλπίζει μωρὲ κανεὶς πῶς θὰ σὰς φύγει τοῦτο τὸ δίτσιο σὰν πῆξει τὸ νιονιό σας; Χαθήκαμε μωρὲ οἱ ἡμερες πέρδικες ποὺ θγαίνουνε κάθε βράδυ στοῦ Μπελδεντέρε; "Ε ρὲ ποῦσατε νειάτα μου!!!... Γιὰ δὲς ἀντρες! "Ὅρσε... ἄλλη μιὰ γιὰ φυλαχτὸ σας.

Κι' ἔφυγε συγχισμένος ὁ Σπυρουλῆς.

• • •

Τὸ ἴδιο βράδυ βρήκαμε τὸ Ζαχαρία στὸ σπίτι του.

"Ἦταν ἀμίλητος. Μὲ τ' ἀστεῖα μας τὸν κάναμε νὰ γελάσει...

— "Ἀς ἤπαιε γαϊδάρους, ἄς ἦτανε βοῦῖδι, ζούλα ἢ ὅ,τι ἄλλο, ἄνθρωπος νὰ μὴν ἦτανε! λέει ὁ Γιάννης.

— Μωρὲ κειδὰ λίγο πιο πέρα, ἀνοῖξε τὴ γλώσσα του ὁ Ζαχαρίας, ἦτανε ἡ Ροδαμιά. Μοῦ πῆρε ἄσφονα φωτιά τὸ ἀτιμο. Τάμαθε κι ὁ "Αντώνης ὁ Σιγούρος, κι' ἔφτασε λαχανιασμένος.

— "Αἰ σκάγιωνες, μοῦ λέει, τὴ Ροδαμιά μου, τὴν ἀγάπη μου, τὴ λατρεία μου, ἐκειδὰ θὰ σ' ἀνοίγα τὸν τάφο σου.

"Ὑστερ' ἀπὸ πολλὴ συζήτηση ὁ Ζαχαρίας κι ἐγώ, πάει τὸ πῆραμε ἀπόφαση: Δὲν θὰ ξαναπιόσουμε ντουφέκι.

— "Εγώ ὄχι! λέει ὁ Γιάννης. Δὲν θὰ τὸ ἀφήσω ποτέ! Καὶ στὸν ἄλλο κόσμιο θὰ κυνηγῶ πέρδικες καὶ μπεκάτσες!

• • •

Περάσανε τὰ χρόνια. Ἡ ζωὴ στὸ Γυμνάσιο τῆς Χώρας μὰς ἄφησε πολλὰς ἀνομιμήσεις. Τὶς πῆραμε μαζί μας. Τίποτα δὲν τὶς ξεθώριασε, κι' ὅταν στὶς ἀνάπαυλες τῆς διαπύλης βρισκόμαστε μαζί, κι' ἀρχίζουμε, δὲν εἶχαμε τελειωμούς. Ὁ Ζαχαρίας μὰς ἔφυγε ἄσφονα, καὶ πολὺ νῆος. Τὸν κλόψουμε. Ὁ Γιάννης ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ποὺ ἦταν μᾶλλον σύντομη, διατήρησε μὲ τόσο πάθος τὸ χόμπυ του, ὅσο καὶ στὸ ἐπάγγελμά του. Δημοσιογράφος, ποὺ ἄφησε ἐποχὴ στὴν πνευματικὴ καὶ τὴν ἀνθρωπιστικὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας. Ἡ ἀνεκδοτολογία τοῦ γρω ἀπὸ τὸ κυνήγι ἦταν ἀτέλειωτη, καὶ ἀποτελοῦσε τὴν κύρια πηγὴ τῆς ψυχαγωγίας του.

Τὸ 1975 στὶς λίγες μέρες τῆς δραματικῆς νοσηλείας του στὸ Νοσοκομεῖο ὅταν πλησίαζε «ΤΗΝ ΩΡΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΤΑΤΗ», πᾶσχισα νὰ τοῦ δώσω λίγη χαρὰ. Μπόρεσε νὰ γελάσει, — νὰ γελάσει τὸ τελευταῖο του γέλιο — ὅταν τοῦ θυμήσα: Τὸ γεράκι νὰ κυνηγᾷ τὸ Γεράσιμο... τὸ γάϊδαρο τοῦ Κοκκινωποναγιώτη, τὸ δούϊδι τοῦ Κολομίτη, καὶ τὴ ζούλα τῆς Ροδαμιάς.

ΧΑΡΑΛ. Ε. ΚΡΙΘΑΡΗΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ
«ΚΥΘΡΑ·Ι·ΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ»





ΣΑΡΑ ΜΠΩΝΤΛΑΙΡ

Δέκα Σονέττα

Η ΟΜΟΡΦΙΑ

Σαν διαμαντόπετρα ώ θνητοί είμ' όμορφη.
Το στήθος μου, όπου καθείς πεθαίνει.
Τον έρωτα στους ποιητές θαθεία δλασταίνει,
αιώνιον κι άφωνο, καθώς η ύλη.

Σφίγγα αινιγματική αιωρίζω στο γλαυκό,
χιόνινη μια καρδιά σε λευκά φτερά κύκνου
τις κίνησες μισώ, που ασχημίζουν τις γραμμές
και ποτέ γω δεν κλαίω, ούτε φορές γελώ.

Οι ποιητές στις μεγάλες στάσεις μου εμπρός
που εντυπωσιασμένες είν' απ' τα μνημεία
εγκύπτουν μέρες γι αυστηρές σπουδές.

Για να δασκαίνω τους γλυκούς μου εραστές
καθρέφτες, που μαγεύουν κρουσταλλένιους
τα πλατειά μάτια μου κρατώ σε λάμψεις φανταχτές...

ΘΛΙΨΗ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Το βράδυ τούτο νείρεται η σελήνη οκνηρά,
σαν σε πολλά προσκέφαλα μια κολλονή γερτή,
που με τα δάχτυλ' απαλά προτού να κοιμηθεί
ολόγυρα στους κόρφους της γλυκόχαδια ακουμπά.

Πάνω απ' την μετάξενη ράχη απαλών χιονιών,
πως θνήσκει λευτερώνεται απ' τη λιγοθυμιά,
σε πάλλευκα οράματα τα μάτια της γυρνά,
που στο γλαυκό αναρρίχονται μ' όψες λουλουδιών.

Κάποτε στη σφαίρα μας μ' αμέλεια, νυσταχτή,
ένα της δάκρυ μυστικό αφήνει να σταχτεί...
ο ευσεβής ο ποιητής όπου τον ύπνο εχθρεύεται

στη χούφτα του σφιχτοκρατά τ' ωχρο της δάκρυ,
που ιριδένιο αντανακλά, οπάλινο τεμάχι
κι απ' το ηλιοφώς μακρυνά, στην καρδιά μαζεύει το...

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ

Είσθε σαν ουρανός του φθινοπώρου ροζ,
μα η λύπη τώρα στα χείλη μου περνά,
σαν θάλασσα, που αφίνει στρέφοντας
της δρώμιας λάσπης της την θύμηση ξανά.

Στο λιγόθυμο στήθος άσκοπα γλυστρά
το χέρι σου... Είναι μέρος κουρσεμένο,
απ' τ' άγριο νύχι και το δόντι γυναικός,
πιο θαθεία την καρδιά την ξεσχίσαν θηριά.

Ληλατημένο απ' τον όχλο παλάτι
η καρδιά μου, που μεθούν μαζί και σκοτώνουν...
Στο γυμνό σας λαιμό μένει άρωμα κάτι.

Ώ! ομορφιά, μάλιστα των ψυχών. Συ το θέλεις
σαν γιορτή, στα πυρά σου τα μάτια λαμπερά,
να καούν όσα ράκη δεν μασήσαν θειά!

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ ΣΟΝΕΤΤΟ

Τα καθαρά σαν κρύσταλλο μάτια σου λεν.
Για σε, ποιά η αξία μου παράξενε εραστή.
Θέλγε και σώπα. Την καρδιά μου όλα οργίζουν
εξόν του αρχαίου ζώου η άδοξη ψυχή.

Ας μη σου δείξει το καταχθόνιο μυστικό
λικνίστρα, που το χέρι σου σε υπνους με καλεί,
μήτε το συναξάρι της — φωτιά χυτή.
Μισώ το πάθος και θεωρώ το πνεύμα για κακό.

Ας αγαπιόμαστε, ο έρωτας απ' την σκοτιά,
που ενεδρεύει το τόξο του τανίζει
και ξέρω του την πείρα σ' αυτή την τροχιά.

Έγκλημα, φρίκη, τρέλλα. Χλωμή Μαργαρίτα.
Σαν με, δεν είσαι ήλιος φθινοπωρινός
ώ! άσπρη μου, τόσο ψυχρή μου Μαργαρίτα;

ΑΛΛ' ΟΧΙ ΚΟΡΕΣΜΕΝΗ

Παράξενη Θεότη, μελαχροινή σαν την νυχτιά,
με της Αβάνας άρωμα ανάκατο με μόσχου,
πλάσμα ενός γοητευτή, του Φάουστ των λειμώνων,
μεσονυχτιάς παιδί, μάγισσα των εδένινων λαγόνων...

Τα δράδυα πάντα σταθερά κι απ' τ' όπιο προτιμώ
το φίλτρο, των που καμαρώνει ο έρωτας χειλιών σου
σε σένα οι πόθοι μου σαν караβάνια αναχωρούν
κι είναι σαν στέρνα η ματιά, που οι πλήξεις ξεδιψούν.

Με τα μεγάλα μάτια σου, στέναγμα της ψυχής σου,
πιο λίγες φλόγες χύσε μου, ώ ανελέητε ρήγα,
να σ' αγκαλιάσω εννιά φορές δεν είμ' η Στύγα.

Αλοιμόνο! και δεν μπορώ ακόλαστή μου Μέγαιρα,
ως που να πνέεις τα λοίσθια, το Θάρρος σου να σπω
στην κόλαση της κλίνης... Και Περσεφόνη να γενώ.

Ικετεύω τη συμπόνοια σου, μοναδική μ' αγάπη,
σαν απ' το σκότιο δάραθρο έπεσε μου η καρδιά,
στο νεκρικό σύμπαν με τον μολυβένι' ορίζοντα,
που πλέουν η φρίκη, η δλαστήμια κι η νυχτιά.

Άξεστος ένας ήλιος έξη μήνες δω περνά,
ενώ τους άλλους έξη η νύχτα μας πεπλοσκεπάζει,
κι είναι μια χώρα πιο γυμνή από την πολική γη,
δίχως θεριά, ρυάκια, πρασινάδες, δάση...

Γιατί δεν είναι ο τρόμος, που ζυγίζεται στον κόσμο,
η κρύα ετούτη απανθρωπιά του παγωμένου ήλιου,
κι ακόμα η νύχτα η όμοια με το πανάρχαιο χάος.

Ζηλεύω των ουτιδανών χτηνών γι αυτό την τύχη,
που στου βλακώδη ύπνου τους θυθίζονται την λήθη,
ενώ του χρόνου η κλωστή αργά - αργά τυλίγεται...

ΣΕ ΜΙΑ ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΟΛΗ

Σε χώρες που θωπεύει ο ήλιος μαγικές
γνώρισα μεσ' σε θόλους πορφυρών κλαδιών
και φοινικές για σκηνές ματιές
μια κρεολή κυρία άγνωστης γοητείας.

Ωχρή στο χρώμα της, μελαχροινή, θερμή,
που οι πνοές στους κόρφους της γλυτρούσαν απαλά
με δήμα κυνηγέτισσας σάστιζε γοργή
μ' ήσυχο γέλιο, μάτια εκφραστικά...

Άξια κυρία στη δοξαστή αν ρθίτε χώρα
του Σηκουάνα ή του Λείγγρα τις όχθες
θα κοσμήσετε την αρχαία κοιλάδα.

Στης καλλονής σας το χάρμα οι καρδιές
των ποιητών σονέττα χίλια πλάθουν τώρα,
ώ! πως τα μάτια σας νικούν κι απ' τη μαυράδα...

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

Σαν άγγελος με πύρινη ματιά,
στον κοιτώνα σου κρυφά θα ρθω,
κι ανεπαίσθητα σιμά σου θα σταθώ
μαζί με τις σκιές μεσ' τη νυχτιά.

Μελαχροινή μου κρύα φιλιά,
θε να σου δώσω, όπως η σελήνη
και τις θωπείες του φιδιού π' αφήνει
σε λάκκον γύρω χαμερπά.

Κι όταν φανεί το πελιδνό πρωινό
την θέση μου θα βρεις ψυχρή και άδεια
ως μέχρι πάλι αυτό το δραδυνό.

Άλλω με τρυφερότητα, ποθούν,
μα γω θε να γευθώ της νιότης σου τα χάδια
σκορπίζοντάς σου φρίκες, που πτοούν.

Ο ΘΟΛΟΣ (*)

Όπου κι αν πας, σε θάλασσα ή στεριά,
σε χώρες φλόγινης ή μ' ήλιο ασθενικό,
πιστέ του Ιησού, των Κυθάρων λάτρη,
φτωχέ, ζητιάνε ή Κροίσε λαμπρέ.

Αστέ, χωριάτη, παγαπόντη, συνετέ,
με το εφευρετικό ή λίγ' σκνό μυαλό,
σκύβεις στον τρόπο του μυστήριου άνθρωπε,
και δεν θωρείς ψηλά, παρά με δειλό μάτι.

Ο ουρανός ταφόπετρα, που πνίγει,
φωτεινή σκέπη σ' όπερα κωμική,
που ο αγύρτης χάμω σ' αίματα πατεί.

Τρόμος του ασελγή κι ελπίδα του ερημίτη,
Ουρανέ! καλύπτρα της μεγάλης χύτρας
άκρο του αδιόρατου και της πλατειάς 'νθρωπότης.

ΟΙ ΓΛΑΥΚΕΣ

Μέσ' τα βατόκλαδα, που τις σκεπάζουν
σμίγουν αραδιαστά οι γλαυκές
ωσάν μ' αλλοτινές ίδια θεές
με το πυρό τους μάτι και λογιάζουν.

Ασάλευτες αργά θα βασταχτούν
ως την μελάγχολη εκείνην ώρα,
που ο ήλιος γέροντας λοξά κινά,
τα σκότη πλέρια να σμιχτούν.

Η στάση τους τον συνετό διδάσκει
τί έχει απ' τον κόσμο να φοβάται,
οξείς αναβρασμούς και πάθη.

Σαν μέθη μιας σκιάς όπου περνά,
ο άνθρωπος την τιμωρία κρατά,
όταν σκεφθή την θέση του ν' αλλάξει...

(*) LE COUVERCLE — Το επίπωμα (καπάκι).
Μετάφραση:

MIX. K. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ



Λαογραφία

Περί Ἑλληνικῆς γλώσσας

Γράφει ο ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΣΥΜΙΓΔΑΛΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Εἰς το δεῦτερο καὶ ἑβδόμο τεύχος τοῦ αγαπητοῦ μας περιοδικοῦ, δημιούργησα ἕνα μικρὸ λεξικό. Μνημονεύω δηλ. λέξεις ποὺ συγκέντρωσα κατὰ το παρελθὸν ἀπ' ὅλην τὴν ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΝ καὶ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΝ ὁμορφὴν χώραν μας, ἔχει ὁμολογουμένως μιαν ἄγρια αισθητικὴ ὁμορφιά ποὺ σε γοητεύει σε κάθε δῆμα σου, ἅμα θελήσεις νὰ τὴν γνωρίσεις, σημειώτεον ὅτι αὐτὸ τὸ λεξικό μου βραβεύτηκε ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν μὲς Ἀκαδημία.

Τώρα ὁ σκοπὸς τῆς δημοσιεύσεως τοῦ λεξικοῦ εἶναι διπλός, θέλω νὰ ἐκλείψει ἀπὸ τὴν χώραν μας τὸ μικρόδιο τῆς ξενομανίας ποὺ μας μαστίζει σαν καρκίνος καὶ κατὰ δεύτερον λόγον νὰ μάθουμε στο κάτω - κάτω τῆς γραφῆς λίγα ΕΛΛΗΝΙΚΑ καὶ ὅτι οἱ λέξεις ποὺ ἔχανε ἀφομοιώσει, δανειστεί ἀπὸ τοὺς διάφορους φίλους καὶ κατακτητὲς οἱ αξιοσέβαστοι παππούδες μας, λεγόντουσαν ἐλληνικά, ἀλλὰ στο βάθος τοῦ πράγματος δὲν εἶχανε καμία ἀπολύτως σχέση με τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅσο καὶ παρατραβηγμένη νὰ ἦναι μιὰ λέξη, ἄλλῃ ευχαρίστηση θὰ ἔχει νὰ τὴν ἀκούσεις στὴ μητρικὴ γλῶσσα σου καὶ ἄλλῃ ὅταν ἡ ἴδια αὐτὴ ἀκουστῇ σε μιαν ὁποιαδήποτε ξένη γλῶσσα!

Γεγονὸς ἀναμφισβήτητο εἶναι ὅτι ἀφομοιώσαμε στο λεξιλόγιό μας πάμπολλες λέξεις, φράσεις, τὶς γράφουμε, τὶς ἀναμασοῦμε, τὶς πιπιλίζουμε σα καραμέλα, τὶς συζητοῦμε σε κάθε δῆμα μέσα στὴ ζωὴ μας κάθε μέρα, ἐνῶ ἀν καλοεξετάσουμε δὲν ξέρουμε τὸ τί ἐρμηνεῖα ἔχει ἡ φράση ἢ ἡ λέξη ποὺ εἶπαμε ἀν καὶ πιο ευχάριστη ἀκουστικά. Γινόμεστε περιγέλαστοι καὶ καταγέλαστοι με τὴ θέλησή μας, γιατί; Φταίει ὅτι στο λεξιλόγιό μας δάλαμε διάφορες ξένες ἀχρηστες λέξεις καὶ φράσεις. Ἐκφράζω ἀπὸ τὶς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ μας τὴν ἐπιθυμία νὰ ἐκλείψει αὐτὸς ὁ καρκίνος τῆς ξενομανίας, ἔχουμε Δόξα τῷ Θεῷ πλοῦσιον λεξιλόγιο περίπου 660.000 καθαρῶς ἐλληνικὲς λέξεις καὶ ὅπου με λίγη κατανόηση καὶ λίγη καλὴ θέληση μπορούμε νὰ ξεριζώσουμε τὶς ξενόγλωσσες καὶ νὰ τὶς μεταφέρουμε ἐξηγώντας τὶς στὴ πλούσια δημοτικὴ μας γλῶσσα. Καὶ πρέπει νὰ νοιώθουμε υπερήφανοι ὅταν χώρες σαν τὴν Ἀμερική, Τουρκία, Γερμανία, Ἀγγλία, Γαλλία, Ρουμανία καὶ ἄλλες ἀφομοίωσαν ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς κοινωνίας τοὺς καὶ νὰ μὴ ξεχνάμε ὅτι ἐμεῖς Οἱ ΜΙΚΡΟΙ ΚΑΙ ΤΟΣΟ ΠΑΡΕΞΗΓΗΜΕΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ ΑΝΑ ΤΗΝ ΥΦΗΛΙΟΝ ΚΙ ΟΧΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΥΤΩΝ.

Νὰ μάθουνε οἱ φίλοι καὶ σὺμμαχοί μας ὅτι δὲν εἴμαστε ἡ

χώρα τῶν ἀπατεῶνων καὶ τῆς ψευτιάς (GRECE, GREECE, GRECIA, GRIECHENLAND κλπ.), ἀλλὰ ἡ χώρα ἐκεῖνη ποὺ τοὺς δίδαξε τὴν ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, τὴν ΛΟΓΙΚΗΝ, τὴν ΙΣΤΟΡΙΑ, τὴν ΠΟΙΗΣΗ, τὴν ΓΛΥΠΤΙΚΗΝ, τὴν ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, τὴν ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ἡ μικρὴ μα χιλιένδοξη με τὴν ματοδαμμένη ἱστορίαν γιατί ἔτσι τὸ θέλωνε καὶ ἔτσι τὸ θέλουν καὶ σήμερὰ σκόμα ΕΛΛΑΣ — HELLAS.

Πρέπει νὰ ευχαριστήσω τὸν Ἄρη Π. Τσιτσίκια ποὺ μοῦ ἔδωσε αὐτὴ τὴν ευκαιρίαν, νὰ δημοσιεύσω μέσα ἀπὸ τὶς τόσο ὁμορφες καὶ διδακτικὲς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ τοῦ, ἕνα μικρὸ μέρος ἀπὸ τὶς συγκεντρωμένες λέξεις μου, ποὺ ναι μὲν ἀκούγονται ἀλλὰ ποὺ ἐρμηνεύονται — μεταφέρονται στὴ γλῶσσα μας ἀλλοιῶς δηλ. ἕνα γλωσσικὸ ἀνακάτεμα ποὺ καταλήγει στο τέλος νὰ γελοιοποιεῖ τὸν λαοφύλακα. Οἱ ξένοι νὰ μὴν μας ἐνδιαφέρει τί κάνουνε, δε εἶναι καὶ τόσο ὠραῖο ὁ καθηγητὴς ν' ἀντιγράφει τὸν χθεσινὸ μαθητὴ τοῦ, νὰ μάθουμε ἐμεῖς τί κάνουμε σαν Ἕλληνες με Ἑλληνικὴ συνείδηση καὶ συναίσθηση. Μπορῶ νὰ σας πῶ χωρὶς νὰ φανεῖ ἐτούτο ἐγωϊστικὸ ἀπὸ μέρους σας, ὅτι ἔχω στο μικρὸ ἀνέκδοτο λογοτεχνικὸ ἀρχεῖο μου περὶ τὶς 985 λέξεις, ἀλλὰ δημοσιεύω κυρίως στο περιοδικὸ ἐκεῖνες ὅπου ἀκούγονται πιο πολὺ ἀνάμεσα μας δηλ. ΤΣΙΡΙΓΟ - ΠΕΙΡΑΙΑ - ΑΘΗΝΑ καὶ ὅπου τὶς ἐρμηνεύω με κάποια αὐξημένη δόση προσοχῆς γιὰ νὰ μὴ τύχω κάποιος ἔστω καὶ μικρῆς παρεξηγήσεως ἀπὸ σας ἀγαπητοί μου ἀναγνώστες καὶ φίλοι τοῦ Περιοδικοῦ «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ» ποὺ ἔναι τὸ διαμάντι ἐν συσχετισμῷ με ἄλλα περιοδικὰ ποὺ κυκλοφοροῦν καὶ κατεβάζουν τὰ ρολλά ἀνὰ τὴν Ελλάδα μας.

Γλωσσολόγος δὲν εἰμαι, ὅπως τόνισα καὶ ξανατονίζω, εἰμαι ἕνας μικρὸς ἄσχημος πνευματικὸς ἐργάτης Ἕλληνας μέσα στον Ἑλληνικὸν χώρο, ὅπου διάφορες ὑπηρεσιακὲς ἀνάγκες μ' ἔχουνε στὴ Λάρισα. Τὸ θέμα εἶναι γλωσσικὸ, ἕνα ζήτημα καθαρῶς στο βάθος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ Ζήτημα, εἶναι γεγονός ὅτι αὐτὸ ποὺ ἐνώνει τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἰδίας χώρας δὲν εἶναι μονάχα τὰ Ἕθνη καὶ τὰ Ἔθιμα, εἶναι ἡ ΓΛΩΣΣΑ, αὐτὴ ποὺ ομιλεῖται, αὐτὴ ποὺ γράφεται, αὐτὴ ποὺ διαβάζεται, αὐτὴ ποὺ καταλαβαίνει τὸ νήπιο μέχρι τὸν πιδότερο γέροντ' αὐτὴν ποὺ ἀκούει ὁ καθένας μας ἀπὸ τ' ἀλώνια μέχρι τὰ πολυτελῆ σαλόνια, ποὺ γι αὐτὴν κάποτε στο 1932 ἕνας Ἕλληνας μετανάστης τῆς Ἀμερικῆς (Καλλιφόρνια) ἐσώθηκε ἀπὸ τὶς σφαῖρες ἐνὸς Μαφιόζου Σικελοῦ, στο ἀκουσμα μονάχα τῆς λέξης «βοήθεια» στάθηκε ἱκανὴ νὰ ξυπνήσει στον πληρωμένο ληστὴ κάποιο μακρινὸ ἐλληνικὸ αἷμα ποὺ πολὺ πιθανῶτα ἔτρεχε στὶς φλέδες τοῦ.

Και τώρα συνεχίζω το λεξιλόγιό μας:

27. ΑΒΑΝΑΚΗΣ: Τούρκ. λέξ. — AVANAK: Ανόητος, μωρός, βλάξ.
8. ΑΒΤΖΗΣ: Τούρκ. λέξ. — AVCİ: Κυνηγός και καλός σκοπευτής.
9. ΑΓΙΑΖΙ: Τούρκ. λέξ. — AYAZ: Κυρίως η ΠΑΧΝΗ, κατ' επέκτασιν δε η πρωινή δροσιά, το ψύχος, η δροσιά.
30. ΑΓΝΑΝΤΟΥΡΕΥΩ - ΑΝΛΑΤΙΡΝΤΙΖΩ - ΑΝΝΑΤΙΡΝΤΙΖΩ: Τούρκ. ρήμα — ANLATTIRMAK: Εξιστορώ, εκθέτω.
1. ΑΖΝΤΕΡΙ - Αζντερής: Περσ. λέξ. — EJDER: Ταχυπόδαρος, ισχυρός άνθρωπος.
2. ΑΚΑΡΝΤΑΣΗΣ - ΑΡΚΑΝΤΑΣΗΣ - ΑΡΚΑΝΤΑΣ - ΑΡΚΑΣΗΣ: Τούρκ. λέξ. — ARKADAS: Φίλος, σύντροφος κι όχι το εσφαλμένον αδελφός που εξηγούν μερικά λεξικά μας.
3. ΑΛΙΒΕΡΝΤΙΖΩ: Τουρκ. ρήμα — ALIVERMEK: Αγοράζω ή προμηθεύω κάτι γι άλλον.
4. ΑΜΑΝΕΣ: Τουρκ. λέξ.: Τραγουδι εις το οποίον επαναλαμβάνεται η λέξις -AMAN- και σ' άλλες περιοχές της χώρας μας το τραγουδι εκείνο π' αρχίζει με AMAN İMA-NE κι ο τραγουδιστής AMANETZİŞ — AMANECİ, ενώ AMANETŞİŞ είναι ο ταχυδρόμος AMANETCİ.
5. ΑΜΑΝΑΤΙ — ΑΜΑΝΕΤΙ: Τουρκ. λέξ. — EMANET: Το ενέχυρον.
6. ΑΜΠΑΡΙ — ΑΜΠΑΡΙΖΩ ή ΑΜΠΑΡΙΑΖΩ: Τούρκ. προέλευσης — AMBAR: Σιταποθήκη, αποθήκη, κατάσταση και κατ' επέκτασιν το κύτος του πλοίου, το δε ρήμα ερμηνεύεται αποθηκεύω σιτάρι.
7. ΑΝΑΝΤΑΝ - ΜΠΑΜΠΑΝΤΑΝ: Τούρκ. λέξ. — ANADAN: Εκ παραδόσεως, ανέκαθεν και κατ' επέκτασιν από μητρός και πατρός.
8. ΑΝΤΕΡΙ: Τούρκ. λέξ. — ANTERİ: Το εσωτερικό χιτώ-νιο των ιερωμένων, ποδήρης χιτών.
9. ΑΝΤΙΜΙ: Τούρκ. λέξ. — ADİM: Βηματισμός, συνήθως μικρός, τα πρώτα βήματα του νήπιου.
40. ΑΡΑΛΙΚΙ: Τούρκ. λέξ. — ARALIK: Η απόσταση, εδώ βλέπουμε το σφάλμα της ερμηνείας που δίνουμε όταν συζητούμε.
1. ΑΣΙΚΗΣ - ΑΣΙΚΗΚΟΣ - ΑΣΙΚΛΙΚΙ: Τούρκ. λέξ. — ASİK — ASIKLIK: Ερωτευμένος, κομψός, γενναίψυχος, προκλητικός.
2. ΑΤΖΕΜ — ΑΤΖΕΜΗΣ: Περσ. λέξ. — ACEM: Ο Πέρσης σήμερα, ο καταγόμενος από την Περσία.
3. ΑΤΖΙ: Τουρκ. λέξ. — İNCİK: Το κόκκαλο της κνήμης ή το σάρκινο μέρος του ποδιού, χρησιμοποιείται ανάλογα, ακούγεται κυρίως στη Κρήτη.
4. ΑΤΖΟΥΡΙ: Τούρκ. λέξ. — AGUR: Το γνωστό μας ξυλάγγουρο.

5. ΑΦΕΡΙΜ: Τούρκ. λέξ. — AFERİM: Μπράβο, εύγε.
6. ΑΧΜΑΚΗΣ: Τούρκ. λέξ. — AHMAK: Ανόητος, ηλ΄θιος, ο μη καλλιεργημένος άνθρωπος γενικά.
7. ΒΑΡΓΕΣΤΙΖΩ - ΒΑΓΕΣΤΩ - ΒΑΣΓΕΝΤΙΖΩ - ΒΑΖΚΕΝΤΙΖΩ: Τούρκ. ρήμα — VAZGECMEK: Μου είναι ανυπόφορον, παραιτούμαι, πλῆττω, απελπίζομαι.
8. ΒΕΡΕΜΗΣ - ΒΕΡΕΜΛΗΣ - ΒΕΡΕΜΙ - ΒΕΡΕΜΙΑΖΩ: Τούρκ. προέλευσης — VEREMLİ - VEREM - VEREMLEMEK: Καχεκτικός, μελαγχολικός, γίνομαι φθισικός.
9. ΒΕΡΕΣΕΣ: Τούρκ. προέλευσης: Το πιστωτικόν εμπόριον — VERESİ, ενώ τω επί πιστώσει είναι από το επίρρημα — VERESİYE: Βερεσε ή Βερεσιέ.
50. ΒΙΡΑΝ — ΒΙΡΑΝΕΣ: Τούρκ. λέξ. — VIRAN — VIRANE: "Ερημο οικόπεδο, ερείπιο.
1. ΒΟΕΒΟΔΑΣ — ΒΟΪΒΟΔΑΣ: Βουλγ. λέξ. VOYVODAS που κληρονόμησαν οι Τούρκοι και κατά το 1568 εμείς οι "Έλληνες: Διοικητής, αρχηγός, κυβερνήτης, αλλά και τίτλος πού 'δινε ο Σουλτάνος και η Πύλη εις τους Ηγεμόνας Μολδαβίας και Βλαχίας (σήμερα Ρουμανία).
2. ΒΟΥΡ: Τούρκ. λέξ. — Ενετικής καταγωγής — VOUR VUR, που κληρονομήσαμε εμείς οι Τσιριγώτες γύρω στα 1036 και που ερμηνεύεται ΧΥΤΗΨΕ, αλλά που η ερμηνευτική επέκτασή της μας λέει ΜΠΕΡΔΕΜΑ ΤΩΝ ΠΟΔΙΩΝ, ίσως σ' αυτήν την επέκταση οφείλεται και η ονομασία του πρώτου μας τσιριγώτικου χορού γνωστού ως ΜΠΟΥΡΔΑΡΗΣ ή ΒΟΥΡΔΑΡΗΣ.
3. ΓΑΖΑΝΕΥΩ - ΚΑΖΑΝΕΥΩ - ΚΑΖΑΝΤΙ - ΚΑΖΑΝΤΩ - ΚΑΖΑΝΤΙΖΩ: Τούρκ. λέξ. — ΚΑΖΑΝΜΑΚ — ΚΑΖΑΝC: Κερδίζω - κέρδος, ωφελοῦμαι - ωφέλεια.
4. ΓΑΖΕΠΙ: Τούρκ. λέξ. — GAZAP: Οργή, θεομηνία.
5. ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ - ΓΑΪΤΑΝΑΣ - ΓΑΪΤΑΝΙ - ΓΑΪΤΑΝΤΖΗΣ: Τούρκ. προέλευσης. Είδος αποκρηάτικου χορού, κατασκευαστής ή πωλητής γαϊτανίου, μεταξίνιο κορδόνι, κατά δε τους αρχαίους λεγότανε ΓΑΕΤΑΝΟΝ από την Ιταλικήν πόλιν της ΓΑΕΤΑΣ — GAYTAN.
6. ΓΑΠΑΡΕΥΩ - ΓΚΑΜΠΑΡΝΤΙΖΩ: Τούρκ. ρήμα — GABARMAK: Μαλακώνω, υπερηφανεύομαι, φουσκώνω.
7. ΓΑΡΙΠΗΣ - ΓΑΡΙΜΠΗΣ: Τούρκ. λέξ. — GARIP: Ξένος, ταξιδιώτης, παράξενος, δύστροπος.
8. ΓΕΜΕΝΙ ή ΓΙΕΜΕΝΙ: Τούρκ. προέλευσης. Παπούτσι συνήθως χωρίς τακούνι, το οποίο κατασκευάσθηκε στην Υεμένη και ως εκ τούτου πήρε την ονομασ'α του και το φόραγαν τα παλαιά χρόνια (1500) στη Θράκη — YEMENİ.
9. ΓΕΜΙΣΙ ή ΓΕΜΙΣ: Τούρκ. λέξ. — YEMİS: Οπωρικόν.
60. ΓΕΝΤΕΚΙ — ΓΙΑΝΤΕΚ: Τούρκ. λέξ. — YEDEK: Κάθε διπλό πράγμα το οποίον θα χρησιμοποιήσουμε σε ώρα ανάγκης, πρόσθετο άλογο στην άμαξα.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)





Πάμε στα Κύθηρα

Ἡ Ἀξιόλογο τὸ τελευταῖο βιβλίο τῆς γνωστῆς λογοτέχνης κυρίας Πόπης Κούση - Παπαδάκη μὲ τὸν γενικό τίτλο «Τὰ ξέδια σὺν ὕνειρα». Ἀπ' αὐτὸ ἀναδημοσιεύουμε ἕνα γλαφυρὸ κομμάτι ποὺ ἔχει γράψει γιὰ τὰ Νησιὰ μας.

Τὴν εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν ἀγάπη της καὶ γιὰ τὴν προσφορά της στὸν τόπο μας.

Τὸ «Π.Κ.»

Τα Κύθηρα ποτὲ δὲν θὰ τα βροῦμε, ἐχάσαμε τὸ πλοῖο τῆς γραμμῆς, λέει ἕνα χαριτωμένο τραγουδάκι τοῦ Κερκυραίου Μουσικο-συνθέτη Γιώργου Κατσάρου.

Εμεῖς ὅμως ἐδῶ θὰ βροῦμε τὰ Κύθηρα, θὰ περπατήσουμε πάνω στὴ νηπὶ εὐθεία τοῦ χρόνου, γιὰ νὰ ρίξουμε μὴν ματιὰ στὴν ἱστορία τους. Θὰ σταματήσουμε καὶ θ' ἀπορῶσουμε πὼς αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ λίγοι, κράτησαν ψηλά τὸ Ἑλληνικὸ τους φρόνημα, τὸ ἀνέμισαν πάνω ἀπὸ σφέντες, καπακτῆσεις, σκοτωμούς, διώξεις καὶ τόσα δεινὰ καὶ ξενόφερτες πληγές καὶ πὼς αγωνίστηκαν μὲ θέρμη γιὰ τὴν Ἑνὼση μὲ τὴν Ελλάδα, τὴν ἀληθινὴ πατρίδα τους.

Καὶ ὕστερα ἀναγνώστη, θὰ πεσοπήσουμε πάνω στὸ νησί γιὰ νὰ δοῦμε τὶς ομορφιές του, καὶ τὰ λούσα του καὶ νὰ νοιώσουμε τὴν οσμὴ τῆς ἀπειραντῆς θάλασσας ποὺ το τυλίγει. Καὶ θὰ ζήσουμε λίγη ὥρα κοντὰ στὰ Κύθηρα, τὸ θρυλικὸ Τσιρίγο. Που ἀκολούθησε τὴν τραγικὴ μοῖρα ὅλων τῶν Ἑλλήνων σὲ περιπέτειες καὶ τὴν πίστη ποὺ διετήρησαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες παρὰ τὶς ἀντιξοότητες καὶ τὶς σκληριές ποὺ υπέστη ἡ μαρτυρικὴ φυλὴ μας, ἀπὸ ἐχθροὺς πάντα πολυάριθμους ποὺ τὴν ἐποφθαλμιούσαν καὶ τὴν ἐποφθαλμιούν, κι αὐτὴ μόνη χωρὶς συμπάρσταση, χωρὶς ἀδελφὸ λαό, πάνω στὴ γήινη σφαῖρα ν' ἀγωνίζεται καὶ νὰ νικά πολλές φορές. Κανένας λαὸς δὲν μιλάει τὴ γλῶσσα μας.

Κι ὅμως.

Ἐχομε πνευματικὴ ἐπαφὴ μὲ ὁλο τὸν κόσμο χάρις στὸ Ἀθάνατο πνεῦμα τῶν Προγόνων μας.

Μα καὶ οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες κάνουν ἐντονη τὴν ὑπαρξὴ τῆς Ελ-

λάδας. Ἐπίλεκτοι ἐπιστήμονες πατριώτες μας, δρῖσκονται στὰ Ἰστιντοῦτα Ἐρευνῶν καὶ διδάσκουν στὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Ὑστερα εἶναι τὰ 2 Νόμπελ, ποὺ κι αὐτὰ, ἔκαναν τὸ σύγχρονο Ἑλληνικὸ πνεῦμα νὰ δεσπόσῃ στὸν Παγκόσμιο χώρο.

Μα καὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ποὺ γίνονται κάθε 4 χρόνια τί ἄλλο θυμίζουν στὸν κόσμο παρὰ τὴν Ελλάδα;

Ἐνα νησάκι λοιπόν, τὰ Κύθηρα ἀποκομμένο καὶ μικρό, ποὺ χτυπιώτανε γιὰ χρόνια ἀπὸ ξένους, δὲν ἔχασε τὴ ψυχὴ του.

Πρώτοι πρώτοι, λένε, τὸ κατοίκησαν οἱ Φοῖνικες, ποὺ μὲ τὴν ἀγάπη τους γιὰ τὴ θάλασσα καὶ τὸ πάθος τους γιὰ τὸν πλοῦτο, ἀνέβαιναν ὅλο καὶ πιο ψηλά στὴ Μεσόγειο.

Ἔτσι συνάντησαν τὰ Κύθηρα.

Τὰ χρησιμοποίησαν γιὰ σταθμὸ τῶν Καραβιῶν τους καὶ τὰ αξιοποίησαν. Ἐκεῖ μετέφεραν καὶ τὴ λατρεία τῆς Ἀστάρτης. Τὸ νησί ἐρημώνεται κατὰ τὸν 2ο μ.Χ. αἰῶνα ποὺ ἡ πειρατεία ἦταν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς.

Οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ποὺ τὸ κατοίκησαν ἦρθαν μετὰ τὸ μαρτύριο τῆς Ἀγίας Ελέσσας τὸ 375 μ.Χ.

Ἀλλὰ καὶ πάλι ὅσο κι ἂν περνοῦν τὰ χρόνια δὲν λείπουν οἱ πειρατικὲς καταστροφές.

Ἀντίθετα γίνονταν φοβερότερες.

Οἱ δύστυχοι κάτοικοι ἐξανδραποδίζονται, καταφεύγουν ἀλλοῦ, καὶ μόνον στὸ ἐσωτερικὸ τῆς νήσου, ποὺ εἶναι μακριὰ ἀπ' τὴ θάλασσα, μένουν λίγοι.

Τὸ νησί καταστράφηκε κι ἀπὸ τὸ φοβερὸ πειρατὴ Μπαρμπαρόσα ποὺ ἔτυχε νὰ εἶναι καὶ Ἀρχιναύαρχος τοῦ Τουρκικοῦ Στόλου.

Ρῆμαξε τὸ νησί καὶ ξεθεμέλιωσε τὴν ωραία Μεσαιωνικὴ πολιτεία μὲ τὶς 72 ἐκκλησιές ὅπως μας πληροφορεῖ ὁ Ἀρχιτέκτων Δημ. Ζαγλανίκης στὸ βιβλίο του «Παλιόχωρα». Τὸ σημερινὸ ὄνομα τῆς ξεθεμελιωμένης πολιτείας.

Πολλὰ εἶπανε γιὰ τ' ὄνομά του. Εἶπανε πὼς αὐτὸς ποὺ τὸ πρωτοκατοίκησε λεγότανε Κύθειρος. Ἄλλοι εἶπανε βγαίνει ἀπὸ τὸ σκέι Θῆρα, μὴν ποὺ ἦταν σ' αὐτὴ τὴ θέση. Τὸ νησί λεγότανε ἄλλοτε Πορφύρεσσα, ἀπὸ τὴν ἄλλοτε πορφύρα, εἶδος στρεΐδι, ποὺ βγαίνει στὶς θάλασσές του.

Στὴν Ἀρχαιότητα τὸ κρατοῦσαν οἱ Σπαρτιάτες γιὰ τὶς τους ἐξασφαλίζαν καλλίτερη ἐπικοινωνία μὲ τους Ἀφρικανικοὺς λιμένες. Ποῖς ὅλο ὅμως ποὺ εἶχαν καὶ Σπαρτιάτῃ Διοικητὴ δὲν ἀκολουθοῦσαν τὸ σκληρὸ Σπαρτιατικὸ δίο.

Ζούσαν ἐλεύθερα, καὶ τότε ἀνέπτυσαν καὶ πνευματικὴ ζωὴ. Ἀπ' αὐτοὺς διεκρίθη ὁ Ξενοδόχος ὁ Κυθῆριος ποὺ συνέθεσε παιάνες καὶ διθυράμβους καὶ ἐγίνε γνωστός στὴν υπόλοιπη Ελλάδα.

Τὰ χρόνια ὅμως περνᾶνε.

Μακεδονικὴ δυναστεία καὶ μετὰ ἀπὸ χρόνια Ρωμαῖοι κατακτητές ἐρχονται στὴν χώρα μας.

Οἱ Ρωμαῖοι τὰ εἶχανε γιὰ τόπο ἐξορίας. Κύθηρα καὶ Ἀντικύθηρα ἀλάζαν ἀφέντες. Τὸ 1500 τὰ πήραν οἱ Ενετοί, ποὺ εἶχανε τὴν Κρήτη καὶ τὰ Ἐπτάνησα. Τὸ 1715 τὰ παίρνουν οἱ Τούρκοι. Τὸ 1718 ὅμως οἱ Ενετοὶ τὰ ξαναπαίρνουν καὶ τὰ κρατοῦν οριστικά.

Καὶ μάλιστα ἡ Βενετία τῶρα, ἔκανε οχυρωματικὰ ἔργα γιὰ νὰ προφυλάξει τους κατοίκους ἀπὸ τὴ φοβερὴ μάστιγα ἐκείνου τοῦ καιροῦ, τὴν πειρατεία.

Τους Ενετοὺς διαδέχτηκαν Ρώσοι καὶ Τούρκοι, Γάλλοι τοῦ Ναπολέοντος, κι ὕστερα Ἀγγλοὶ ποὺ τὰ κράτησαν ἀπὸ τὰ 1809 ἕως τὸ 1860.

Τελικά, ὅλη αὐτὴ ἡ τραγικὴ ἱστορία ποὺ δυὸ λόγια μόνον εἶπα, ἔληξε μὲ τὴν Ἑνὼση τῆς Ἐπτανήσου μὲ τὴν υπόλοιπη Ελλάδα.

Πράγμα που χάρισε γαλήνη, ειρηνικά έργα και ευδαιμονία στους κατοίκους.

Ανάμεσα σε τρεις θάλασσες, το Μυρτώο, το Κρητικό και το Ιόνιο πέλαγος, τ' όμορφο αυτό νησί, έγραψε την Ιστορία του μέσα στον Ελληνικό χώρο, κι έριξε κι αυτό, τον οβολόν του, στην Κιβωτό των θυσιών της τυραννισμένης και γενναίας φυλής μας.

Τα Αντικύθηρα μικρό κι άσπμο νησάκι, με προστάτη του τον Άγιο Μύρωνά, σκεύστηκαν πολύ, όταν το 1901, βρέθηκαν από σφουγγαράδες στα νερά του ο Έφηβος των Αντικυθήρων και η Κεφαλή Φιλοσόφου των Αντικυθήρων που βρίσκονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο μας.

Ό λ ο ι οι Επτανήσιοι ξέσουμε ακόμα πως τα Αντικύθηρα στάθηκαν ο θλιβερός τόπος εξορίας των Αγωνιστών της Ένωσης, του Ηλία Ζερβού, Πυλαρινού και άλλων Κεφαλληνικών πρωτεργατών του αγώνα, για την Ένωση με την Ελλάδα.

Οι Κυθήριοι λίγοι και ξεμοναχιασμένοι, χτυπημένοι από παντού, διέτηρσαν, όπως είπα, θερμό Εθνικό αίσθημα.

Έτσι, το '21 έλαβαν στους μύλους που είχαν στο Μυλοπόταμο, αλεύρι και έστελναν στην Επαιναστατημένη Πελοπόννησο, και χτύπησαν, για εκδίκηση, τους Τούρκους που είχαν στο νησί. Έλαβαν ακόμη μέρος στη μάχη της Τριπολιτσάς. Αργότερα, πολέμησαν στους πολέμους, που έκανε η φυλή τους, και έλαβαν ενεργό μέρος στον Αγώνα για την Ένωση κάτω από δικούς τους αρχηγούς, όπως και οι Κεφαλληνές.

Συνεπώς οι Κυθήριοι έδωσαν ένα αξιόλογο παρών.

Όταν ο Ηλίας Ζερβός, αυτός ο θερμός και δυναμικός Κεφαλλονίτης ο μορφωμένος και αρχοντικός, σάλπι-

σε το μήνυμα:

«Όπου ξένος βασιλεύει και δει μετ' απολύτου Εξουσίας, τα πάντα ψεύδος και σκιά. Ο νόμος ενέδρα, η δικαιοσύνη σκευωρία, η Ελευθερία κακούργημα. Η πατρίς κενόν όνομα», έγραψε στο Φίλο του και συσπουδαστή του στο Παρίσι, Γεώργιο Μόρμωρη που εργαζότανε στην Σύρο σαν καθηγητής ξένων γλωσσών, γύρω από το θέμα και που ήταν Κυθήριος.

Ο Μόρμωρης υιοθέτησε αμέσως την ευγενή ιδέα. Μορφωμένος, Έθουσιώδης, Μαχητικός, με πίστη στο Ιδανικό της Ένωσης της Επτανήσου επιτέλους με την Ελλάδα, έφυγε αμέσως για τα Κύθηρα. Εκεί με τον Κοσμά Πανόρετο και Παναγιωτόπουλο εργάσθηκε, σκόνηως και οι Κυθήριοι συμπαροστάθηκαν με πίστη, α υ τ ο ι οι άνθρωποι που τόσα υπέστησαν από τους ξένους.

Που λεηλατήθηκαν και διασκορπίστηκαν.

Τώρα δουλεύανε, όχι για να αλαφρώσουνε τα δάρη, που τους φόρτωσαν, οι ξένοι όπως έκαναν άλλοτε, μα για να ενωθούν με τη μάνα πατρίδα.

Έτσι τα Κύθηρα, αυτό το απομακρυσμένο νησάκι της Επτανήσου, σε μια δραματική προσπάθεια, να μη ξαναδὴ ξένο αφέντη στον τόπο του, πάλεψε για την ιδέα.

Ο Γεώργιος Μόρμωρης μάλιστα, ο πρωτοστάτης, δεν άφηνε ευκαιρία να μη δείξει, το θάρρος του και την αγωνιστικότητά του.

Απελευθέρωνε με χίλιους τρόπους κρατούμενους ιρζοσπάστες, που έκλειναν οι Άγγλοι, στο Φρούριο των Κυθήρων.

Καλούσε Επτανήσιους αγωνιστές για μυστικές συσκέψεις, με διάφορες προφάσεις.

Αυτό το νησί που εδεινοπάθησε, και ερημώθηκε, στον αγώνα για την

Ένωση, δίνει ένα έντονο παρόν.

Το είπανε μάτι της Κρήτης γιατί από κεί πέρανε οι Κρήτες μήνυμα πως έρχονται πειρατικά πλοία, με τις φωτιές που άνοβαν στο δουνό οι Τσιριγώτες διγλάτορες.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Το νησί έγινε παγκοσμίως γνωστό, από τον περίφημο και περικαλλή ναό της Αφροδίτης, όπως αναφέρουν, που κτίστηκε εκεί, γιατί άροξε η θεά του κάλλους, πάνω μάλιστα σε έστρακο Πορφύρας.

«Την δ' Αφροδίτην αφρογενέαν τε και ευστέφανον θεάν Κυθηρείαν, ότι προσέκρουσε Κυθήροις», λέει ο Ησίοδος στη Θεογονία του.

Ήτανε λένε η Αφροδίτη συνέχεια της Ασφόρτης της Θεάς της Ακολασίας των Φοινίκων που κάποτε πέρασαν απ' το νησί.

Μα αργότερα οι Έλληνες με την ποιητική Φαντασία, την μετουσίωσαν σε θεά του κάλλους και της συζυγικής πίστης.

Ουρανία Αφροδίτη την είπανε τότε. Πολλά χρόνια αργότερα οι Αθηναίοι την έκαναν Πάνδημη.

Αντίκρυ στον Κάβο Μαληά πειτό πάνω από την Κρήτη Στο όμορφο Τοπίο μας γεννήθ' η Αφροδίτη.

Τραγουδάνε με κομάρι οι Κυθήριοι. Δυστυχώς ο ναός δεν υπάρχει. Με τον ερχομό του Χριστιανισμού, όλα αυτά σιγά σιγά χαθήκανε.

Ο Ηρόδοτος όμως, ο Θουκυδίδης, ο Αριστοτέλης, ακόμα και ο Στράβων, ο Πλίνιος και άλλοι, αναφέρουν στα συγγράμματά τους την ύπαρξη του Ναού της Αφροδίτης στα Κ.θηρα.

(Συνεχίζεται)

ΠΟΠΗ ΚΟΥΣΗ - ΠΑΠΑΔΑΚΗ



Σύντομες είδησεις από την

Πνευματική ζωή των Κυθέρων

— Ας ελπίσουμε ότι η κινηματογραφική ταινία που γυρίστηκε, επί δέμηνο και πλέον στο Νησί μας, τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο, από τον επιχειρηματία κ. Κούρκουλο, με σχετική επιχορήγηση από το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών, και με τον γενικό τίτλο «ΤΑ ΣΚΙΑΧΤΡΑ», δεν θα αποβεί τελικώς δυσφημιστική για τον τόπο μας, όπως έγινε με κάποια άλλη, προ ενός και ημίσεος έτους.

Το γεγονός, ότι έλαβαν μέρος σ' αυτήν αρκετές εκατοντάδες /συμπatriωτών μας σαν κομπάρσοι, ότι παρουσιάζει πολλή χωριά του Νησιού μας, ότι συμμετέχουν λαϊκοί οργανοπαίκτες και ότι η όλη δουλειά έγινε με την συμπαράσταση πολλών ντόπιων κατοίκων, μαζί με την καλή διάθεση του τηλεοπτικού συνεργείου, εγγυάται μια ποιοτική παραγωγή κάποιου επιπέδου. "Ιδωμεν.

— Επιτυχία εσημείωσε η έκθεσις ζωγραφικών έργων των μαθητών των τριών τάξεων του Γυμνασίου Κυθήρων, με την λήξιν του σχολικού έτους. Αρκετά από αυτά ήσαν αρκετά επιτυχημένα και εβραβεύθησαν από Επιτροπή εις την οποίαν συμμετείχε και ο γνωστός ζωγράφος ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΡΙΖΟΣ.

— Πολύ αξιόλογη η συναυλία που έδωσε η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΠΟΤΑΜΟΥ στις 16 Αυγούστου με Ελληνικά και κλασσικά έργα. Είναι μια προσπάθεια που πρέπει να συνεχισθή και να βοηθηθή από τα Κυθηραϊκά Σωματεία καθώς και από φιλόμους Κυθηρίους, ώστε να προοδεύση αυτό το μοναδικό στο Νησί μας μουσικό Σωματείο.

— Ιδιαίτερα πρέπει να τονισθή η προσφορά της Σπηλαιολόγου ΑΝΝΑΣ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ στην Ελληνική σύγχρονη δι-

διογραφία, με το καινούργιο της διδλίο που έχει τίτλο «ΤΑ ΣΠΗΛΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ».

Αλλά παράλληλα, και τεράστια η προσφορά της στην ανάπτυξη και προβολή διεθνώς των Ελληνικών σπηλαίων, που μερικά από αυτά είναι μοναδικά στον κόσμο. Η προσωπική της αξία και η διεθνής της αναγνώριση, αφήνουν και κάποιο απόηχο σε μας τους Τσιριγώτες, αφού Τσιριγώτης ήταν ο αείμνηστος σύζυγός της που της εμφύσησε την αγάπη για την σπηλαιολογική έρευνα.

— Αλλεπάλληλες εκκλήσεις στο Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών, για την διάσωση της Παλιόχωρας, της Παλιόπολης και του Φρουρίου της Χώρας, μένουν από καιρό αναντίκτες, μόνον το γεφύρι του Λιβαδίου, μοναδικό για την αρχιτεκτονική του στον Βαλκανικό χώρο, άρχισε να επιστρώνεται με άσφαλτο για να μην παρασυρθή το χωμάτινο οδόστρωμά του από τα νερά των βροχών.

— Η Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών, συγκεντρώνει το υλικό που της χρειάζεται για να προβή σε έκδοση της Κυθηραϊκής Ανθολογίας, και για να δώσει την ευκαιρία σε περισσότερους Κυθηρίους να στείλουν εργασίες τους, παρέτεινε τον χρόνο υποβολής αυτών μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1984.

— Ο γνωστός λογοτέχνης και ποιητής, από μητέρα Κυθηρία, ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΥΜΙΓΔΑΛΑΣ, εκυκλοφόρησε ένα νέο διδλίο με τίτλο «Ο ΑΗΤΟΣ ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΚΑΜΠΟΥ» που είναι μια ψυχογραφική ανάλυση του γνωστού συγγραφέα Μ. Καραγάτση (Δημήτρη Ροδόπουλου).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Κάθε εργασία που δημοσιεύεται στα «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ» αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του γράφοντος και απηχεί τις προσωπικές του απόψεις. Για κάθε τυχόν σιναδημοσίευση, πρέπει απαραίτητως να αναφέρεται η πηγή του κειμένου και το τεύχος που δημοσιεύθηκε.

